

5 Strukturbidrag

5.1 Bakgrund

Kommitténs förslag: Två delmodeller i kostnadsutjämnningen för kommuner (näringslivsbefrämjande åtgärder och svagt befolkningsunderlag) utgår ur kostnadsutjämnningen och skapar tillsammans med den del av utfallet av kommitténs samlade förslag som överstiger en procent på skattesatsen ett nytt statligt strukturbidrag.

För landstingen är det en delmodell (små landsting) som utgår och skapar tillsammans med den del av utfallet av kommitténs samlade förslag som överstiger 0,50 procent på skattesatsen som förs samman till ett nytt statligt strukturbidrag.

Strukturbidraget föreslås ligga utanför utjämnningssystemet och finansieras genom att den föreslagna regleringsposten sänks med motsvarande belopp.

Fasta införandetillägg infördes i utjämnningssystemet för att mildra de ekonomiska effekterna för de kommuner som kom att få väsentligt lägre ersättning än i det statsbidragssystem som föregick utjämnningssystemets införande. Detta motsvarar inte faktiska strukturella skillnader utan av avspeglar i hög grad trögheter i omställningen.

De berörda kommunerna och landstingen har emellertid en förhöjd kostnadsnivå som kan ta mycket lång tid att anpassa till vad som gäller i övriga landet. Det kan också vara så att kommuner, särskilt i glesbygd, tvingas ta ett större ansvar för lokalsamhällets infrastruktur och utveckling. Det är därför i hög grad motiverat att sådana hänsyn tas inom nuvarande utjämnings- och statsbidragssystem.

För att kompensera de kommuner som erhållit höga bidragsinkomster i systemen före 1993 menade Strukturkostnadsutredningen att man skulle införa ett särskilt regionalpolitiskt statsbidrag. Statsbidraget var tänkt att utgå till glesbygdskommuner, ytstora kommuner och kommuner med en strukturellt betingad arbetslöshet. Detta skulle kompensera för långa avstånd, avsaknaden av en fungerande privat marknad för många servicetjänster samt utgöra ett bidrag till näringslivsbefrämjande åtgärder. Bidraget föreslogs läggas utanför utjämningsystemet och finansieras av en minskning av statsbidraget.

Expertgruppen för förenklad kommunal utjämning förslög i sitt betänkande att man skulle bryta ur vissa modeller ur kostnadsutjämningsen och skapa ett särskilt statsbidrag vid sidan av utjämningsen. I det föreslagna statsbidraget ingick även merparten av de fasta införandetilläggen. Finansieringen skulle ske genom att det generella statsbidraget minskades med motsvarande belopp.

Tabell 5.1. Statsbidragets storlek enligt Expertgruppens förslag, miljoner kronor

<i>Sektor</i>	<i>Belopp</i>
Kommun	2 692
Landsting	897
<i>Totalt</i>	<i>3 589</i>

Totalt skulle statsbidraget uppgå till cirka 3 589 miljoner kronor.

5.2 Överväganden och förslag

Kommittén föreslår att vissa delmodeller bryts ut ur kostnadsutjämningsen. Kommuner och landsting kompenseras genom att man inför ett statligt finansierat bidrag, ett så kallat strukturbidrag. Detta statsbidrag föreslås ligga utanför dagens utjämningsystem.

5.2.1 Motivering

Kommittén anser att det är angeläget att kostnadsutjämningen endast omfattar strukturella kostnadsskillnader. Det är därtill viktigt att kostnadsutjämningen inte kan påverkas av lokala eller regionala politiska beslut.

Dessutom finns det goda skäl att inte utjämna skillnader i prissättning på olika regionala och lokala marknader, trots att sådana prisskillnader naturligtvis påverkar kostnadsläget för den enskilda kommunen. Utjämnas sådana kostnadsskillnader riskerar de att permanentas och fördjupas. Sålunda kan en lokal högkonjunktur driva upp priser på boende och tjänster. Skulle detta utjämnas, dvs. delvis betalas av skattebetalare som tvärtom befinner sig i en lokal lågkonjunktur, så skulle "utjämningen" öka de regionala skillnaderna i landet. Det kan inte heller uteslutas att en sådan process kan driva upp det generella kostnadsläget i kommunal verksamhet.

Det kan också finnas skäl att påminna om att kostnadsutjämningen inte skall ingå i finansiering av tillväxtpolitiken, varken den statliga, regionala eller lokala. Det kan ju ligga nära till hands att anse att befolkningssvaga kommuner med betydande utflyttning borde få en extra ersättning för att bromsa en negativ utveckling och kunna bidra till en mer aktiv tillväxtpolitik. Det kan också vara lockande att hjälpa tillväxtkommuner som har stor betydelse för hela landets tillväxt, men som samtidigt brottas med stora ekonomiska problem och eftersatta behov av t.ex. utbyggd kollektivtrafik. Sådana åtgärder är alla tillväxtpolitiska och bör hanteras utanför utjämningsystemet.

Av dessa skäl, och även i syfte att förenkla utjämningsystemet, bör vissa delar av den nuvarande kostnadsutjämningen brytas ut och föras till ett nytt statligt strukturbidrag. Även den kompensation till vissa kommuner för omställning från tidigare utjämnings- och statsbidragssystem i form av fasta införandetillägg, bör beaktas vid utformningen av strukturbidraget.

Det är samtidigt viktigt att inte föra faktorer som faktiskt avser strukturella kostnadsskillnader till strukturbidraget. Skulle det ske, får man två system för att utjämna strukturella kostnadsskillnader hos kommuner och landsting. I det ena fallet skulle utjämningen ske genom det nuvarande systemet med statligt påbudna bidrag och avgifter inom kommunkretsen, och i det andra fallet genom ett vanligt utgiftsanslag på statsbudgeten. I det sistnämnda fallet skulle

utjämningsen för strukturella kostnadsskillnader ingå i ett strukturbidrag tillsammans med annan former av bidrag till kommunerna. Därmed kan inslagen av utjämningsen för strukturella skillnader i strukturbidraget uppfattas som mer eller mindre godtyckliga. Detta i kombination med att det rör sig om en vanligt utgiftsanslag på statsbudgeten som omprövas i årliga budgetförhandlingar, bidrar till en minskad stabilitet och trovärdighet för utjämningsen. Av liknande skäl är det också viktigt att strukturbidraget begränsas så att relativt få kommuner omfattas av det.

Kommittén föreslår att följande delmodeller för kommunerna läggs samman till ett strukturbidrag utanför utjämningsystemet:

- näringslivs- och sysselsättningsbefrämjande åtgärder
- svagt befolkningsunderlag samt
- den del av utfallet av kommitténs samtliga förslag, inklusive effekten av avskaffandet av de fasta införendetilläggen, som överstiger en krona på skattesatsen

För landstingen föreslår kommittén att följande delmodell skall ingå i ett strukturbidrag utanför utjämningsystemet

- små landsting
- den del av utfallet av kommitténs samlade förslag, inklusive effekten av avskaffandet av de fasta införendetilläggen, som överstiger femtio öre på skattesatsen

5.2.2 Näringslivs- och sysselsättningsbefrämjande åtgärder

I kostnadsutjämningsen för näringsliv och sysselsättning kompenseras vissa kommuner för merkostnader på grund kommunernas insatser i näringslivs- och sysselsättningsbefrämjande åtgärder. De kommuner som under den senaste femårsperioden har haft en andel av befolkningen i åldern 16–64 som varit arbetslösa eller i konjunkturberoende åtgärder 2 procentenheter över riksgenomsnittet ersätts med 200 kronor per invånare per procentenhet.

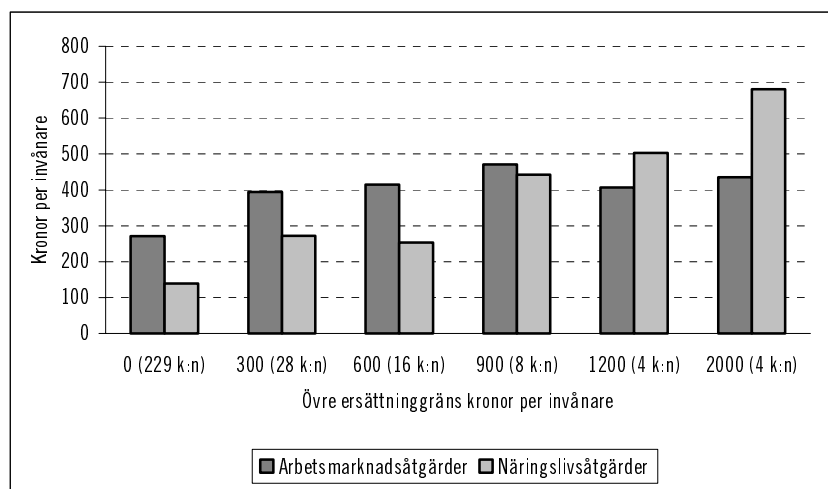
Enligt Statistiska centralbyråns bokslutsstatistik uppgick kommunernas kostnader för arbetsmarknadsåtgärder till 4,9 miljarder brutto. Dras intäkter av, där staten står för den dominerade delen, uppgår nettokostnaden till 2,7 miljarder kronor. Åtgärder som syftar till att påverka näringslivsstrukturen i kommunen till exem-

pel driftsbidrag till näringslivsbolag kostade 1,6 miljarder brutto och 1,1 miljarder netto.

Totalt sett har kommunerna kostnader för näringslivs- och sysselsättningsbefrämjande åtgärder på 6,5 miljarder brutto och 3,8 miljarder netto.

Delar man in kommunerna i sex grupper efter den standardkostnad de erhåller i den nuvarande delmodellen ser vi att högre ersättning ger högre kostnader. För näringslivsåtgärderna gäller det för alla ersättningar. För arbetsmarknadsåtgärderna gäller det upp till de högsta ersättningarna. Stora delar av de kostnader som modellen är tänkt att kompensera för finansieras externt. Staten står för en stor del genom det riktade statsbidraget till arbetsmarknadsutbildningar. Kostnadsutjämnningen är tänkt att utjämna i nettokostnadstermer. I figur 5.1 redovisas kommunernas nettokostnader för de aktuella verksamheterna. Givet en genomsnittlig kostnad på cirka 430 kronor per invånare träffar modellen rätt för kommuner med låg eller ingen ersättning. För kommuner med en ersättning på mellan 300 och 900 kronor per invånare överskattas kostnaden med cirka 230 kronor per invånare. För de åtta kommunerna med högst ersättning överskattas kostnaderna med upp till 900 kronor per invånare.

Figur 5.1. Nettokostnader för arbetsmarknadsåtgärder och näringslivsbefrämjande åtgärder, kronor per invånare

5.2.3 Svagt befolkningsunderlag

Kommunerna kompenseras i delmodellen för merkostnader på grund av svagt befolkningsunderlag. Dessa kan uppstå på grund av

- sämre förutsättningar för interkommunalt samarbete
- att kommunen måste ta ett större ansvar i att erforderlig samhällsservice upprätthålls.

I områden där det regionala befolkningsunderlaget (inom 112,5 kilometer) överstiger 250 000 invånare bedöms det privata näringslivet kunna fungera på kommersiella grunder. Allt mindre regionalt befolkningsunderlag skapar ett allt större behov av ett tillägg såtillvida det inte finns ett stort lokalt befolkningsunderlag (inom 37,5 kilometer).

Strukturkostnadsutredningen som föreslog modellen skrev i sitt betänkande:

Grunderna för att fastställa ett sådant tillägg blir emellertid subjektiva, eftersom det inte går att visa hur kostnaderna mer precist påverkas av skillnader i befolkningsunderlag. Förslaget att inrätta tillägget är således grundat på en rent politisk bedömning. Den tekniska konstruktionen är också grundad på rena bedömningar ...

5.2.4 Små landsting

Landsting med färre invånare än 200 000 får ett särskilt tillägg i delmodellen för hälso- och sjukvård. Fyra landsting erhåller 2003 tillägg som varierar mellan 200 och 1 400 kronor per invånare.

Tillägget är tänkt att finansiera merkostnader som kan uppkomma när dyr utrustning måste finansieras av ett färre antal invånare. Delmodellen bygger dock inte på något empirisk underlag och det har inte påvisats några merkostnader för hälso- och sjukvård som hänger samman med att vissa landsting är små.

Den uppföljning som gjorts av hälso- och sjukvårdsmodellen i landstingssystemet visar att delmodellens förklaringsgrad förbättras påtagligt om tillägget för små landsting tas bort.

5.3 Ekonomiska effekter

I dagens system är det 81 kommuner som erhåller bidrag i en eller flera av delmodellerna näringslivsbefrämjande åtgärder och svagt befolkningsunderlag. Enligt samlade kommitténs förslag blir det 17 kommuner som får ett utfall som överstiger en krona på skattesatsen. Totalt blir det 84 kommuner som erhåller ett strukturbidrag efter införandeperiodens slut.

Tabell 5.2. Antal kommuner indelat efter belopp per invånare

<i>Belopp kr/inv.</i>	<i>Antal kommuner</i>
0	206
0 till 500	45
500 till 1000	10
1 000 till 1 500	4
1 500 till 2 000	5
2 000 till 2 500	6
2 500 till 3 000	5
3 000 till 3 500	2
3 500 till 4 000	2
Över 4 000	5
<i>Summa</i>	<i>290</i>

För landstingen är det sex stycken som erhåller ett strukturbidrag efter införandeperiodens slut. För tre landsting är det ersättningen i delmodellen små landsting som ligger till grund för bidraget. För två är det effekten av kommitténs samlade förslag som ligger till grund för bidraget. För ett landsting är det en kombination.

Tabell 5.3. Landsting med strukturbidrag

<i>Landsting</i>	<i>Belopp kr/inv.</i>
Kronoberg	234
Gotland	1 426
Blekinge	500
Jämtland	796
Västerbotten	132
Norrbottn	542

Strukturbidraget skulle enligt detta förslag uppgå till cirka 1,8 miljarder kronor. Detta finansieras genom att regleringsposten minskas med motsvarande belopp.

Tabell 5.4. Strukturbidragets storlek, miljoner kronor

<i>Sektor</i>	<i>Belopp</i>
Landsting	471
därav modeller	289
utfall	182
Kommun	1 348
därav modeller	1 033
utfall	314
<i>Totalt</i>	<i>1 819</i>

6 Utfallsförändringar på grund av den löpande uppdateringen i kostnadsutjämningsystemet

Kommitténs bedömning: De årliga förändringarna i bidrag och avgift bör slå igenom fullt ut. Vid översyn av nuvarande delmodeller bör en ökad stabilitet eftersträvas. Kommittén anser att man bör öka kunskapen om att kostnadsutjämningsystemet är ett utjämningsystem och inte ett bidragssystem.

Enligt direktiven skall kommittén analysera stabiliteten i kostnadsutjämningsystemets olika delmodeller mellan åren. Brist på stabilitet tolkas här som att tillägg/avdrag i en delmodell förändras kraftigt åt ett håll för att nästa år förändras kraftigt åt andra hållet.

Inför varje bidragsår uppdateras alla demografiska och socioekonomiska variabler i kostnadsutjämningsystemet. Andra variabler såsom tätortsbefolkning uppdateras när tillfälle ges. Detta kan och skall ge förändrat utfall för enskilda kommuner. Om kommunens relativa kostnadsläge gentemot övriga kommuner har förändrats som det beräknas i utjämningsmodellen skall detta återspeglas i en förändrad standardkostnad.

Dessutom görs det en nivåjustering av delmodellerna då den riksgenomsnittliga kostnaden uppdateras. Om kostnaderna i kommunsektorn ökar mellan åren kommer omfördelningen att öka över tiden. En förändrad standardkostnad behöver således inte betyda förändrade strukturella förutsättningar. Det är förändringen av tillägget/avdraget i respektive delmodell som är intressant att studera.

6.1 Utjämningsystemet – inte bidrag

Man kan säga att via kostnadsutjämningsystemet fördelas det demografiska trycket lika på alla kommuner. De kommuner som har en utveckling som är kraftigare än riket får ett ökat bidrag/minskad

avgift. Kommuner med en svagare utvecklingen får vara med och betala via ökad avgift/minskat bidrag.

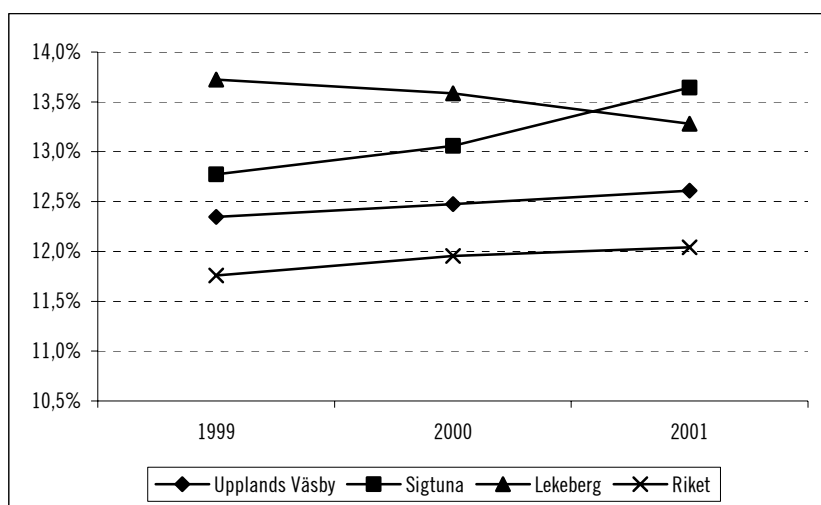
På grund av en allt äldre befolkning och fler elever i grund- och gymnasieskolan i riket i allmänhet de senaste åren har kostnadsutjämnningen ofta beskyllts för att vara orättvis. Finansieringen av det ökade trycket på kommunal service i landet som helhet löses inte via kostnadsutjämnningen utan via tillskott i det generella statsbidraget eller genom ökade skatteintäkter.

6.1.1 Exemplet grundskolan

Under de senaste åren har andelen skolelever ökat i riket som helhet. Det finns dock kommuner som minskat sin andel samtidigt som det finns kommuner vars andel ökat betydligt snabbare än genomsnittet.

Via kostnadsutjämnningen och då främst delmodellen för grundskolan justeras tillägg/avdrag utifrån kommunens relativa läge. I figur 6.1 nedan redovisas utvecklingen av andelen skolelever i tre kommuner samt i riket.

Figur 6.1. Utvecklingen av andelen skolelever i några utvalda kommuner samt riket 1999–2001

Sigtuna kommun har upplevt en kraftig ökning av andelen skolbarn under perioden 1999 till 2001. Ökningen har dessutom varit kraftigare än i riket. Detta har resulterat i ett ökat tillägg i delmodellen för grundskolan då Sigtunas ”ogynnsamma” åldersstruktur blivit allt mer ogynnsam under perioden (plus 456 kronor per invånare mellan 2000 och 2003).

I Upplands Väsby kommun har andelen skolelever också ökat, om än i en något lugnare takt. Ökning är ungefär den samma som den i riket, vilket gett en liten ökning av tillägget (plus 16 kronor per invånare 2000 till 2003). Kommunen får alltså fler elever men inte mer pengar – då det handlar om en utjämning.

Elevantalet i Lekebergs kommun har minskat kraftigt under perioden. Det gör att kommunen får ett minskat tillägg, kommunens tidigare ogynnsamma struktur har närmat sig nivån i riket. Minskningen av tillägget är dock inte bara kopplad till den egna minskningen utan även en effekt av att genomsnittet i riket ökar. Totalt har kommunen fått en minskning av tillägget med 299 kronor per invånare mellan 2000 och 2003.

6.2 Marginaleffekter vid in- respektive utflyttning

Nedan redovisas effekterna av att personer i olika åldrar flyttar in till Tranås kommun. Som det visar sig i tabellen varierar utfallet kraftigt beroende på den flyttande personens ålder. Utjämnings-systemets grundtanke är att omfördelningen av resurser vid in- och utflyttning i genomsnitt skall motsvara de förändringar av kostnaderna som befolkningsförändringen antas generera. Detta gäller vid genomsnittlig avgifts-, ambitions- och effektivitetsnivå.

Tabell 6.1. Effekter på skatter och statsbidrag vid inflyttning i Tranås kommun, några valda grupper

Ålder	Inkomst	Kön	Skatte- intäkter	Inkomst- utjämnning	Generellt statsbidrag	Ålders- baserat stats- bidrag	Kostnads- utjämnning	Totalt
19–64	0'	man/kvinna	0	28 061	2 970	0	-25 657	5 374
19–64	300'	man/kvinna	64 650	-29 479	2 970	0	-25 657	12 484
1–2	0	man/kvinna	0	28 061	2 970	0	24 941	55 972
10–15	0	man/kvinna	0	28 061	2 970	2 621	35 723	69 375
16–18	0	man/kvinna	0	28 061	2 970	3 371	53 292	87 694
65–74	150'	kvinna	32 325	-709	2 970	365	-16 675	18 276
75–84	150'	man	32 325	-709	2 970	1 864	9 568	46 018
85+	150'	kvinna	32 325	-709	2 970	6 873	149 151	190 610

Kostnadsutjämnningen försämras med knappt 26 000 kronor när en person i åldern 19–64 år flyttar in i kommunen. Generellt kan man säga att om det flyttar in en person i åldern 19–64 år minskar andelen barn, ungdomar, äldre och utomnordiska medborgare av den totala befolkningen. Därför kommer kostnadsutjämnningen för dessa verksamheter att försämras (se tabell 6.2). Sambandet gäller även vid utflyttning. En person mindre i åldern 19–64 genererar ett tillskott i kostnadsutjämnningens övriga delmodeller.

Tabell 6.2. Effekten på kostnadsutjämnningens olika delmodeller vid inflyttning av person i åldern 19–64 år i Tranås kommun

	Tranås
Barnomsorg	-4 387
Individ- och fam.omsorg	-2 590
Äldreomsorg	-7 351
Grundskola	-7 628
Gymnasieskola	-2 916
Övriga	-785
<i>Summa</i>	<i>-25 657</i>

6.3 Förändringar i kostnadsutjämnings till följd av den årliga uppdateringen

Kostnadsutjämnings

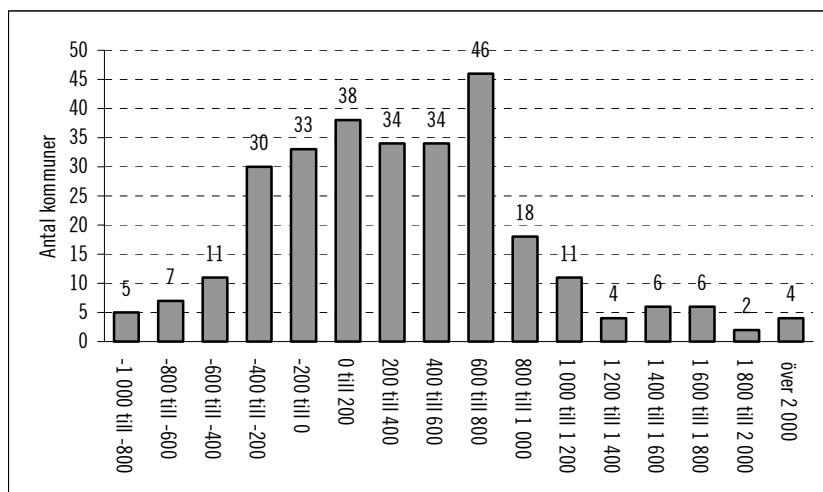
Kostnadsutjämnings innefattar utjämningsmodeller för 16 verksamheter eller kostnadsdrag för kommunerna och tre utjämningsmodeller för landstinget. De utjämningsmodeller som omfördelar mest resurser är de traditionella kärnverksamheterna. Dessa verksamheter står också för störst andel av kommunernas och landstingets kostnader.

Den årliga förändringen i kostnadsutjämnings beror på att underlaget uppdateras. Sådana förändringar bör slå igenom då de motsvaras av en motsvarande förändring i den faktiska relativa kostnadsstrukturen. Den årliga förändringen av kostnadsutjämnings bör därför tillåtas slå igenom fullt ut vid de årliga uppdateringarna. Något som också kan ge stora effekter vid uppdateringar är om nivån på någon enskild uppgift passerar en uppsatt gräns vilket gör att kommunens bidrag/avgift förändras på ett till synes omotiverat sätt. Sådana gränser finns exempelvis i delmodellerna för vatten och avlopp, befolkningsminskning (delen som beaktar elevförändringarna), samt administration och räddningstjänst.

Kommittén anser att man i den mån det är möjligt bör utforma delmodellerna så att dessa effekter kan undvikas. I delmodellen för befolkningsminskning föreslår kommittén en sådan lösning. När det gäller vatten och avlopp föreslår kommittén att denna delmodell utgår.

När det gäller de årliga förändringarna ligger 50 till 60 procent av kommunerna inom intervallet plus/minus 200 kronor för kostnadsutjämnings totalt. Andelen inom detta intervall ökar under perioden 2000–2003, från 51 till 62 procent. För 34 procent av kommunerna har bidraget/avgiften sammantaget förändrats med mer än plus 600 kronor per invånare mellan 2000 och 2003. För endast 4 procent av kommunerna har bidrag/avgiften sammantaget förändrats med mer än minus 600 kronor per invånare mellan 2000 och 2003.

Figur 6.2. Total förändring i kostnadsutjämnningen 2000–2003. Antal kommuner per intervall

Tabell 6.3. Antal kommuner med stora förändringar

Årlig förändring	Ett år	Två år	varav i följd	Tre år
<-200	45	12	8	2
>+200	76	79	53	23

En årlig förändring på 200 kronor per invånare bör en kommun kunna hantera utan större problem. De nuvarande införandereglererna bygger på detta antagande. Det motsvarar cirka 14 öre på skattesatsen för genomsnittskommunen.

Tabell 6.4. Maximal förändring i kostnadsutjämnningen

	2000 till 2001	2001 till 2002	2002 till 2003	2000 till 2003
Max	1 293	1 196	949	2 142
Min	-553	-644	-605	-952

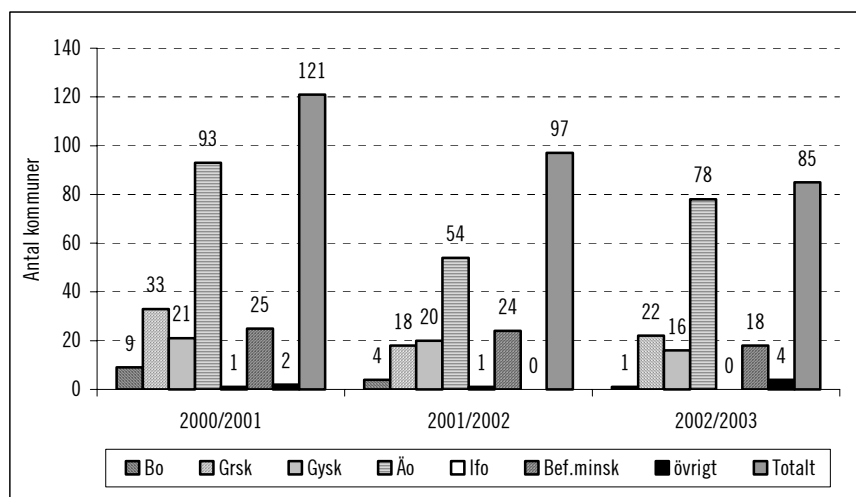
De maximala bidragsförändringarna redovisas i tabell 6.4.

Det är 23 kommuner som har haft en positiv förändring på mer än 200 kronor per år. Samtliga kommuner utom en är mindre än mediankommunen (cirka 15 200 personer). De flesta kommuner erhåller i utgångsläget ett bidrag, endast 3 kommuner betalar en avgift. Merparten av den positiva förändringen kan härledas till ökad ersättning i delmodellen befolkningsminskning och ett ökat bidrag i delmodellen för äldreomsorgen. Flertalet kommuner har också fått en ökad ersättning i delmodellen för gymnasieskolan.

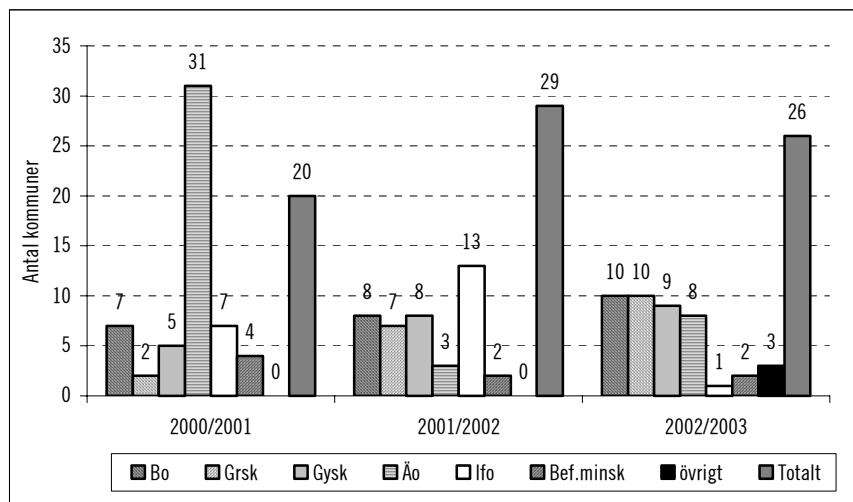
Det är 14 kommuner som har haft en negativ förändring på mer än 200 kronor två eller tre år. Hälften av dessa kommuner har fler än 30 000 invånare. Merparten av kommunerna betalar i utgångsläget en avgift. Endast en kommun ligger i skogslänen. Orsaken till den negativa förändringen är blandad, ökad avgift i delmodellerna för äldreomsorg, grundskola och gymnasieskolan, men även inom övriga verksamheter.

6.3.1 Förändring i kostnadsutjämnings olika delar

Figur 6.3. Total positiv förändring över 200 kronor i kostnadsutjämnings 2001, 2001 och 2003 antal kommuner per modell

Figur 6.4. Total negativ förändring över 200 kronor i kostnadsutjämnningen 2001, 2001 och 2003. Antal kommuner per modell

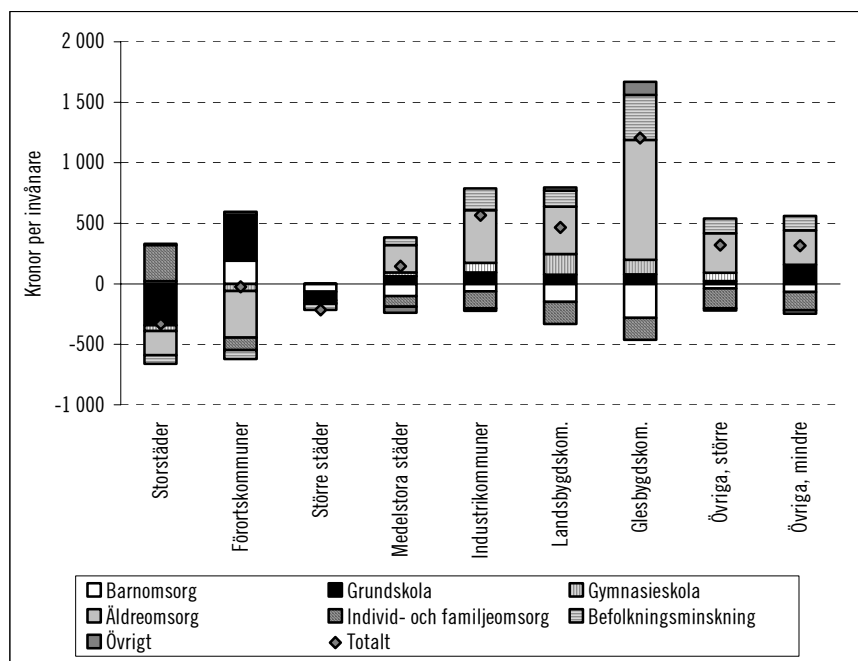
Stor negativ förändring

- För kommuner med sammantaget stora förändringar i kostnadsutjämnningen från ett år till ett annat går förändringarna åt samma håll i två eller flera modeller, framförallt i delmodellen i äldreomsorgen.
- Vissa kommuner får också stora förändringar i delmodellen gymnasieskolan. I flera fall förklaras förändring i gymnasie-modellen av förändringar i programvalsfaktorn.
- I några kommuner som tidigare haft en kraftigt minskande folkmängd har ersättningen minskat som en följd att befolkningsminskningen har planat ut.
- I delmodellen för näringsliv och sysselsättning utgår ersättning för de kommuner som har en andel arbetslösa som överstiger riket med 2 procentenheter. Om andelen uppdateras och kommunen kommer under gränsen försvinner hela bidraget.

6.3.2 Kostnadsutjämnningen och kommungrupperna

En analys av förändringen på kommungruppsnivå visar att det skett relativt stora omfördelningar. Det har skett en omfördelning från storstäder till främst industri-, landsbygds- och glesbygdskommuner. Förörternerna har vunnit på vissa delar samtidigt som man förlorat på andra delmodeller.

Figur 6.5. Förändring i kostnadsutjämnning 2000–2003 per kommungrupp och delmodell, kronor per invånare

I tabell 6.5 redovisas de totala avgifts- och bidragsbeloppen år 2000 och 2003. Här syns tydligt den omfördelning som skett under de senaste åren. Omfördelningen är en effekt av de demografiska förändringar som skett de senaste åren – där ett stort antal yngre vuxna sökt sig till storstadsområdena.

Stockholmsregionen har tappat till övriga Sverige, främst till Norrlandslänen. När det gäller kommunstorlek finns ett samband mellan förändringen i kostnadsutjämnningen och storleken på kommunen. De mindre kommunerna har haft en positiv förändring.

Tabell 6.5. Utfall i kostnadsutjämnings 2000 och 2003 samt nettoförändring per kommungrupp

	2000			2003			Nettoförändring
	Avgift	Bidrag	Netto	Avgift	Bidrag	Netto	
Storstäder	0	2 131	2 131	0	1 702	1 702	-429
Förorts- kommuner	-1 009	102	-907	-1 158	98	-1 060	-153
Större städer	-2 213	47	-2 166	-2 792	32	-2 760	-593
Medelstora städer	-719	205	-514	-686	325	-361	153
Industri- kommuner	-396	171	-225	-205	378	173	398
Landsbygdskom.	-59	283	224	-58	404	346	122
Glesbygdskom.	0	1 319	1 319	0	1 497	1 497	178
Övriga, större	-256	237	-19	-223	369	146	166
Övriga, mindre	-123	271	148	-124	391	267	119
<i>Totalt</i>	<i>-4 777</i>	<i>4 766</i>		<i>-5 247</i>	<i>5 195</i>		

6.3.3 Kostnadsutjämnings och befolkningsminskning

När folkmängden minskar i en kommun kompenseras kommunen för detta genom att ersättningen i delmodellen för befolkningsminskning ökar. För närmare beskrivning se kapitlet om befolkningsförändringar.

Något som kanske inte är lika känt är att när folkmängden minskar, exempelvis genom utflyttning av personer i åldern 20 till 30 år ökar ersättningen i de åldersberoende delmodellerna. Detta genom att andelen barn och andelen äldre ökar vilket ger en högre standardkostnad. Se exempel i tabell 6.6.

Tabell 6.6. Effekten på kostnadsutjämnings olika delmodeller vid utflyttning av person i åldern 19–64 år i Örnsköldsviks kommun

	Örnsköldsvik
Barnomsorg	4 387
lfo	2 449
Äldreomsorg	7 296
Grundskola	7 305
Gymnasieskola	2 763
Befminskning	8 957
Övriga	184
<i>Summa</i>	<i>33 341</i>

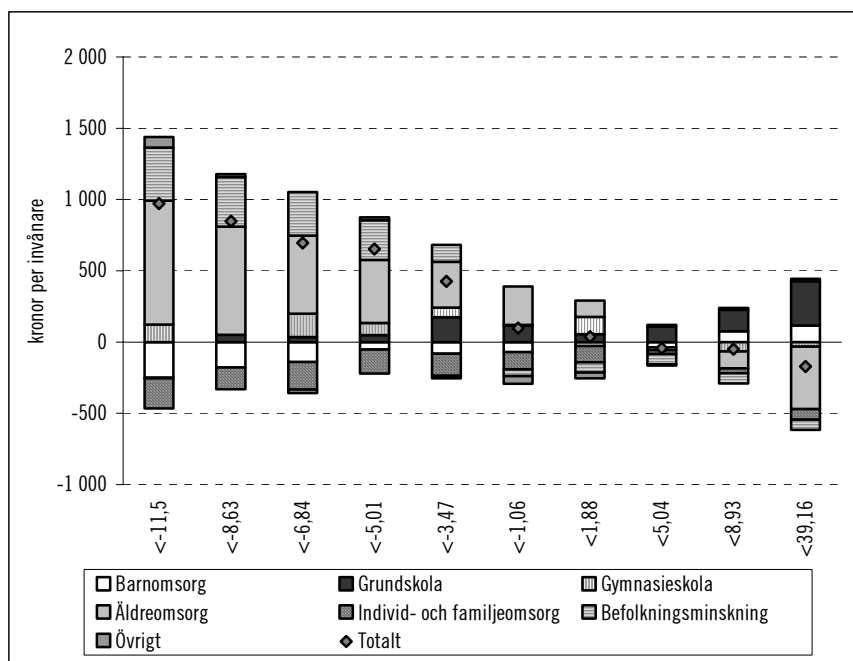
Den totala effekten på kommunens inkomster blir knappt minus 3 200 kronor när hänsyn tagits till att skatteintäkter och statsbidrag minskar vid utflyttning.

I figur 6.6 redovisas förändringen av kostnadsutjämnings bidrag/avgift för samtliga kommuner. En gruppering är gjord utifrån befolkningsutvecklingen 1991 till 2001. De 10 procent av kommunerna med den största befolkningsminskningen, mer än 11,5 procent, redovisas i stapeln längst till vänster.

Ju större minskning av befolkningen desto större är den positiva förändringen i kostnadsutjämnings. Kommunerna har fått ett ökat bidrag i delmodellen som kompenserar för befolkningsminskning.

Men betydligt större inverkan har den positiva förändringen i delmodellen för äldreomsorg. Antalet personer över 80 år har ökat med 10 procent sedan 1991. Motsvarande förändring i riket är 25 procent. Men då den totala folkmängden har minskat med över 11 procent ökar andelen personer över 80 år kraftigare än den gör i riket. Detta resulterar i en positiv förändring av kostnadsutjämnings.

Figur 6.6. Förändring i kostnadsutjämnning 2000 till 2003 per befolkningsförändringsdecil och delmodell

Tabell 6.7. Befolkningsförändring, procent

	1991	2001	Föränd.
<i>Antal 80+</i>			
Decil 1	16 745	18 453	10,2 %
Riket	369 578	464 211	25,6 %
<i>Andel 80+</i>			
Decil 1	5,42 %	6,87 %	26,8 %
Riket	4,30 %	5,22 %	21,3 %
<i>Skillnad</i>	1,12 %	1,65 %	

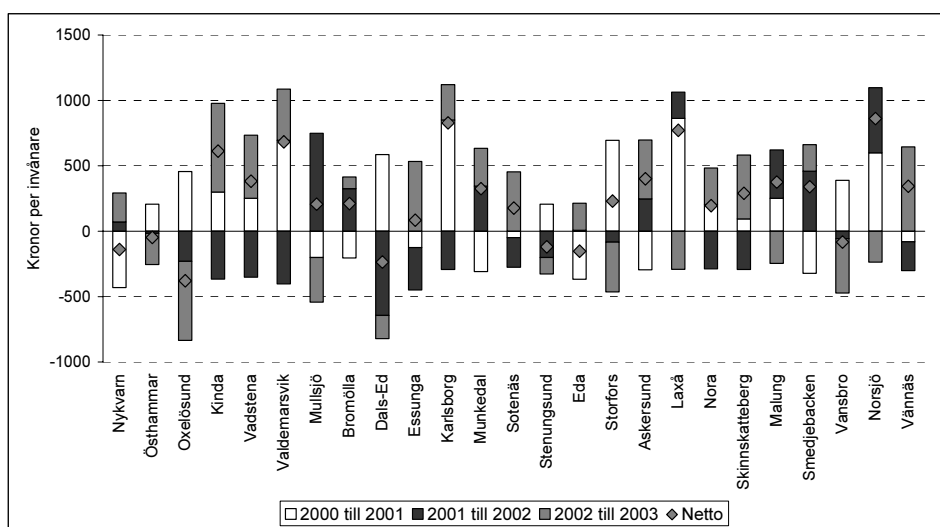
6.3.4 Kostnadsutjämnings och stabiliteten

Stabilitet har här definierats som att summan av en kommuns förändring av avgiften/bidraget i kostnadsutjämnings under perioden 2000 till 2003 är större än nettoförändringen. Går förändringen av avgiften/bidraget åt samma håll vid varje uppdatering kan det ses som en effekt av en förändrad relativ behovsstruktur i kommunen. Sådana förändringar bör kunna förklaras och accepteras. Men när avgiften/bidraget förändras fram och tillbaka mellan åren kan det vara svårt att förstå logiken i kostnadsutjämningsystemet.

För att kostnadsutjämnings skall anses instabil måste kommunen ha haft minst en positiv och en negativ förändring på 200 kronor. Totalt är det 25 kommuner som upplevt detta under perioden 2000 till 2003. För flera av dessa kommuner har dock nettoförändringen under perioden varit liten.

Om det är en enstaka delmodell som svänger fram och tillbaka kan det finnas anledning att försöka öka stabiliteten i samband med att kostnadsutjämnings ses över. Är det däremot så att flera enskilda delmodeller förändras åt samma håll får detta ses som en naturlig effekt av den demografiska utvecklingen i kommunen.

Figur 6.7. Förändring i kostnadsutjämnings årligen 2000–2003 samt totalt under perioden 2000–2003

Gör man motsvarande analys per delmodell kan det konstateras att det är ytterst få fall där en enskild modell förändras kraftigt åt olika håll under perioden. Det rör sig om en till tre kommuner per delmodell. Undantaget är delmodellen för gymnasieskolan där det är något fler kommuner som har upplevt stora svängningar.

En orsak till stora förändringar mellan åren kan vara att kommunens värde passerar en uppsatt gräns i någon modell och på så sätt förlorar ersättning. I det senare fallet blir effekten desto mer kännbar ju högre den lägsta ersättningsnivån är. Börjar ersättningen vid noll är det inget problem. Dyliga gränser finns i delmodellerna för:

- befolkningsminskning 7–18 år
- vatten och avlopp
- administration, räddningstjänst med mera
- kollektivtrafik

I delmodellen för befolkningsminskning finns ett generellt villkor att den totala befolkningen skall ha minskat med två procent för att ersättning skall utgå för minskat antal elever. Uppfylls inte den gränsen utgår ingen ersättning oavsett om antalet skolelever fortfarande minskar. Eftersom ersättningen per elev är högt satt blir förlusten stor om kommunen inte längre uppfyller det generella villkoret.

I delmodellen för vatten och avlopp finns det 11 olika standardkostnadsklasser allt beroende vilken bebyggelsestruktur samt vilka markförhållanden som råder i kommunen. När bebyggelsestrukturen (mäts genom tätortsgraden) uppdateras kan kommunen få en förändrad ersättning. Då det skiljer 50 kronor mellan de olika klasserna blir förändring minst detta belopp vid byte av ersättning. Sedan 2000 har bebyggelsestrukturen uppdaterats en gång, inför bidragsåret 2003. Detta resulterade i att 10 kommuner fick förändrade ersättningar, merparten negativa sådana. För den enskilde kommun kan dessa förändringar te sig konstiga då deras kostnader inte förändras på samma sätt.

I delmodellen för administration, räddningstjänst med mera finns det åtta olika standardkostnadsnivån från 150 till 850 kronor per invånare. Standardkostnaden räknas fram med hjälp av folkmängden, antalet invånare per kvadratmeter samt tätortsgraden. Befolkning uppdateras varje år, tätortsgraden när tillfälle ges. Stora

förändring kan uppstå vid uppdateringar, som mest plus/minus 650 kronor.

I delmodellen för kollektivtrafik mäter man andelen personer som bor i tätorter med fler än 20 000 invånare. Vid uppdatering kan det, om en eller fler tätorter i ett län kommer under denna gräns, bli en minskad ersättning för länet vilket drabbar samtliga av länets kommuner.

6.4 Överväganden och förslag

Kommittén anser att man inte bör införa någon begräsning på hur mycket en kommuns avgift/bidrag får förändras mellan åren. Att flertalet modeller förändras åt samma håll vissa år vilket sammantaget ger en stor effekt för den enskilde kommunen är det en effekt av valet av metod. Varje delmodells standardkostnad räknas ut separat och skall spegla den relativa strukturen i den enskilda verksamheten.

För att minska stora förändringar bör man istället söka öka stabiliteten i de olika delmodellerna.

Kommittén förslår exempelvis i utvärderingen av delmodellen för gymnasieskolan att programvalsfaktorn skall räknas på ett tvåårsgenomsnitt. Ett sådan förändring minskar förändringarna mellan åren.

När det gäller delmodellen för befolkningsminskning föreslår kommittén att nuvarande kompensation förändras. Nuvarande spärr på den totala folkmängden tas bort samtidigt som ersättningen sänks.

Delmodellen för vatten och avlopp förslås utgå ur kostnadsutjämnings.

Delmodellen för räddningstjänst, administration m.m. skall enligt kommittén förslag slås samman med ett antal andra delmodeller inom ramen för kostnadsutjämnings.

7 Vissa verksamhetsövergripande aspekter

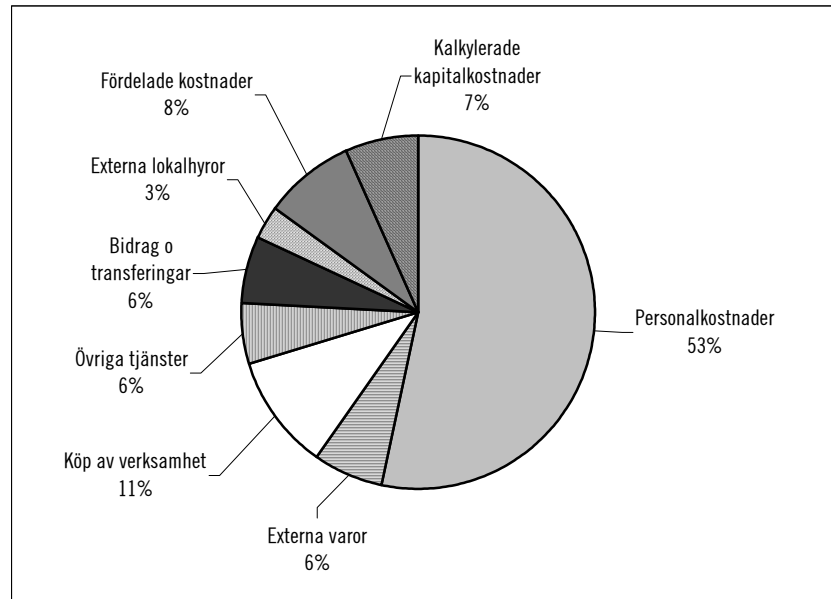
7.1 Kommunernas faktorkostnader

Ett vanligt synsätt när man studera kommunernas kostnader är verksamhetsperspektivet, t.ex. vad grundskolan kostar. Utjämningsystemets struktur bygger till största del på detta synsätt. Vissa inslag av att kompensera för kostnader som förekommer i produktionen av de flesta verksamheter, så kallad faktorkostnader, görs i delmodellen för uppvärmning där kommunerna kompenseras för de skillnader i lokalkostnader som beror på klimatet. Vidare kompenseras vissa kommuner för kvardröjande merkostnader i löneläget på grund av det tidigare kallortstillägget.

Analyserar man kostnaderna utifrån de olika kostnadsslagen kan man se att den enskilt största kostnaden är den egna personalen, som tar i anspråk 53 procent av kommunernas resurser. Till detta kommer personalrelaterade kostnader i delar av kommunernas verksamhet som inte bedrivs i egen regi. Om man lägger till dessa tjänster utgör de personalrelaterade kostnaderna för kommunerna som helhet knappt 70 procent.

De resterande 30 procenten av de totala kostnaderna består till största delen av lokalkostnader (10 procent), inköp av varor (6 procent) och transfereringar (6 procent) varav hälften går till enskilda personer.

Figur 7.1. Fördelning av kommunernas kostnader på kostnadslag år 2001, cirka 350 miljarder kronor

Källa: SCB.

De faktorkostnader som utgör den större delen av kommunernas verksamhet och är intressanta ur ett strukturellt perspektiv är personal- och lokalkostnader.

7.1.1 Personalkostnader

Personalkostnaderna består dels av löner till de anställda, dels av arbetsgivaravgifter. De senare utgörs till största del av de lagstadgade arbetsgivaravgifterna, en mindre del är avtalsenliga.

Personalkostnadsandelen skiljer sig mellan olika verksamheter. Barn- och äldreomsorg är de verksamheter med högst andel, 80 respektive 81 procent. Se tabell 7.1.

Tabell 7.1. Personalkostnadsandel per verksamhet år 2000

<i>Verksamhet</i>	<i>Personalkostnadsandel, %</i>
Barnomsorg	80
Grundskola	73
Gymnasieskola	65
Äldreomsorg	81
<i>Totalt</i>	<i>68</i>

Källa: Svenska Kommunförbundet.

Den del av skillnaden i personalkostnader mellan kommunerna som beror på skillnader i åldersstrukturen kompenseras i respektive verksamhets delmodell.

Personaltäthet

En hög personaltäthet ger höga personalkostnader som i sin tur ger höga verksamhetskostnader, detta givet en viss lönenivå.

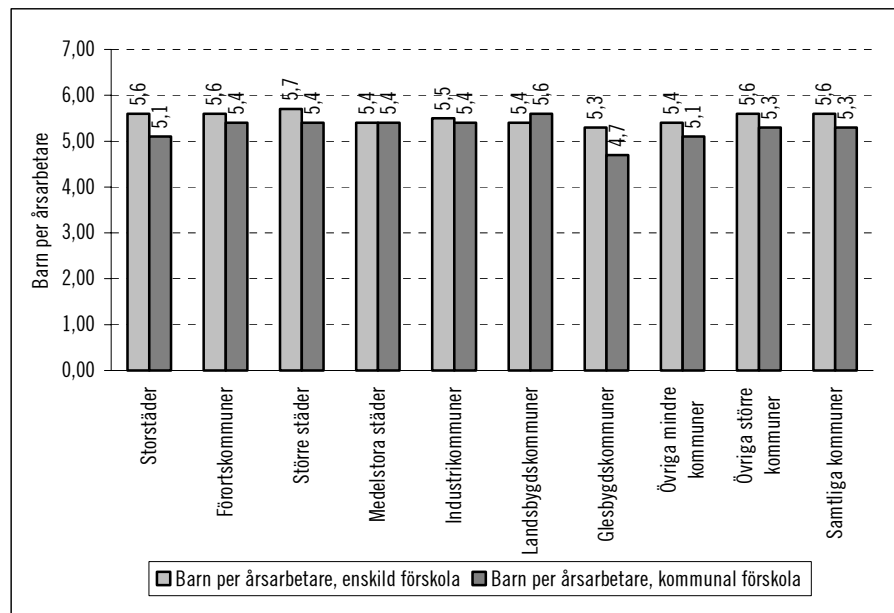
Personaltätheten kan också ses som ett servicemått och i viss mån vara en indikator på skillnader i verksamhetens kvalitet. Den kan också vara av strukturell karaktär. En högre andel äldre kräver mer personal, är de äldres hälsa dessutom sämre krävs det ytterligare personal.

Ska man jämföra skillnader i personaltäthet mellan olika kommuner bör man försöka eliminera eventuella skillnader som beror på strukturella faktorer såsom åldersstruktur. Detta görs enklast genom att mäta personaltätheten per brukare, exempelvis per elev. Strukturella skillnader som beror på geografiska faktorer kan vara svårare att sortera bort.

Barnomsorg

Inom barnomsorgen, här kommunal förskola, är den genomsnittliga personaltätheten 5,3 barn per årsarbetare. Den enda kommungrupper som väsentligt avviker från genomsnittet och övriga grupper är glesbygdskommunerna. I denna grupp går det endast 4,7 barn per årsarbetare. Skillnaderna mellan grupperna har minskat under de senaste åren.

Figur 7.2. Personaltätet i förskolan 2001, barn per årsarbetare

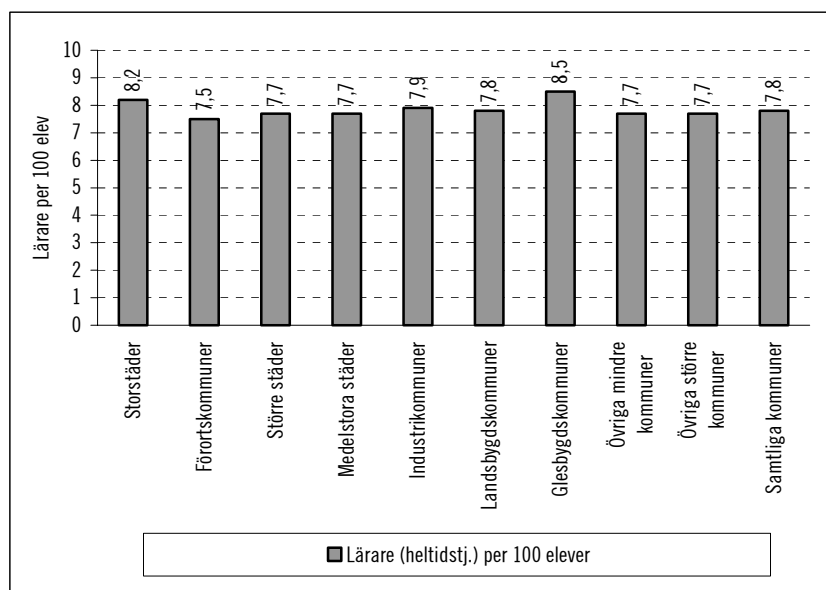
Källa: Skolverket.

Inom fritidsverksamheten är skillnaderna större. Det är framför allt förorter, större och medelstora städer som har fler barn per anställda än genomsnittet. Fritidsverksamheten utgör dock en mindre del av barnomsorg varför detta inte slår igenom i kostnaden.

Grundskola

Vid en analys av antalet lärare per elev kan konstateras att det är två kommungrupper som avviker från övriga – storstäderna och glesbygdskommunerna. I storstädernas fall beror skillnaden på betydande undervisning i modersmål och svenska som andraspråk. Exkluderas denna personalkategori hamnar lärartätheten för storstäder i nivå med övriga grupper. Glesbygdskommunernas högre värde förklaras delvis av att de av geografiska skäl bedriver mindre skolor med mindre antal elever per klass vilket i sin tur ger en högre lärartäthet.

Figur 7.3. Personaltätet i grundskolan 2001, lärare per 100 elever

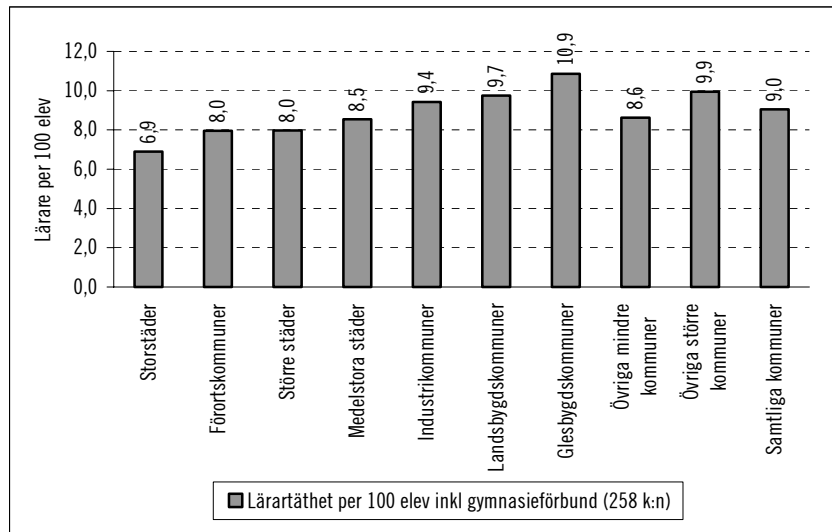
Källa: Skolverket.

Den skillnad i lärartätet och kostnad som beror på att glesbygdskommunerna är tvungna att bedriva mindre skolenheter kompenseras i tillägget för små skolor och skolskjutsar. Skillnaden för storstäderna som beror på en större omfattning av modernmålsundervisning och undervisning av svenska som andraspråk kompenseras i tillägget för modernmålsundervisning.

Gymnasieskola

Lärartäteten i gymnasieskolan skiljer sig mer mellan kommungrupper än vad fallet är i grundskolan. Storstäderna har den lägsta lärartäteten medan glesbygdskommuner har den högsta. En förklarande faktor kan vara elevernas val av program. Praktiska program har en högre lärartätet än teoretiska. Desto fler elever som väljer praktiska program ger allt annat lika en högre lärartätet. Glesbygdskommunerna har den dyraste programvalsstrukturen och högst andel elever på praktiska program. Detta ger en hög lärartätet.

Figur 7.4. Personaltätet i gymnasieskolan 2001, lärare per 100 elever

Källa: Skolverket.

Tabell 7.2. Antal elever per elev och skola 2001 efter kommunstorlek

Folkmängd	Lärartäthet	Antal elever per skola
0– 4 999	9,9	54
5 000–9 999	10,5	127
10 000–14 999	9,2	249
15 000–19 999	8,8	482
20 000–29 999	8,4	727
30 000–49 999	8,1	899
50 000–99 999	8,0	896
100 000–199 999	7,9	837
200 000–800 000	7,0	777

Källa: Skolverket.

Det finns också ett samband mellan kommunens storlek och lärartätheten, ju mindre kommun desto högre lärartäthet. Detta gäller ner till de allra minsta kommunerna. De större kommunerna

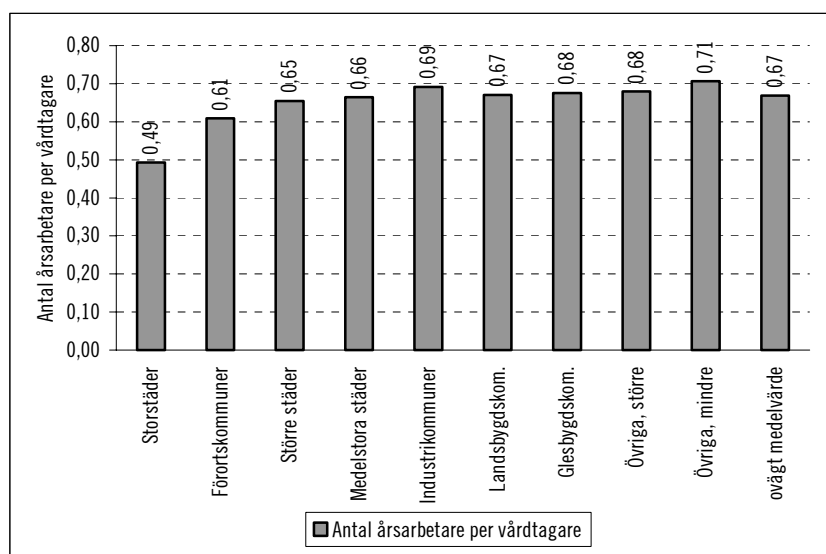
kan ha fler elever per skola, hålla ett bredare programurval samt fylla sina klasser. Detta ger samordningsvinster och verksamheten behöver inte samma lärartäthet. Det motsatta förhållandet gäller i mindre kommuner.

Den skillnad i lärartäthet och kostnad som beror på elevernas programval kompenseras i tillägget för programvalet. Någon kompensation för små gymnasieskolor utgår inte. Kommuner med ett lite elevunderlag och stort avstånd till andra gymnasieorter får ersättning för resekostnader och inackordering oavsett om kommunen bedriver gymnasieutbildning eller inte. För de kommuner som bedriver en egen gymnasieskola trots ett litet elevunderlag fungerar denna ersättning som en kompensation för små gymnasieskolor.

Äldreomsorg

Personaltätheten inom äldreomsorgen, här mätt som antal årsarbetare per vårdtagare, för storstäderna avviker nedåt från övriga kommungrupper och genomsnittet i riket.

Figur 7.5. Personaltäthet inom äldreomsorg 2001, endast verksamhet och vårdtagare i egen regi

Källa: Skolverket: Vad kostar verksamheten i din kommun 2001, SCB.

Personaltätheten påverkas av vilken mix av ordinärt och särskilt boende kommun väljer. Den senare är mer personalintensiv. En högre andel med hjälp i ordinärt boende ger allt annat lika en lägre personaltäthet. Storstäderna har valt en fördelning mellan verksamheterna där man i åldersgruppen över 80 år väljer att hjälpa personerna i hemmet i stället på någon form av boende. Se tabell 7.3. Detta förklarar delar av skillnaden i personaltätheten mellan storstäder och övriga kommungrupper.

Vissa skillnader i val omsorgsform kan vara orsakade av strukturella förhållanden. De orsaker som beror på de äldres hälsa kompenseras genom en högre normkostnad i delmodellen för äldreomsorg. Finns det av geografiska skäl, och inte främst av hälsoskäl, behov att samla de äldre till någon form av boende kompenseras kommunerna i den del i delmodellen för äldreomsorgen som beaktar behovet av institutionsboende i glesbygd.

Tabell 7.3. Andel personer med omsorg 80+ uppdelat på omsorgsform 2001, procent

Kommungrupp	Hemtjänst, 80+	Särskilda boendeformer, 80+
Storstäder	19,5	18,1
Förortskommuner	17,5	19,9
Större städer	18,0	20,0
Medelstora städer	18,4	20,5
Industrikommuner	16,1	21,2
Landsbygdskommuner	17,4	20,5
Glesbygdskommuner	19,9	23,5
Övriga, större	17,9	20,6
Övriga, mindre	17,1	21,2
Riket	17,6	20,9

Källa: Socialstyrelsen.

Löner

Kommittén har med underlag från Kommunförbundets personal- och lönestatistik följt upp löneutvecklingen i kommunerna. Lönenivåerna har gjorts mer jämförbara genom att lönenivån för olika personalgrupper per kommun har viktats efter den genomsnittliga personalstrukturen inom respektive sektor i landet som helhet. Bearbetningar har gjorts för åren 1993, 1997, 2001 och 2002.

Lönenivåerna i kommunerna som 1993 var högst i Norrbottens län är under senare år högst i Stockholms län. De relativa lönenivåerna har sjunkit mest i de tre nordligaste länen. Men även i andra län utan kallortskommuner har likartade förändringar ägt rum.

I nuvarande kostnadsutjämning utgår en ersättning till de före detta kallortskommunerna. Den uppföljning som kommittén gjort visar att de inte finns några större kvardröjande kostnader för detta i de aktuella kommunerna. Kommittén föreslår därför att den aktuella delmodellen skall utgå, se avsnitt 4.12.

Det finns skillnader i lönenivå mellan olika regioner. Kommunerna i Stockholms län har en genomsnittlig lönenivå som ligger 6 till 7 procent över riksgenomsnitt. Den verksamhet som ligger högst är teknik samt vård och omsorg. Den senare gruppen utgör en större personalgrupp och påverkar därmed genomsnitt mer. För övriga grupper är skillnaden inte lika stor. De är främst inom vård och omsorg som det varit en bristsituation i Stockholmsregionen de senaste åren. Detta kombinerat med flera konkurrerande arbetsgivare (exempelvis bemanningsföretag) har drivit upp lönerna i regionen. Samma konkurrens om personalen finns inte i samma utsträckning på andra håll i landet.

Hur mycket av den högre nivån som är en effekt av bristsituationen och hur mycket som är en självvald nivå är svårt att veta. Sedan är det inte självklart att nuvarande skillnader kommer att bestå över tiden. Kommittén menar att det är riskfyllt att införa en kompensation för löneläge då den i hög grad är påverkbar och eventuellt tillfällig.

7.1.2 Lokalkostnader

Kommunerna äger och förvaltar cirka 50 miljoner kvadratmeter lokalyta. Kostnaderna för detta uppgår till drygt 30 miljarder kronor. Lokalinnehavet varierar mellan kommungrupperna, per person har glesbygdskommunerna mest lokaler medan förortskommunerna har minst. Lokalinnehavet säger dock inte hela sanningen om kommunernas lokalanvändning. Vissa kommuner hyr ut lokaler de inte har behov av till företag eller egna bolag. Andra kommuner behöver hyra lokaler från egna bolag eller på den öppna marknaden för att täcka sina behov.

I genomsnitt kostar lokalerna cirka 3 000 kronor per invånare, motsvarande 26,5 miljarder kronor. Denna kostnad innehåller både kostnader för de lokaler som kommunerna själva äger och förvaltar och kostnader för inhyrda lokaler.

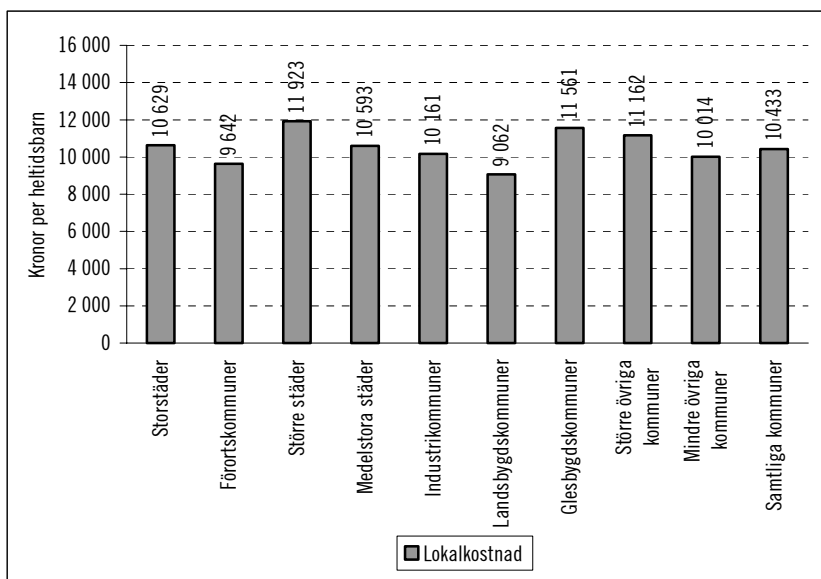
Kostnaden för kommunernas lokaler har minskat de senaste åren, utan att den genomsnittliga lokalytan har minskat. Det har skett en kostnadseffektivisering samtidigt som räntekostnaderna har minskat de senaste åren. Många kommuner har också arbetat medvetet med att sänka sina lokalkostnader.¹

Barnomsorg

Kostnader för lokaler och inventarier inklusive fastighetsskötsel och städning uppgick 2001 till 11 000 kronor per heltidsbarn. Högst kostnad har större städer följt av glesbygdskommunerna. Låga kostnader jämfört med snittet har förortskommunerna och landsbygdskommunerna. Kostnaderna för lokalerna påverkas av fördelningen av omsorgsformer. En hög andel familjedaghem ger exempelvis mindre lokaler och lägre lokalkostnader. Hur mycket kommunen äger själv eller hyr kan också påverka kostnaden.

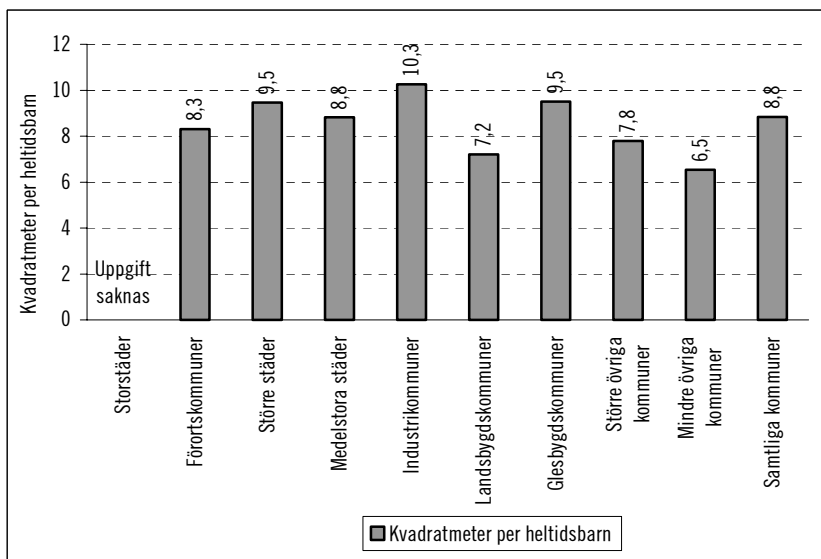
¹ Förvaltningsnyckeln 2002, Svenska Kommunförbundet.

Figur 7.6. Lokalkostnad per heltidsbarn i barnomsorg 2001

Källa: Vad kostar verksamheten i din kommun 2001, SCB.

Figur 7.7. Lokalyta per heltidsbarn i barnomsorg 2001

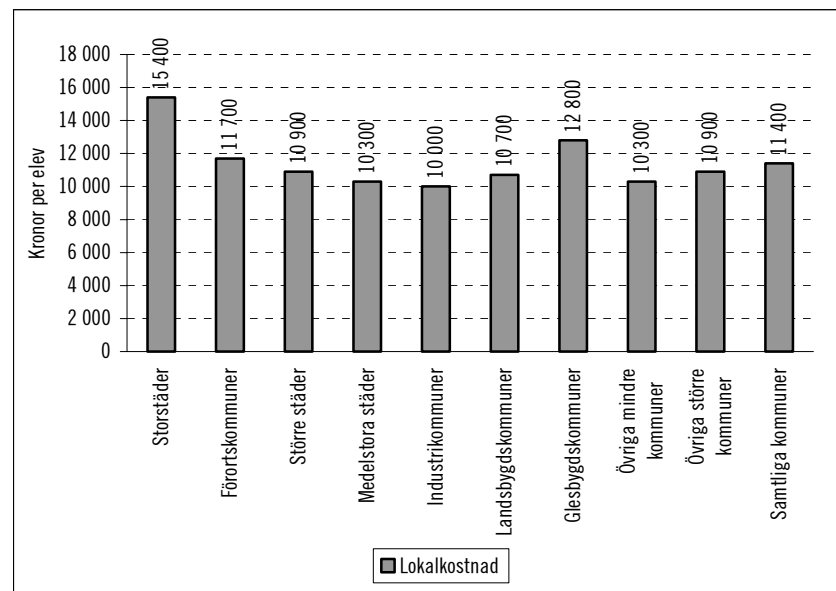
Källa: Svenska Kommunförbundet, förvaltningsnyckeln 2002.

När det gäller lokalytan inom förskoleverksamheten finns det skillnader mellan kommungrupperna som kan förklara delar av skillnaderna i kostnaderna. Landsbygdskommunerna har få kvadratmeter per heltidsbarn vilket förklarar den låga lokalkostnaden. Glesbygdskommunerna och de större städerna hade relativt höga lokalkostnader och har en lokalyta som överstiger genomsnittet.

Grundskola

Kostnader för lokaler och inventarier inklusive fastighetsskötsel och städning uppgick 2001 till 11 400 kronor per elev. Högst kostnad har storstäderna följt av glesbygdskommunerna. Övriga kommungruppers värden ligger kring genomsnittet.

Figur 7.8. Lokalkostnad i grundskolan 2001, kronor per elev

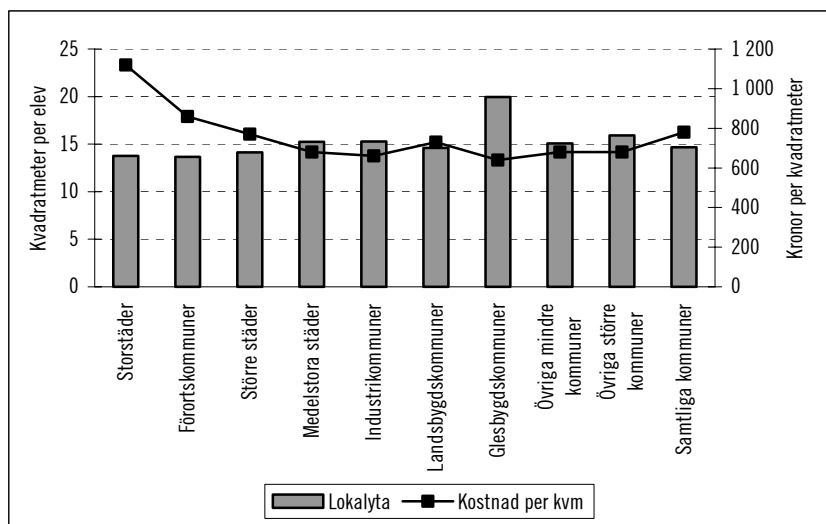

Källa: Skolverket.

Höga lokalkostnader per elev beror antingen på stor lokalyta per elev eller på hög kostnad per kvadratmeter eller en kombination av båda.

Den högre lokalkostnaden för glesbygdskommunerna förklaras av större lokalyta per elev. Kostnaden per kvadratmeter ligger i nivå med genomsnittet. Den större lokalytan i glesbygdskommunerna förklaras av att antalet elever per skola är färre. I delmodellen för grundskolan kompenseras kommunerna för små skolor.

Figur 7.9. Kvadratmeter per elev samt lokalkostnad per kvadratmeter i grundskolan 2001

Källa: Skolverket.

Tabell 7.4. Antal elever per grundskola 2001

Kommungrupp	Antal elever per skola
Storstäder	330
Förortskommuner	284
Större städer	233
Medelstora städer	209
Industrikommuner	194
Landsbygdskommuner	167
Glesbygdskommuner	111
Större övriga kommuner	183
Mindre övriga kommuner	166

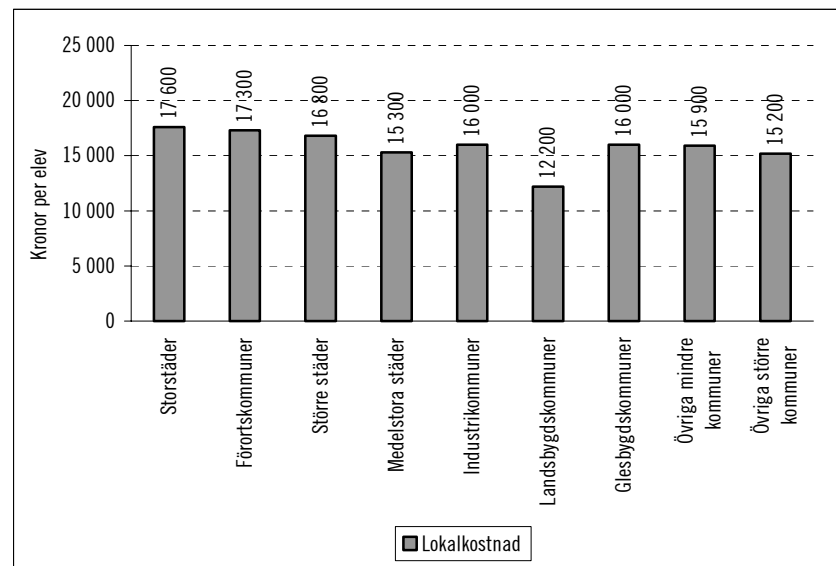
Källa: Skolverket.

Storstäderna har däremot en yta per elev som ligger i nivå med genomsnittet. Den högre lokalkostnaden förklaras av en högre kostnad per kvadratmeter. Även förortskommunerna har en högre kostnad per kvadratmeter. Detta är en effekt av högre markkostnader och en högre hyresnivå i storstadsregioner. Någon kompensation för detta utgår inte i kostnadsutjämnningen.

Gymnasieskola

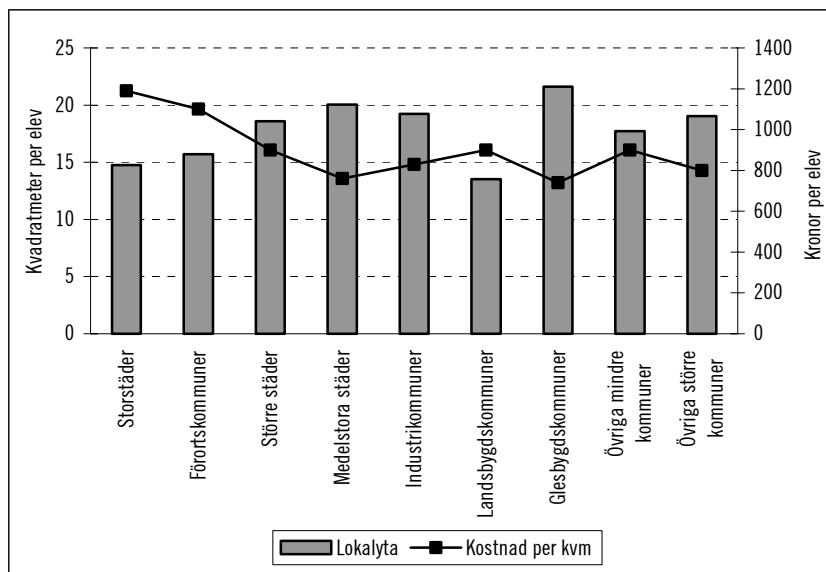
För gymnasieskolan är situationen likartad den inom grundskolan. Skillnaderna i lokalkostnader är dock inte lika stora. Storstäderna har en hög kostnad per kvadratmeter men då lokalytan per elev är lägre ger detta en mindre skillnad i lokalkostnader. Glesbygdskommunerna utmärker sig inte inom gymnasieskolan. Anledningen till detta är förekomsten av små gymnasieskolor inte är lika vanligt som fallet med grundskolan. Större skolenheter ger lägre lokalkostnader.

Figur 7.10. Lokalkostnad i gymnasieskolan 2001, kronor per elev

Källa: Skolverket.

Figur 7.11. Kvadratmeter per elev samt lokalkostnad per kvadratmeter i gymnasieskolan 2001

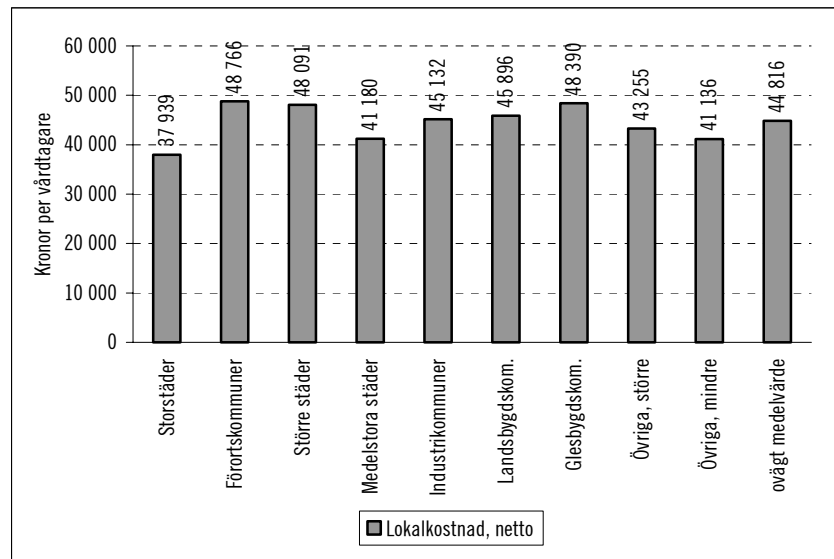

Källa: Skolverket.

Äldreomsorg

Lokalkostnaderna inom äldreomsorgen per person över 65 år varierar mycket mellan kommungrupperna. Glesbygdskommunerna har mer än dubbelt så höga lokalkostnader som storstäderna. Men eftersom servicenivån, det vill säga hur många som får hjälp i särskilt boende, skiljer sig mellan kommungrupperna är antalet personer över 65 år mindre lämplig som målgrupp. Måts lokalkostnaderna per vårdtagare inom särskilt boende minskar skillnaderna. Storstäderna är dock fortfarande den grupp med den lägsta lokalkostnaden, även medelstora städer och övriga mindre kommuner har låga lokalkostnader. Glesbygdskommuner och förortskommuner är de grupper med den högsta lokalkostnaden.

Figur 7.12. Lokalkostnad i äldreomsorg 2001, kronor per vårdtagare

Källa: Vad kostar verksamheten i din kommun 2001, SCB.

7.1.3 Överväganden

Genom att regionala skillnader i lönenivåer inte längre avgörs genom centralt reglerade avtal kan eventuella merkostnader för högre löneläge inte längre betraktas som en helt opåverkbar faktor för den enskilda kommunen. Kommittén är medveten om att lönenivåerna i kommuner i olika delar av landet kan påverkas av den lokala och regionala arbetsmarknaden. Genom att kommuner och landsting själva förhandlar om lönerna på den lokala och regionala nivån kan man dock inte utesluta att kommuner och landsting själva kan påverka lönenivån i sina organisationer. Kommittén anser därför att skillnader i lönenivåer inte skall beaktas i kostnadsutjämnningen.

När det gäller lokalkostnaderna finns vissa skillnader som skulle kunna vara en effekt av en högre hyresnivå och högre markpriser. Skillnader i lokalkostnader beaktas i någon mån i kostnadsutjämnningen genom delmodellen byggkostnader.

Det finns skillnader i både lokal- och personalkostnader som är en effekt av dåliga geografiska förutsättningar. I flertalet av dagens verksamhetsdelmodeller kompenseras kommunerna för dessa merkostnader.

7.2 Utbudsnivå och kostnader

En av de grundläggande tankarna för nuvarande system, liksom i de förändringar som kommittén föreslår, är att utjämningsen enbart skall avse strukturellt betingade kostnadsskillnader.

Strukturella skillnader kan dels bero på skillnader i behov av service och stöd, dels på strukturellt betingade skillnader i kostnader för att tillgodose dessa behov. Kostnadsutjämningsen skall således inte kompensera för skillnader i utbudsnivå, avgiftssättning, kvalitet och effektivitet.

Kommittén har velat belysa hur utbudsnivå och kostnader inom skilda verksamheter kan se ut jämfört med utredningens beräkning av standardkostnader och de behov som ligger till grund för dessa.

I analysen av kostnadsutjämningsens olika delmodeller har förklaringsgraden mot kostnaden använts som ett mått på modellens träffsäkerhet. Ett sätt att utvärdera träffsäkerheten i olika utjämningsmodeller är att jämföra de beräknade standardkostnaderna med de faktiska kostnaderna enligt kommunernas redovisning. Genom att beräkna förklaringsgraden får man en uppfattning om hur stor del av variationerna i de faktiska kostnaderna som kan förklaras av de variabler som ingår i utjämningsmodellen. Den del som inte förklaras beror på andra faktorer, t.ex. skillnader i servicegrad och effektivitet, eller skillnader i gränssnitt för huvudmannaskap mellan kommunerna och landstingen.

En låg förklaringsgrad behöver således inte betyda ett det är en dålig modell utan att variationerna i de faktiska kostnaderna till stor del beror på skillnader i servicegrad och effektivitet etc. Däremot, om förklaringsgraden är hög är det rimligt att anta att modellen är träffsäker, såvida det inte finns ett samband mellan de valda faktorerna och servicegraden/effektiviteten.

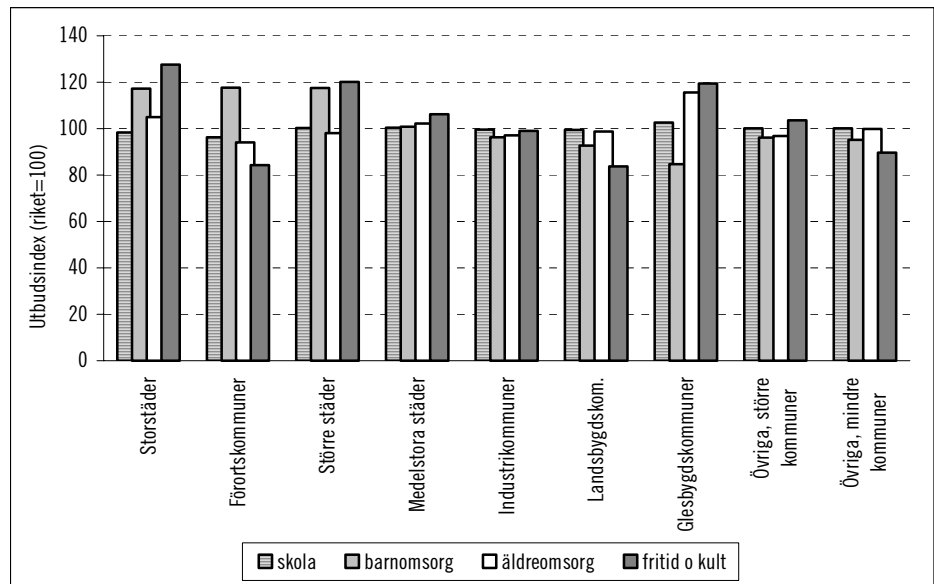
Totalt sett förklarar nuvarande strukturkostnad cirka 75 procent av kostnadsskillnaderna kommunerna emellan. De resterande 25 procent förklaras således av skillnader i utbudsnivå, avgiftssättning, gränssnitt mot landstinget, kvalitet och effektivitet. Även skillnader i sättet att beräkna och redovisa kostnader kan vara en

delförklaring. Alla verksamheter ingår inte i utjämnningen och skillnader i icke ingående verksamheter, exempelvis fritid- och kultur kan påverka jämförelsen.

En skillnad mellan redovisad kostnad och strukturkostnad som går att mäta är den som ges av en högre eller lägre utbudsnivå än genomsnittet. Svenska kommunförbundet har utvecklat en metod för att översiktligt beskriva utbudsnivån. Detta index ger en bild av hur omfattande kommunens verksamhet är i relation till antal personer i respektive brukargrupp (skolbarn, ålderspensionärer etc.). Serviceindex beaktar dock inte skillnader i behov inom t.ex. barnomsorgen som beror på föräldrarnas förvärvsfrekvenser.

Alla kommunala verksamheter ingår inte i modellen. Det gäller sådana verksamheter där höga kostnader sannolikt mer beror på strukturella förhållanden än servicenivå. Bland annat ingår inte arbetsmarknadsåtgärder, gator och vägar samt individ- och familjeomsorg.

Figur 7.13. Utbudsnivå 2001, index riket=100

Källa: Svenska Kommunförbundet.

Serviceindex varierar kraftigt mellan kommunerna. I ovanstående figur har index beräknats på kommungrupper. Trots den utjämning som då sker, finns det påtagliga skillnader mellan kommungrupperna. En viktig förklaring till varför utbudsnivån varierar mellan kommunerna är att behoven ser olika ut. Inom barnomsorgen kan skillnaderna i stor utsträckning förklaras av andelen barn med förvärvsarbetande föräldrar. Inom äldreomsorgen kan skillnaderna i utbudsnivå delvis förklaras av t.ex. andelen ensamboende och yrkesbakgrund eftersom skillnader i ålderssammansättningen är beaktad. För utbildningsområdet, som på ett likartat sätt för alla kommuner, omfattar alla barn i grundskoleåldrar och nästan alla i gymnasieåldrarna, är skillnaderna små.

Men för barnomsorgen ligger serviceindex väsentligt högre i storstäderna, förorterna och de större städerna än genomsnittet för landets kommuner. Inom äldreomsorgen är bilden den motsatta, glesbygdskommunerna ligger väsentligt högre än övriga kommungrupper och förorter ligger genomsnittligt under övriga kommungrupper.

Inom fritid- och kultur är det storstäderna, större städer samt glesbygdskommuner som ligger högt. I de senare får troligtvis kommunen ta ett ekonomiskt ansvar i avsaknad av fungerande privat marknad. För storstäderna och de större städerna gäller att de förser omkringliggande kommuner med fritids- och kulturverksamheter.

För att erhålla standardkostnaden för ett flertal verksamheter beräknas först servicebehov och utifrån detta beräknas kostnader. Det gäller t.ex. barnomsorgen, grund- och gymnasieskolan, äldreomsorgen och hälso- och sjukvården. Såväl de beräknade servicebehoven som de slutliga standardkostnaderna är intressanta att jämföra med serviceindex och faktiska kostnader.

Nettokostnaden är en funktion av utbudet, strukturen, effektivitet och avgiftsfinansiering. Om utjämningsystemet fångar upp alla de strukturella faktorerna samt att skillnaden i servicenivån speglas i utbudsindex kommer skillnaderna i effektivitet och avgiftsfinansiering att speglas av skillnader i skattesatsen.

Glesbygdskommunerna har ett nettokostnadsindex på 121 procent. Av denna ”merkostnad” förklaras endast en mindre del av ett högre utbud. Då strukturkostnadsindex ligger på 125 kan, givet ovan nämnda förutsättningar, merparten av den högre kostnadsnivån förklaras av strukturen. Glesbygdskommunerna har en lägre avgiftsfinansiering än riket vilket förklarar det högre skatteuttaget.

Förortskommunerna har ett nettokostnadsindex på 89 procent. Det har också ett lägre utbudsindex, dock inte lika lågt som nettokostnaden indikerar. Då strukturkostnadsindex ligger på 93 kan merparten av den högre kostnadsnivån förklaras av strukturen. Det lägre skatteuttaget hänger samman med bland annat ett högre avgiftsuttag. Här kan också högre effektivitet och/eller lägre kvalitet spela in.

Tabell 7.5. Index för nettokostnader, utbud, strukturkostnad och skattesats 2001. Index riket=100

	Nettokostnads- index	Utbudsindex	Struktur- kostnads- index ²	Skatte- satsindex
Storstäder	96,0	106,2	101,1	94,5
Förortskommuner	89,3	98,5	93,5	93,1
Större städer	96,1	104,3	92,4	99,6
Medelstora städer	98,3	101,5	96,1	99,6
Industrikommuner	99,4	98,2	98,6	100,3
Landsbygdskommuner	99,4	96,8	101,0	100,9
Glesbygdskommuner	121,4	104,8	124,9	105,7
Övriga, större	99,7	98,7	97,8	100,6
Övriga, mindre	100,2	98,3	99,4	101,7
Riket	100,0	100,0	100,0	100,0

Exemplet Äldreomsorg

Kommunförbundets serviceindex för äldreomsorg avser hemtjänst och särskilt boende. För personer i åldrarna 65–79 år samt 80 år och äldre har antal hemtjänsttimmar relaterats till antalet personer i dessa två åldersgrupper och vägts samman till ett index avseende hemtjänst. På motsvarande sätt har antalet personer med särskilt boende i de två åldersgrupperna relaterats till totala antalet i dessa åldrar och vägts samman till ett index avseende särskilt boende. Ett sammantaget index för både hemtjänst och särskilt boende har också räknats fram.

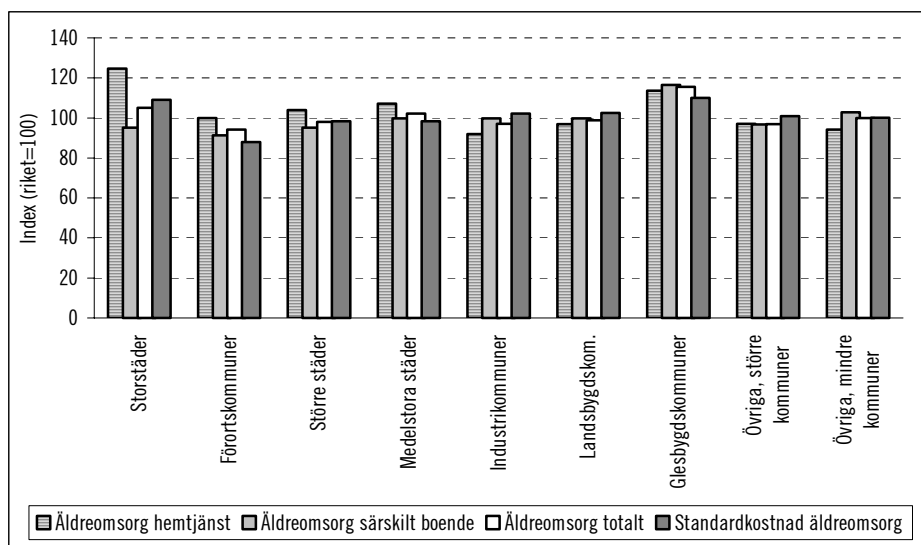
Normkostnaderna återspeglar hälsotillstånd och därmed sammanhängande vårdbehov för ålderspensionärerna i kommunen

² Enligt 2003 års utjämnning.

(med hänsyn till ålder, kön, familjesituation, yrkesbakgrund och etnisk bakgrund). Vid beräkningen av standardkostnaden läggs därutöver på strukturellt betingade kostnader för hemtjänst i glesbygd och större behov av särskilt boende i glesbygdskommuner. För att jämföra behovet/normkostnaden enligt utjämningsystemet med serviceindex har kommunens standardkostnad relaterats till antalet personer över 65 år. Standardkostnaden per person över 80 år har omräknats till index, där 100 avser genomsnittet i riket.

Av nedanstående figur framgår att kommunerna har ganska skiftande insatser vad gäller hemtjänst och särskilt boende. I storstäderna, de större städerna och i förortskommunerna är den relativa nivån för hemtjänst högre än för särskilt boende. I glesbygdskommunerna är index för särskilt boende högre än i övriga kommungrupper. Det sammanvägda index för äldreomsorgen totalt ligger lägre än riksgenomsnittet för förortskommuner, för glesbygdskommunerna ligger det markant över riksgenomsnittet. Övriga grupper ligger kring genomsnittet även om fördelningen mellan hemtjänst och särskilt boende skiljer sig mellan grupperna. Med detta sätt att mäta utbudsnivå finns det markanta skillnader i både nivån och avvägningen mellan insatser via hemtjänst respektive särskilt boende.

Figur 7.14. Utbudsnivå för äldreomsorg 2001 samt standardkostnad per 65+, index riket=100

Variationen i behovet, uttryckt som standardkostnad per person 65 år och äldre är ungefär lika stor som den motsvarande variationen i utbudsnivån. Både glesbygdskommunerna och storstäderna har en servicenivå som överstiger den genomsnittliga. En viss del av det högre utbudet beror på strukturella förhållanden. Glesbygdskommunerna har en servicenivå som överstiger den strukturella nivån. Merkostnaden för detta får kommunen betala genom en högre skatt eller en effektivare verksamhet. För storstäderna gäller det motsatta, strukturnivån är högre än den aktuella servicenivån. Den lägre servicenivån ger utrymme för ett lägre skatteuttag. Förortskommunerna har en servicenivå som överstiger den strukturella nivå, främst inom hemtjänsten.

För större städer och övriga mindre kommuner stämmer utbudsnivå väl överens med de strukturella förutsättningarna. Industrikommuner, landsbygdskommuner samt övriga större kommuner håller en utbudsnivå som understiger den strukturella nivån. För medelstora städer gäller det omvända.

Exemplet från äldreomsorgen visar att det finns tydliga skillnader i utbudsnivå mellan kommunerna och att kommunerna har valt olika vägar att möta servicebehovet. Avvägningen mellan hemtjänst och särskilt boende har motsvarigheter inom barnomsorgen med förskola och familjedaghem, inom sjukvården mellan slutenvård och primärvård etc. Såväl nivån på kommunernas service som hur kommunerna valt att tillgodose behoven återspeglas i de faktiska kostnaderna. Dessa skillnader skall inte beaktas i utjämningsystemet. Det systemet skall ta hänsyn till är om strukturen i kommunen ofrånkomligen ger högre kostnader för att tillgodose servicebehoven. I möjligaste mån har skillnader i behov vägts in i de beräkningar som beskriver servicebehovet.

7.3 Jämställdhetsaspekter

De jämställdhetspolitiska konsekvenserna av utjämningsystemet har belysts av Kommunala utjämningsutredningen och av Utjämningsdelegationen.

Kommunala utjämningsutredningen redovisade i sitt betänkande en genomgång av de jämställdhetspolitiska konsekvenserna av kostnadsutjämnningen för kommuner respektive landsting. Utredningen konstaterade att utbudet av kommunal och landstingskommunal service har stor betydelse för individers och hushålls lev-

nadsförhållanden. Män och kvinnor är i olika utsträckning beroende av den kommunala servicen, men utjämningsystemet är utformat så att det skall vara neutralt i dessa avseenden. Utjämningsystemet syftar till att skapa likvärdiga ekonomiska förutsättningar för kommuner och landsting att upprätthålla och utveckla de skilda verksamheterna, men avvägningen mellan olika verksamheter liksom val av utbudsnivå och kvalitet beslutas av de enskilda kommunerna och landstingen.

Sammanfattningsvis konstaterade Kommunala utjämningsutredningen att i utjämningsystemet beaktas genomgående både kvinnors och mäns behov av kommunernas och landstingens service som kan innebära strukturella kostnadsskillnader mellan kommuner respektive landsting. Där så varit befogat bygger utredningens förslag på separata behovsberäkningar för män och kvinnor.

I den efterföljande propositionen ansåg regeringen att det i den fortsatta uppföljningen av utjämningsystemet även bör göras fördjupade jämställdhetsanalyser i vissa delar av kostnadsutjämnningen. Det gäller i första hand individ- och familjeomsorg, äldreomsorg samt hälso- och sjukvård.

Utjämningsdelegationen konstaterade i likhet med tidigare utredning och proposition att utjämningsystemet syftar till att skapa likvärdiga ekonomiska förutsättningar för kommuner och landsting att bedriva verksamhet. Det är alltså förutsättningarna som skall göras likvärdiga.

Kommunerna och landstingen väljer själva hur de vill väga olika verksamheter mot varandra och vilken utbuds- eller servicenivå de skall ha. Samma sak gäller kvalitén på verksamheterna. Utjämningsystemet skall vara neutralt i dessa frågor. Delegationen ansåg vidare att utjämningsdelar skall bygga på identifierbara strukturella behovs- och kostnadsskillnader mellan kommuner respektive landsting.

I en bilaga till betänkandet, Jämställdhetsaspekter på delar av det kommunala utjämningsystemet, redovisades en genomgång av två områden, kollektivtrafik och äldreomsorg, ur jämställdhetsperspektiv. Det framgår tydligt att det är stora skillnader mellan könen inom båda dessa områden. Med utgångspunkt i att det är strukturellt betingade behovs- och efterfrågeskillnader som skall ligga till grund för utjämnningen så är det av vikt att faktorer av betydelse tas med redan från början.

Utjämningsdelegationen föreslog att det vid varje uppdatering eller då nya modeller för utjämning skapas skall beaktas om skillnader mellan könen har relevans för det område som behandlas.

Utjämningskommittén delar Utjämningsdelegationens slutsatser. I de förslag till förändringar som kommittén föreslår utgår dessa från en könsuppdelad statistik i de fall en sådan finns tillgänglig och bedömts som relevant att utnyttja för att återspegla skillnader i behov och kostnader mellan könen. Avsaknaden av könsuppdelad statistik inom olika verksamhetsområden innebär emellertid att det inte är möjligt att skapa en enhetlighet i dessa avseenden.

Utjämningskommittén har gjort en jämförelse av de genomsnittliga kostnaderna för män och kvinnor som tillämpas i äldreomsorgsmodellen respektive hälso- och sjukvårdsmodellen – så kallad genderanalys. Se vidare bilaga 10.

I den nuvarande hälso- och sjukvårdsmodell är skillnaderna i den genomsnittliga kostnaden för de olika diagnosgrupperna till övervägande del högre för män än för kvinnor.

Efter den av Utjämningskommittén föreslagna uppdateringen av kostnadsmatrisen till nivån för år 2000 och rättelse av vissa fel krymper skillnaderna avsevärt. Skillnaden mellan den genomsnittliga kostnadsnivån för män och för kvinnor har således jämnats ut för de vårdtunga diagnosgrupperna och närmar sig en jämviktskostnad. Den högsta skillnaden i den för år 2000 uppdaterade beräkningen utgör tio procent i jämförelse med 30 procent år 1998.

Skillnaden mellan den genomsnittliga kostnadsnivån för män och kvinnor för ej vårdtunga grupper har krympt totalt sett genom de föreslagna uppdateringarna. I de äldsta åldrarna syns dock en ökande kostnadsskillnad mellan män och kvinnor bland personer med inkomster under och över median och en kraftigt minskande kostnadsskillnad mellan män och kvinnor bland personer utan inkomst.

I äldreomsorgsmodellen har skillnaderna mellan nuvarande och föreslagna normkostnader mestadels ökat då det gäller fördelningen mellan gifta respektive ensamstående personer. Både män och kvinnor får del av mer resurser som ensamstående än som gifta personer. Skillnaderna i resursfördelningen har dock minskat vid svår ohälsa men ökat vid måttliga och lätta ohälsotillstånd. En förklaring kan vara att kommunernas totala resurser har minskat och att kommunerna därför lägger en ökad andel av resurserna på de mest sjuka och de som inte har anhöriga.

Gifta mäns normkostnad i förhållande till gifta kvinnors normkostnad närmar sig i den nya beräkningsmodellen en mera jämlik fördelning vid svåra ohälsotillstånd. Vid måttliga och lätta ohälsotillstånd förefaller dock vid den kommunala behovsbedömningen fortfarande de gamla och traditionella skillnaderna slå igenom – dvs. att gifta män i större utsträckning än gifta kvinnor förutsätts kunna få frivillig vård av sin make och därför får mindre kommunala resurser.

Skillnaderna i ensamstående mäns normkostnad jämfört med ensamstående kvinnors normkostnad har efter uppdateringen krympt i förhållande till situationen år 1994. Männerna får dock fortfarande en större andel av resurserna än kvinnorna vid samma ohälsosituation.

Den uppdaterade beräkningsmodellen innebär således att det underlag som utnyttjas för utjämningen fortfarande avspeglar en ojämlig fördelning av vårdresurserna mellan könen – fast i mindre utsträckning än det underlag som används i nuvarande modell. Detta förhållande binder dock inte biståndsbedömarna i kommunerna. Deras beslut kan grundas helt på en individuell behovsbedömning.

7.4 Integrationsfrågor

Hur befolkningsgrupper med utländsk bakgrund beaktas i utjämningsystemet har bl.a. belysts av Kommunala utjämningsutredningen. I den efterföljande propositionen föreslog regeringen att en ny delmodell som tar hänsyn till andelen barn och ungdomar med utländsk bakgrund skulle införas från 2000.

Utjämningsystemet skall söka beakta strukturellt betingade kostnadsskillnader mellan kommuner respektive landsting. I den mån olika befolkningsgrupper har skilda behov av kommunal service eller stöd skall detta således beaktas. Bland de bakgrundsförhållanden som analyserats och beaktas i delmodellerna för skilda verksamhetsområden ingår också etnicitet. Inom några områden finns verksamheter som är särskilt inriktade mot personer med utländsk bakgrund, som t.ex. modersmålsundervisningen i grundskolan. De flesta kommunala verksamheter är emellertid generellt inriktade och i den mån skilda etniska grupper har större behov av service/stöd och därmed sammanhängande högre kommunala

kostnader så skall detta i möjligaste mån också beaktas i utjämningsmodellerna.

Levnadsförhållandena varierar kraftigt mellan grupper från olika länder. Vistelsetid i Sverige kan vara väsentlig att beakta liksom i vissa sammanhang även förhållanden för andra generationens invandrare. Generellt gäller dock att en väsentlig del av de skillnader, vad gäller behov av samhällsservice och stöd, som finns mellan genomsnittsbefolkningen och olika invandrargrupper förklaras av skillnader i åldersstruktur och socioekonomiska förhållanden.

För var och en de skilda verksamhetsområden som omfattas av utjämningsystemet har en stor mängd indikatorer som skulle kunna förklara de strukturella kostnadsskillnaderna testats av Utjämningskommittén liksom av tidigare utredningar. Däribland ingår olika mått för att beskriva berörda befolkningsgruppers etniska sammansättning.

Vad gäller individ- och familjeomsorg används sedan 2000 variabeln flyktingar eller nära anhöriga som vistats i Sverige mellan 3 och 9 år. Avgränsningen har gjorts mot bakgrund av att staten betalar introduktionsbidrag som avser täcka kommunernas kostnader i ca 3,5 år. Vidare ingår övriga utrikes födda utanför EU och Norden som vistats i landet upp till 20 år. I individ- och familjeomsorgsmodellen (IFO-modellen) ingår också faktorerna arbetsökande utan ersättning från A-kassa samt andel män med låg inkomst. Kommuner med en hög andel flyktingar och övriga utrikes födda har i stor utsträckning även höga värden på variabelerna arbetsökande utan ersättning samt män med låg inkomst. Dessa faktorer föreslås ingå även i den förändrade IFO-modell som kommittén föreslår. Kommittén föreslår även att andel barn med utländsk bakgrund 16-19 år används för att beräkna standardkostnaden för delverksamheten barn- och ungdomsvård inom IFO.

I den mån merkostnader för invandring och flyktingmottagande finns inom andra kommunala verksamheter beaktas de inte direkt genom en etnisk faktor i utjämningsmodellerna. Däremot påverkas ersättningen i kostnadsutjämnningen i den mån som personer med utländsk bakgrund förekommer i större eller mindre utsträckning i de olika delgrupper som beaktas i olika delar av kostnadsutjämnningen.

I nuvarande modell för äldreomsorg, liksom i den uppdaterade version som kommittén föreslår, beaktas bl.a. de äldres yrkesbak-

grund. Om äldre med utländsk bakgrund i större utsträckning arbetat som ej facklärd arbetare ges kommunen en högre ersättning i kostnadsutjämningsen. Därutöver har hittills beaktats den förhöjda risk för svår ohälsa som påvisats bland arbetskraftsinvandrare från Sydeuropa och flyktingar från övriga världen. Utjämningskommittén föreslår, mot bakgrund av den förnyade fältundersökning som gjorts, att etniciteten beaktas genom att en högre ersättning istället beräknas för äldre personer födda utanför Norden.

I nuvarande modell för grundskolan beräknas en merkostnad för barn i åldern 7–15 år med finskt och utomnordiskt medborgarskap. Variabeln avser att fånga kostnaderna för modersmålsundervisning och svenska som andraspråk. Kommittén föreslår att denna variabel byts ut mot andelen barn födda utanför Sverige, Norge och Danmark eller med någon av båda föräldrarna födda utanför dessa länder. Därigenom förbättras anpassningen till de grupper som är berättigade till sådan undervisning.

Från 2000 infördes på regeringens förslag en särskild delmodell för att ytterligare kompensera de kommuner som har en hög andel barn och ungdomar (0–19 år) med utländsk bakgrund utanför EU och Norden.

I utjämningsmodellen för gymnasieskolan beaktas såväl skillnader i elevernas programval som kostnadsskillnader mellan olika program. Om elever med utländsk bakgrund i större utsträckning väljer individuella linjer och även kommer att gå fler år än genomsnittligt i gymnasieskolan beaktas dessa merkostnader i utjämningsystemet.

Modellerna för utjämningsmodell av kostnaderna för barnomsorg baseras på det faktiska behovet av barnomsorg, förvärvsfrekvenser bland småbarnsföräldrar, skattekraft och täthet. Någon särskild etnisk faktor beaktas ej men variabeln täthet ger högre standardkostnader för flertalet kommuner i storstadsområdena med hög andel barnfamiljer med utländsk bakgrund.

Vad gäller utjämningsmodellen för hälso- och sjukvård pekar ett flertal studier på sämre hälsoförhållanden bland vissa invandrargrupper än bland genomsnittsbefolkningen. Dessa skillnader kvarstår även om man beaktar skilda socioekonomiska bakgrundsförhållanden. Å andra sidan visar studier av faktisk vårdkonsumtion på att dessa sämre hälsoförhållanden inte slår igenom i form av förhöjd vårdkonsumtion. Då utjämningsmodellen bygger på data om vårdkonsumtionen har Utjämningskommittén i likhet med

tidigare utredningar valt att inte föreslå någon etnisk faktor i utjämningsmodellen för hälso- och sjukvård. En sådan faktor skulle snarare leda till en lägre ersättning för områden med fler invandrare.

I nuvarande utjämningsmodell beaktas andelen arbetslösa och andelen i vissa konjunkturberoende åtgärder. I den utsträckning som personer med utländsk bakgrund faktiskt registreras som arbetslösa eller i vissa åtgärder beaktas detta i nuvarande kostnadsutjämningsmodell. Genom kommitténs förslag att överföra denna delmodell till ett strukturbidrag som fortsättningsvis inte uppdateras kommer enbart de nuvarande förhållandena att beaktas.

När man tar hänsyn till alla delar av bidrags- och utjämnings-systemet, dvs. även utjämningsbidraget enligt de förändringar kommittén föreslår, innebär det att en kommun erhåller en större sammanlagd ersättning för en utländsk än för en svensk medborgare.

Befolkningsförändringar ger upphov till effekter i bidrags- och utjämningsystemet. Skillnaden i ersättning mellan en person med svensk eller utländsk bakgrund har direkt betydelse för grundskolan, äldreomsorgen, hälso- och sjukvården samt individ- och familjeomsorg. Om ett barn i åldern 7–9 år flyttar in i en kommun ökar kommunens intäkter med i storleksordningen 70 000–90 000 kronor. Att beloppen kan vara olika beror främst på skillnader i barnomsorgsbehov. Om barnet har finsk eller utomnordisk bakgrund ökar intäkterna med ytterligare ca 7 000 kronor. För vissa kommuner tillkommer ytterligare ca 7 500 kronor i delmodellen för barn och ungdomar med utländsk bakgrund.

Om en person i åldern 19–64 år flyttar in påverkas intäkterna något olika beroende på om personen har förvärvsarbete, andra beskattningsbara inkomster eller saknar inkomster. Effekterna påverkas också av om kommunen har ersättning för befolkningsminskning eller för näringsliv och sysselsättning i kostnadsutjämningsmodellen. I vissa fall kan en negativ effekt uppkomma. Oavsett utfallet blir intäkterna högre om den inflyttande personen har utländsk bakgrund.

Sammanfattningsvis är det inte möjligt att ge ett entydigt svar på frågan om den enskilda kommunen genom utjämningsystemet och andra statliga bidrag får ersättning för sina merkostnader för befolkningens etniska sammansättning. Samtidigt kan det finnas en viss risk för dubbelkompensation.

Om det genomförs större förändringar i andra riktade system till kommuner och landsting som rör ersättningar för flykting-

mottagande kan detta enligt Utjämningskommitténs uppfattning föranleda att de delar i kostnadsutjämnningen som är avsedda att hantera sådana kostnadsskillnader bör ses över. Motsvarande bör även vara tillämpligt om det görs förändringar av kommunernas ansvar i de obligatoriska verksamheter som riktar sig till personer med utländsk bakgrund.

8 Samlade ekonomiska effekter av kommitténs förslag

8.1 Inledning

De redovisade beräkningarna avser en jämförelse mellan nuvarande system 2003 och det föreslagna systemet som det hade sett ut om det införts 2003. Det nuvarande systemet har räknats om till ett referensbidrag för att vara jämförbart med det föreslagna systemet. Dels är storleken på det generella statsbidraget ändrad med hänsyn till kommitténs förslag om att vissa specialdestinerade bidrag ska föras över till det generella statsbidraget, dels är de rörliga införandetilläggen inte medräknade. I landstingens kostnadsutjämnings har landstingens bidrag för läkemedelsförmånen beaktats.

De föreslagna förändringarna kan införas först 2005. Effekterna av kommitténs förslag bör därför räknas om till 2004 års nivå och jämföras med utfallet i nuvarande system i 2004 års nivå.

De redovisade effekterna innefattar dels de föreslagna förändringarna i statsbidrags- och utjämningsystemets olika delar, dels effekterna av att de fasta införandetilläggen i det nuvarande systemet upphör. Kompensationen för eftersläpningseffekter till följd av snabbt ökande folkmängd ingår emellertid inte i beräkningarna. I bilaga 4 och bilaga 11 redovisas utfall per kommun och landsting.

8.2 Kommuner

Den genomsnittliga förändringen för en medelkommun till följd av kommitténs förslag uppgår till ca 300 kronor per invånare (positiv eller negativ förändring) innan införandereglerna har beaktats. Den största negativa förändringen uppgår till ca 3 800 kronor per invånare och den största positiva förändringen uppgår till ca 980 kronor per invånare. Negativa förändringar föreslås begränsas genom införanderegler så att den maximala negativa förändringen uppgår till högst 1 skattekrona efter införandeperioden på 10 år, vilket

motsvara ca 1 500 kronor per invånare för en kommun med genomsnittlig skattekraft. Den maximala negativa förändringen efter 1 år är begränsad till 10 öre per skattekrona, vilket motsvarar ca 150 kronor per invånare för en kommun med genomsnittlig skattekraft. De föreslagna införandereglerna redovisas i kapitel 9.

Tabell 8.1. Förändringar av kommitténs förslag före införanderegler, kommuner. Kronor per invånare

	<i>Genomsnittlig förändring</i>	<i>Max</i>	<i>Min</i>
Barnomsorg	130	478	-595
Grundskola	69	285	-489
Gymnasieskola	41	351	-252
Äldreomsorg	155	904	-766
Individ- och familjeomsorg	143	349	-704
Kollektivtrafik	105	335	-796
Omställningsbidrag	33	350	-445
Upphör vatten och avlopp	108	44	-526
Upphör kallortstillägg	126	43	-1 879
Summa kostnadsutjämning	237	1 123	-2 905
Inkomstutjämning	127	1 385	-272
Upphör åldersbaserat statsbidrag	80	137	-233
Upphör fasta införandetillägg	284	179	-4 465
<i>Summa</i>	<i>299</i>	<i>979</i>	<i>-3 801</i>

Förändringar sker i de flesta av kostnadsutjämnings delmodeller till följd av uppdateringar av underlagsdata etc. Störst omfördelning sker i delmodellerna för äldreomsorg, individ- och familjeomsorg samt barnomsorg. Även upphörandet av kallortstillägget får betydande effekt, särskilt för enskilda kommuner, som mest med ca 1 900 kronor per invånare. De sammantagna effekterna av förändringarna i kostnadsutjämningsdelen blir dock mindre än summan av delarna eftersom de flesta kommuner påverkas av både positiva och negativa förändringar.

Förändringarna i inkomstutjämningsdelen är relativt måttliga, i genomsnitt är förändringen ca 130 kronor per invånare och ingen kommun förlorar mer än ca 270 kronor per invånare.

Utfallet påverkas även av att den åldersbaserade delen av det generella statsbidraget övergår till att fördelas efter antal invånare.

Bortfallet av de fasta införandetilläggen är den förändring som får störst effekt för kommunerna i genomsnitt, och för vissa enskilda kommuner i synnerhet. Dessa förändringar är dock inte en effekt av kommitténs förslag utan en följd av gällande regelverk. Kommitténs uppdrag har varit att lämna förslag till hur denna förändring skall hanteras.

Tabell 8.2 visar hur många kommuner som påverkas i olika förändringsintervall efter att hänsyn tagits till införandereglerna. Införandeåret är det bara en kommun som får en negativ förändring som överstiger 250 kronor per invånare, men 5 kommuner får positiva förändringar över 500 kronor per invånare. Fram till 2015 då systemet är fullt genomfört ökar effekterna successivt. Antal kommuner med negativa förändringar över 1 000 kronor per invånare uppgår då till 25.

Tabell 8.2. Antal kommuner i olika förändringsintervall efter införanderegler

	Förändring kr/inv	År 0	År 5	År 10
Antal kommuner som vinner	1000 –	0	0	0
	750 – 999	0	3	4
	500 – 749	5	15	19
	250 – 499	20	40	40
	0 – 249	51	73	75
Antal kommuner som förlorar	0 – 249	213	58	61
	250 – 499	1	34	31
	500 – 749	0	63	18
	750 – 999	0	3	17
	1000 –	0	1	25

Tabell 8.3 visar den genomsnittliga effekten av förändringarna för kommuner i genomsnitt per län. Kommunerna i Stockholm, Jönköping, Blekinge, Dalarna och Norrlandslänet förutom Jämtland får i genomsnitt negativa förändringar när förslaget har nått full genomslagskraft. För kommunerna i Stockholm förklaras detta främst av förändringar i inkomstutjämnningen och av att de fasta införandetilläggen försvinner och för kommunerna i norrlandslänet främst av förändringar i kostnadsutjämnningen och av att de fasta införandetilläggen försvinner. Dessa effekter dämpas dock av

de införandebidrag som tillförs strukturbidraget i början av perioden.

Tabell 8.3. Effekter av kommitténs förslag för kommunerna per län. Kronor per invånare

	<i>Kostnads- utjämning</i>	<i>Inkomst- utjämning</i>	<i>Övrigt¹</i>	<i>Totalt år 0</i>	<i>Totalt år 5</i>	<i>Totalt år 10</i>
Stockholm	13	-125	21	-92	-260	-234
Uppsala	191	-37	-27	127	285	323
Södermanland	-19	4	29	14	155	193
Östergötland	120	-178	-3	-61	37	67
Jönköping	16	-124	21	-87	-64	-28
Kronoberg	-32	141	-53	56	171	209
Kalmar	61	247	-106	202	349	387
Gotland	-1 034	317	1 183	466	651	689
Blekinge	-134	-144	143	-135	-177	-139
Skåne	51	9	45	105	263	286
Halland	135	-64	-51	21	138	176
Västra Götaland	-1	34	28	61	147	182
Värmland	-202	226	-18	6	107	145
Örebro	61	-94	-49	-83	40	73
Västmanland	87	104	-41	149	185	169
Dalarna	-179	20	89	-71	-225	-275
Gävleborg	-247	-106	286	-68	-250	-299
Västernorrland	-232	298	-181	-115	-189	-171
Jämtland	-1 118	244	907	33	143	181
Västerbotten	-1 040	193	766	-81	-299	-437
Norrbottnen	-2 276	156	1 980	-140	-689	-1 356

¹Strukturbidrag samt upphörande av fasta införandetillägg och av fördelning av statsbidrag efter ålder.

Sex av nio kommungrupper får negativa förändringar i genomsnitt. Störst negativa förändringar får glesbygdskommunerna med 456 kronor per invånare. Tre kommungrupper får positiva förändringar, större och medelstora städer samt landsbygdskommuner.

Tabell 8.4. Effekter av kommitténs förslag för kommunerna per kommungrupp. Kronor per invånare

	Kostnads- utjämnings	Inkomst- utjämnings	Övrigt ¹	Totalt år 0	Totalt år 5	Totalt år 10
Förort	82	-40	-90	-48	-69	-60
Glesbygd	-2 326	180	2 056	-89	-340	-456
Industri	-112	19	21	-72	-142	-143
Landsbygd	-319	81	258	20	-16	5
Medelstor stad	-48	20	53	25	81	47
Storstad	-130	-88	212	-6	-122	-84
Större stad	79	18	-23	74	194	197
Övrig mindre	-305	15	227	-64	-91	-93
Övrig större	-206	26	113	-67	-71	-94

¹Strukturbidrag samt upphörande av fasta införetilläggs och av fördelning av statsbidrag efter ålder.

8.3 Landsting

Den genomsnittliga förändringen per landsting, innan införande-reglerna beaktats, uppgår till ca 350 kronor per invånare och den största negativa förändringen uppgår till ca 1 200 kronor per invånare. Störst effekt på utfallet har bortfallet av de fasta införandetilläggen för såväl genomsnittslandstinget som för det landsting som påverkas mest. Även bortfallet av kallortstilläggen får betydande effekt för några landsting. Förändringar i hälso- och sjukvårdsmodellen och i kollektivtrafikmodellen är måttliga. Förändringarna i inkomstutjämnings blir som mest mellan ca 200–300 kronor per invånare men i genomsnitt är förändringarna även i denna modell måttliga.

Tabell 8.5. Förändringar av kommitténs förslag före införande-regler, landsting. Kronor per invånare

	<i>Genomsnittlig förändring</i>	<i>Max</i>	<i>Min</i>
Hälso- och sjukvård	67	143	-119
Glesbygd	25	49	-167
Kollektivtrafik	51	124	-132
Upphör kallortstillägg	50	21	-510
Summa kostnadsutjämning	81	109	-307
Inkomstutjämning	118	229	-306
Upphör fasta införandetillägg	250	178	-783
<i>Summa</i>	<i>351</i>	<i>466</i>	<i>-1 224</i>

Landstingen i Stockholm och i Norrlandslänen förutom Gävle samt Gotlands kommun får negativa förändringar när systemet är helt genomfört. För Norrlandslandstingen förklaras dessa effekter främst av förändringarna i kostnadsutjämningen och av att de fasta införandetilläggen och kallortstilläggen försvinner. För Stockholms läns landsting förklaras förändringen främst av att de fasta införandetilläggen försvinner 2005.

Tabell 8.6. Effekter av kommitténs förslag för landstingen. Kronor per invånare

	<i>Kostnads- utjämnning</i>	<i>Inkomst- utjämnning</i>	<i>Övrigt¹</i>	<i>Totalt år 0</i>	<i>Totalt år 5</i>	<i>Totalt år 10</i>
Stockholm	32	-13	-108	-89	-397	-367
Uppsala	23	-4	-10	9	148	178
Södermanland	-22	31	-10	-2	137	167
Östergötland	59	229	-10	277	416	446
Jönköping	-81	174	-10	83	221	251
Kronoberg	-279	-79	291	-68	4	34
Kalmar	81	-157	10	-66	52	82
Gotland	-1 674	-129	1 743	-60	-249	-219
Blekinge	-451	172	489	210	349	379
Skåne	-19	54	-10	25	164	193
Halland	17	109	-10	115	254	283
Västra Götaland	-21	-36	-10	-68	71	101
Värmland	57	-159	35	-67	26	56
Örebro	47	139	-10	175	314	344
Västmanland	109	-102	-10	-3	136	165
Dalarna	102	47	-10	138	277	307
Gävleborg	73	138	-10	201	339	369
Västernorrland	-16	-306	250	-72	-358	-453
Jämtland	-617	-157	708	-66	-328	-656
Västerbotten	-190	-119	242	-6	-335	-670
Norrbottn	-307	-134	371	-70	-351	-702

¹Strukturbidrag samt upphörande av fasta införetillägg och av fördelning av statsbidrag efter ålder.

8.4 Kommuner och landsting sammantaget

Tabell 8.7 visar de sammantagna effekterna per län för både kommuner och landsting. I fem län blir de sammantagna förändringarna i genomsnitt negativa, i Stockholms län och i de fyra nordligaste länen.

Tabell 8.7. Effekter av kommitténs förslag för kommuner och landsting sammantaget per län. Kronor per invånare

	<i>Kostnads- utjämning</i>	<i>Inkomst- utjämning</i>	<i>Övrigt¹</i>	<i>Totalt år 0</i>	<i>Totalt år 5</i>	<i>Totalt år 10</i>
Stockholm	44	-138	-87	-181	-657	-602
Uppsala	214	-40	-37	136	433	500
Södermanland	-41	35	19	13	292	360
Östergötland	179	51	-14	216	453	513
Jönköping	-65	50	11	-4	158	224
Kronoberg	-311	62	238	-11	175	243
Kalmar	142	90	-95	137	401	469
Gotland	-2 707	187	2 926	406	402	470
Blekinge	-585	28	632	75	172	240
Skåne	32	64	35	130	427	480
Halland	152	45	-61	136	392	460
Västra Götaland	-22	-2	17	-6	218	283
Värmland	-145	67	17	-61	133	201
Örebro	108	45	-60	93	354	417
Västmanland	196	2	-52	146	321	334
Dalarna	-78	67	78	68	52	32
Gävleborg	-174	31	276	133	90	70
Västernorrland	-248	-8	69	-187	-547	-625
Jämtland	-1 735	88	1 615	-33	-185	-475
Västerbotten	-1 229	74	1 008	-148	-634	-1 106
Norrbottn	-2 582	21	2 351	-211	-1 040	-2 058

¹Strukturbidrag samt upphörande av fasta införandetillägg och av fördelning av statsbidrag efter ålder.

9 Införandet av de föreslagna förändringarna

9.1 Nuvarande utformning av införanderegler

För att undvika drastiska effekter för enskilda kommuner och landsting vid införandet av det nuvarande bidrags- och utjämnings-systemet 1996 ansågs det nödvändigt att systemet infördes successivt under en längre period.

För att dämpa genomslaget för de kommuner och landsting som drabbades av stora inkomstförluster konstruerades systemet tekniskt utifrån en införandeperiod om åtta år. För kommuner med inkomstökningar var införandeperioden tre år. Den tekniska konstruktionen av införandereglerna innebar att bidragsförändringar, över en viss nivå, som uppstod till följd av det nya systemet jämfört med det tidigare systemets utfall, minskade genom särskilda införandetillägg och införandeavdrag som successivt trappas ned under införandetiden. Däremot får de bidrags- eller avgiftsförändringar som beror på förändringar i skattekraft och beräknad strukturkostnad slå igenom vid den årliga uppdateringen av bidrags- och utjämningsystemet.

Bidragsförändringen mättes som skillnaden mellan ett referensbidrag, för varje kommun och landsting, och det bidrag i 1995 års nivå som det nya bidrags- och utjämningsystemet skulle gett för varje kommun och landsting.

Referensbidraget för kommuner utgjordes av summan av det statliga utjämningsbidraget i det system som gällde t.o.m. 1995 (och hade införts 1993, men långt ifrån fullt ut för flertalet kommuner), bidraget för att minska skattereformens effekter (som införts för att kompensera vissa kommuner för inkomstskattereformens beräknade effekter på skatteunderlaget) samt bidraget för missbrukar- och ungdomsvård, minskad med avdraget från kommunernas skatteinkomster (neutraliseringsavgift som uppkommit till följd av ekonomiska regleringar mellan staten och kommunsektorn).

Referensbidraget för landstingen utgjordes av summan av skatteutjämningsbidraget och bidrag för sjukresor m.m. minskat med avdraget från landstingens skatteinkomster.

Samtidigt hade flertalet kommuner inte hunnit fasas in i det system som infördes 1993. De kvarvarande effekterna av 1993 års övergångsregler, som dessutom trappats av andra året jämfört med det ursprungliga beslutet och även frusits sista året, kom genom konstruktionen av 1996 års införanderegler att ha sin påverkan på utfallet av detta nya system.

Införanderegler till 1996 års system

Införandet av systemet reglerades i en särskild lag (1995:1517). För kommuner begränsades den årliga bidragsminskningen till följd av att ett nytt system infördes till 250 kronor per invånare och den totala bidragsminskningen under den åttaåriga införandeperioden maximerades till 2 000 kronor per invånare. För landstingen var motsvarande belopp 150 respektive 1 200 kronor per invånare. För de tre kommuner vars skattekraft år 1993 översteg garantinivån i det statliga utjämningsystemet och därför kom att hamna utanför 1993 års system begränsades de maximala negativa förändringarna till 500 kronor per invånare och år och den totala bidragsminskningen under införandeperioden till 4 000 kronor per invånare.

Begränsningen av den totala bidragsminskningen för hela perioden sker genom att ett fast införandetillägg årligen utbetalas till berörda kommuner. Inget landsting hade en bidragsminskning överstigande 1 200 kronor per invånare, varför inga fasta införandetillägg utföll för landstingen. På motsvarande sätt begränsades de årliga bidragsminskningarna genom att berättigade kommuner och landsting erhöll ett rörligt införandetillägg som successivt trappas av. För kommuner med bidragsökning begränsades denna de tre första åren genom successivt avtrappade införandeavdrag. För landstingen tillämpades inga införandeavdrag.

Kostnaderna för införandereglerna finansierades för kommunerna första året genom att tilläggen var nästan lika stora som avdragen. Genom att införandeavdragen trappades av på tre år finansierades införandereglerna 1999 helt genom en nivåjustering av det generella bidraget. För landstingen finansierades införandereglerna redan från 1996 helt ur det generella bidraget.

Förändringar i utjämningsystemet från 2000

Efter Kommunala utjämningsutredningens översyn av kostnadsutjämnningen genomfördes vissa förändringar från 2000, vilka ledde till nya omfördelningar. Samtidigt hade 25 kommuner fasta införandetillägg. Flera kommuner och landsting hade även rörliga införandetillägg då endast hälften av den maximala bidragsförändringen under den ursprungligen åttaåriga införandeperioden hunnit genomföras.

Förändrade införanderegler från 2000

Förändringarna i utjämningsystemet från 2000 föranledde ändringar i den lag (1995:1517) som reglerade införandet av systemet. Dessutom förlängdes införandeperioden med ytterligare ett år, dvs. t.o.m. 2004. Under perioden 2000–2004 begränsas den maximala bidragsminskningen till 1 000 kronor per invånare genom ett fast införandetillägg. För hela perioden 1996–2004 begränsades den totala bidragsminskningen till 1 200 kronor per invånare genom ett fast införandetillägg. För landsting begränsades bidragsminskningen på motsvarande sätt till 600 respektive 720 kronor per invånare. Trots att införandeperioden förlängdes reducerades den maximala bidragsminskningen jämfört med de ursprungliga reglerna från 1996.

Genom ett rörligt införandetillägg/avdrag begränsades bidragsminskningen/ökningen till 200 kronor för kommuner och 120 kronor för landsting per invånare och år fram till 2004.

Genom att gränsvärdena för de fasta införandetilläggen förändrades, men även på grund av nya omfördelningseffekter till följd av förändringarna i kostnadsutjämnningen från 2000, fördubblades antalet kommuner med fasta införandetillägg från 25 till 49. Av kommunerna ligger åtta i Stockholms län och 39 i Bergslagen och Norrland, dock ingen i Jämtlands län. Dessutom tillkom fem landsting med fasta införandetillägg, de fyra nordligaste samt Stockholm.

Oavsett utfallen av de båda bidragsomläggningarna 1996 och 2000 har genom införanderegler de sammanlagda maximala negativa förändringarna begränsats till 1 200 kronor per invånare. För de tre kommuner som hamnade utanför 1993 års system på grund

av hög skattekraft har de maximala negativa förändringarna begränsats till 2 400 kronor per invånare.

Av tabell 9.1 framgår hur antalet kommuner och landsting som påverkas av de rörliga och fasta införandereglerna vid olika tidpunkter under införandeperioden från 1996.

För 2004 har kostnaderna för de fasta införandereglerna beräknats till knappt 1,6 miljarder kronor för kommunerna och knappt 1,6 miljarder kronor för landstingen. Det motsvarar 178 kronor per invånare i respektive sektor. Införandereglerna finansieras genom en nivåjustering av det generella statsbidraget för samtliga kommuner och landsting.

Tabell 9.1. Antal kommuner och landsting med införanderegler 1996–2004

	1996	1999	2000	2004
Kommuner med rörliga införandetillägg	140	74	36	0
Kommuner med fasta införandetillägg	25	25	49	49
Kommuner med införandeavdrag	128	0	140	0
Landsting med rörliga införandetillägg	18	8	4	0
Landsting med fasta införandetillägg	0	0	5	5
Landsting med införandeavdrag	0	0	12	0

Av tabell 9.2 framgår hur nivån på de fasta införandetilläggen fördelar sig för kommuner respektive landsting.

Tabell 9.2. De fasta införandetilläggen 2000–2004. Antal kommuner och landsting samt belopp i kronor per invånare

<i>Kronor per invånare</i>	<i>Antal kommuner</i>	<i>Antal landsting</i>
>3 000	2	0
2 000–2 999	5	0
1 000–1 999	11	0
500–999	14	4
66–499	17	1

9.2 Överväganden och förslag

Kommitténs förslag: Effekterna av de förändringar i statsbidrags- och utjämningsystemet som kommittén föreslår tillsammans med effekterna av att de fasta införandetilläggen upphör regleras genom ett strukturbidrag vid sidan av utjämningsystemet.

För kommuner och landsting med negativa bidragsförändringar förs till strukturbidraget årligen ett belopp av den storleken att den årliga negativa bidragsförändringen högst motsvarar en utdebitering på 10 öre för kommuner respektive 5 öre för landsting beräknat på eget skatteunderlag införandeåret.

Införandet av effekterna för kommuner och landsting med negativa bidragsförändringar sker under en period om högst tio år. Ett belopp motsvarande en negativ bidragsförändring överstigande 1 krona i utdebitering för kommuner och 50 öre för landsting förs utan tidsbegränsning till strukturbidraget.

För kommuner och landsting med positiva bidragsförändringar bör förändringarna slå igenom fullt ut samma år som förändringarna införs.

Bidragsförändringar som beror på förändringar i skattekraft och struktur bör som nu slå igenom utan begränsning vid de årliga uppdateringarna av utjämningsystemet.

Enligt direktiven skall kommittén lämna förslag till hur intäktsförändringar för enskilda kommuner och landsting till följd av ändringar i statsbidrags- och utjämningsystemet skall hanteras efter 2004. De nuvarande införandereglerne innebär att de rörliga tilläggen respektive avdragen successivt har trappats av och upphör 2004. De fasta införandetilläggen är oförändrade till och med 2004. Om inga nya beslut fattas bortfaller även de fasta tilläggen 2005, vilket skulle innebära stora intäktsbortfall för vissa kommuner och landsting (se tabell 9.2).

Även de förändringar i statsbidrags- och utjämningsystemet som kommittén föreslår leder i vissa fall till stora intäktsförändringar.

Kommittén anser att de sammanlagda utfallseffekterna av kommitténs förslag för kommuner och landsting med positiva bidrags-

förändringar bör få slå igenom fullt ut samma år som förändringarna införs.

Kommuner och landsting med negativa förändringar bör ges en viss tid att anpassa sina kostnader till de nya intäkterna om bidragsminskningen överstiger en viss nivå. Kommittén bedömer det som rimligt att klara omställningar motsvarande en utdebitering på 10 öre per år för kommuner och 5 öre per år för landsting. Effekterna därutöver av de förändringar i statsbidrags- och utjämningsystemet som kommittén föreslår tillsammans med effekterna av upphörande fasta införandetillägg bör regleras genom ett strukturbidrag vid sidan av utjämningsystemet. Det föreslås ske genom att det till strukturbidraget årligen förs ett belopp av den storleken att den årliga negativa bidragsförändringen högst motsvarar en utdebitering på 10 öre för kommuner respektive 5 öre för landsting beräknat på eget skatteunderlag. Införandet av effekterna sker för berörda kommuner och landsting under en period om högst tio år. I 2003 års nivå motsvarar en utdebitering om 10 öre 147 kronor per invånare för en kommun med ett genomsnittligt uppräknat skatteunderlag per invånare. Motsvarande för landstingen är 73 kronor per invånare. Kostnaderna för strukturbidraget finansieras genom minskning av det generella statsbidraget till kommunsektorn.

Ett belopp motsvarande en negativ bidragsförändring överstigande 1 krona i utdebitering för kommuner och 50 öre för landsting förs utan tidsbegränsning till strukturbidraget. Genom att under hela införandeperioden basera beräkningarna på respektive kommuns och landstings uppräknade egna skatteunderlag införandeåret kan strukturbidraget för hela perioden fastställas redan inför 2005.

I strukturbidraget föreslås endast ingå utfallseffekterna av de föreslagna förändringarna i utjämningsystemets olika delar inklusive upphörandet av de fasta tilläggen. De utfallsförändringar som kommer att uppkomma till följd av de årliga uppdateringarna av systemet bör, liksom i nuvarande system, få slå igenom fullt ut utan att strukturbidraget påverkas.

De av kommittén redovisade beräkningarna avser en jämförelse av nuvarande system för 2003 och de föreslagna förändringarna samma år. De föreslagna förändringarna kan införas först från 2005 och effekterna av kommitténs förslag bör därför räknas om i förhållande till 2004 års beräkningar av nuvarande system för att utfallet skall kunna beräknas med utgångspunkt från ett så aktuellt

underlag som möjligt. Utfallet införandeåret kommer därför att bli något annorlunda för enskilda kommuner och landsting jämfört med det som redovisas i detta betänkande.

10 Systemets fortlevnad

Kommitténs förslag: Utjämningsystemet bör bli föremål för en kontinuerlig löpande uppföljning och utvärdering.

Kommitténs bedömning: Ett mindre permanent organ bör tillskapas med ansvar för en kontinuerlig uppföljning. En parlamentariskt sammansatt referensgrupp bör knytas till det löpande uppföljningsarbetet.

10.1 Inledning

I tillämpningen av nuvarande kostnadsutjämning ligger en fortlöpande anpassning till förändringar av behovs- och kostnadsstrukturen i de kommunala verksamheterna. Det sker genom att kostnadsutjämningen uppdateras årligen när det gäller åldersstruktur och de viktigaste behovsvariablerna inom skola, barnomsorg, äldreomsorg, individ- och familjeomsorg samt hälso- och sjukvård. Övriga faktorer uppdateras med vissa tidsintervall och efter vad omständigheterna medger. Beräkningarna av inkomstutjämningen görs årligen med utgångspunkt från senaste fastställda taxeringsutfall.

Beräkningarna av inkomst- och kostnadsutjämningen regleras i en särskild förordning (1995:1645) om utjämningsbidrag och utjämningsavgift för kommuner och landsting. Regeringen beslutar inför varje bidrags- och avgiftsår om de förändringar som skall göras i beräkningarna för de olika verksamheter och kostnadsslag som ingår i kostnadsutjämningen. I bilaga till förordningen anges beräkningsmetoder och närmare detaljer för kostnadsutjämnings olika delar. Enligt förordningen skall Statistiska centralbyrån beräkna inkomst- och kostnadsutjämningen och lämna uppgifterna till skattemyndigheterna.

Sedan nuvarande utjämningsystem infördes 1 januari 1996 har tre kommittéer haft uppdraget att följa upp och/eller utveckla systemet och då med huvudinriktning på kostnadsutjämningsen, nämligen Kommunala utjämningsutredningen, Utjämningsdelegationen och Expertgruppen för förenklad kommunal utjämningsen. De två förstnämnda har varit parlamentariska.

Förändringar i både kostnads- och inkomstutjämningsen har hittills genomförts utifrån förslag från två av dessa kommittéer. En del av förändringarna har haft karaktären av uppdateringsen av underlaget för utjämningsen.

Utjämningskommittén är den fjärde utredningsen sedan införandet och uppföljningsarbetet har således hittills skett i kommittéform. En informell arbetsgrupp, med företrädare från Regeringskansliet, SCB och de två kommunförbunden har främst ägnat sig åt delar av underlaget för de årliga uppdateringsen av kostnadsutjämningsen.

10.2 Behov av löpande uppföljning

Flertalet kommittéer, inklusive Statsbidragsberedningsen vars förslag låg bakom 1996 års system, har föreslagit att systemet bör bli föremål för en löpande uppföljning. De föreslagna formerna för denna uppföljning har dock varierat.

Hösten 2001 beslutade regeringsen att tillsätta en parlamentarisk kommitté, Utjämningskommittén, för att se över det kommunala statsbidrags- och utjämningsystemet. Uppdraget är tidsbegränsat och skall enligt direktiven redovisas senast den 1 oktober 2003.

Man kan således konstatera att någon permanent organisation för en löpande uppföljning hittills inte tillskapats. Istället har denna uppgift ingått i de tidsbegränsade kommittéernas uppdrag.

Varför behövs en löpande uppföljning och utvärdering?

Statsbidragsberedningsen föreslog att utjämningsystemet bör bli föremål för en löpande uppföljning och att en utvärdering av systemet bör göras när det varit i funktion i tre år. Vidare föreslog man att en parlamentarisk grupp, ledd av Finansdepartementet tillsätts för uppföljning och utvärdering av systemet. Till gruppen

skulle knytas experter och företrädare för berörda myndigheter och organisationer.

Redan innan systemet införts tillsattes en parlamentarisk kommitté, Kommunala utjämningsutredningen. Denna föreslog, efter att ha följt utjämningsystemet i nästan tre år, att systemet bör bli föremål för en fortsatt löpande uppföljning och utvärdering. Man ansåg att behovet av att även fortsättningsvis följa upp utjämningsystemet är motiverat inte minst mot bakgrund av att systemet i hög grad påverkas av såväl förändringar i samhällsutvecklingen som i kommunal verksamhet. Som exempel angavs behovet av att ta fram underlag för sådana delar av kostnadsutjämnningen som inte aktualiseras årligen, men där nytt underlag behövs för en uppdatering längre fram. Utöver den årliga uppdateringen av de viktigaste behovsvariablerna angavs behov av förändringar i utjämningsystemet till följd av kostnadsutvecklingen och till följd av förändringar i kommunsektorns verksamhet och ansvar. Vidare angavs behov av förändringar till följd av huvudmannaskapsförändringar mellan kommuner och landsting och till följd av indelningsändringar. Utredningen avstod dock från att föreslå i vilken form en fortsatt löpande uppföljning bör ske.

Redan ett halvår innan de av Kommunala utjämningsutredningen föreslagna förändringarna i systemet infördes från 1 januari 2000 tillsattes två tidsbegränsade utredningar, Utjämningsdelegationen och Expertgruppen för förenklad kommunal utjämning.

Utjämningsdelegationen ansåg att nuvarande sätt att följa upp och utvärdera utjämningsystemet medför att onödiga svårigheter uppstår vid uppdatering av dataunderlag och vid bedömning av systemets effekter. Delegationen framhöll vikten av att nuvarande hanteringsordning ses över. Man föreslog att ett samverkansorgan under ledning av Regeringskansliet bildas. Detta organ skulle kontinuerligt arbeta med att underhålla, uppdatera och utveckla systemet samt sköta den löpande uppföljningen och utvärderingen av systemet och säkerställa behovet av adekvat dataunderlag. Därigenom säkras en kontinuerlig kunskapsuppbyggnad kring modeller och system för utjämning som krävs för att bibehålla systemets legitimitet. Man framhöll vikten av att arbetet bedrivs kontinuerligt så att förändringar i systemet inte ansamlas vid samma tidpunkt. Man ansåg vidare att organet bör ha en bred sammansättning med representanter från Regeringskansliet, Kommun- och Landstingsförbundet samt statliga myndigheter. Genomgripande översyner

ansågs ligga utanför samarbetsorganets arbetsfält och borde ske inom ramen för parlamentariskt sammansatta kommittéer.

Uppgifter för en löpande uppföljningsorganisation

De motiv som tidigare utredningar framfört om behovet av att tillskapa en organisation för löpande uppföljning av utjämnings-systemet har varit relativt likartade. De förslagna formerna har dock varierat.

Kortfattat skulle en löpande uppföljningsorganisation kunna ha följande uppgifter:

- Underhålla, uppdatera och utveckla systemet samt svara för den löpande uppföljningen och utvärderingen av systemet och säkerställa behovet av dataunderlag
- Löpande följa upp kostnadsutjämningsens olika delar och tillskapa ett system för detta
- Löpande följa verksamhets- och kostnadsutvecklingen i de kommunala verksamheterna
- Löpande följa förändringar i samhällsutvecklingen och i de kommunala verksamheterna i de delar som har betydelse för systemet
- Ta fram underlag för och följa behovet av uppdateringar av systemets olika delar och vid behov lämna förslag till uppdateringar

Utjämningskommitténs egna erfarenheter är att uppdateringen av olika delar av kostnadsutjämningsen i många fall leder till stora omfördelningar mellan kommuner. En förklaring till de stora omfördelningarna är att vissa delar av underlaget är gammalt och att ingen uppdatering gjorts sedan systemet infördes. När nytt underlag tas fram kan uppdateringen innebära att löpande förändringar som pågått under loppet av 6–8 år slår igenom fullt ut vid ett enda tillfälle. Det gäller bl.a. äldreomsorgen, där den föregående fältundersökningen över de äldres hälsa och vårdbehov genomförts 1994. Beräkningarna över kostnader för gles bebyggelsestruktur inom grundskola, gymnasieskola och äldreomsorg återspeglar i nuvarande utjämnings befolkningens fördelning vid årsskiftet 1995/96. Enligt kommitténs uppfattning bör uppdateringar, även av det underlag som inte sker årligen i nuvarande system, göras oftare än som hittills skett. Om systemet blir föremål för en

kontinuerlig uppföljning förbättras förutsättningarna för att göra uppdateringar när sådana behövs och vid lämpliga tillfällen.

Uppföljningsarbetets organisation

Tidigare utredningar har föreslagit varierande organisationer för det löpande uppföljningsarbetet och det finns olika tänkbara lösningar. Arbetet kan organiseras:

- inom Regeringskansliet,
- i kommittéform eller
- i en myndighet

Kommittén avstår dock från att lämna förslag om i vilken form en fortsatt uppföljning bör ske. Kommittén anser att en parlamentariskt sammansatt referensgrupp bör knytas till det löpande uppföljningsarbetet oavsett vilken organisatorisk lösning som väljs. Om arbetet förläggs inom Regeringskansliet kan dessutom ett samverkansorgan av den typ som föreslagits av Utjämningsdelegationen behöva knytas till arbetet.

Vid behov av mer omfattande utredningsinsatser kring eller översyner av det kommunala utjämningsystemet bör ett sådant arbete lämpligen ske i en tidsbegränsad parlamentarisk kommitté.

De årliga beräkningarna av utjämningsystemet bör, som hittills, regleras i förordning och genomföras av Statistiska centralbyrån.

Reservationer och särskilda yttranden

Reservation

av ledamoten Marita Aronson (fp)

Folkpartiet anser att ett utjämningsystem är en förutsättning för att kommuner och landsting ska ha likvärdiga möjligheter att bedriva sin kärnverksamhet. Men ett utjämningsystem får samtidigt inte stå i vägen för kommuner och landstings egna försök att förbättra sin situation. Dagens utjämningsystem straffar de kommuner och landsting som försöker att utvecklas och hämmar därmed den ekonomiska tillväxten i hela landet.

Utredningen innehåller en del bra förslag. Folkpartiet välkomnar att utredningen föreslår att de generella statsbidragen ska öka och de riktade statsbidragen minska. Tyvärr är dock några av utredningens förslag halvhjärtade.

Utredningen föreslår att inkomstutjämnningen och det generella statsbidraget ska integreras till ett statligt nettobidrag, vilket är en förändring i rätt riktning. Folkpartiet anser att inkomstutjämnningen och kostnadsutjämnningen ska ses samlad och inte separat. Vi hade därför önskat att utredningen i sina direktiv, som ett alternativ, hade givits möjlighet att ta ställning till om hela utjämningsystemet, även kostnadsutjämnningen, skulle ske genom statens försorg.

Utredningen föreslår att kompensationsgraden i inkomstutjämnningen ska vara oförändrad på 95 procent. För kommuner och landsting med högre skattekraft än den garanterade skattekraften sänks kompensationsgraden till 85 procent. Folkpartiet anser att kompensationsgraden borde minskas till 80 procent för kommuner och landsting med en skattekraft över den garanterade.

Utjämningsystemet är mycket svåröverskådligt. Utredningen lägger förslag för att förenkla systemet, vilket är bra. Antalet delmodeller inom kostnadsutjämnningen minskas och andra delmodeller flyttas ut ur kostnadsutjämnningen till ett särskilt strukturbidrag. Folkpartiet har tidigare varit tveksamt till några av de faktorer som kommer att ingå i detta strukturbidrag och är det fortfarande. Vi tycker dock ändå att det är en viss förbättring att dessa inte längre ingår i kostnadsutjämnningen.

Folkpartiet beklagar att utredningen i huvudsak valt att lappa och laga ett bristfälligt system. Folkpartiet önskar istället en mer genomgripande översyn av de ekonomiska relationerna mellan staten och kommunerna och landstingen. En sådan översyn borde inkludera både möjligheten att flytta uppgifter och växla skatter mellan staten och kommunsektorn. Översynen kunde även utreda förutsättningarna för att staten skulle ta över uppgiften att jämna ut inkomster och kostnader mellan kommuner och landsting.

Utredningen föreslår att ett permanent organ ska skapas för att följa upp utjämningsystemet. Till organet ska en parlamentarisk referensgrupp knytas. Folkpartiet anser istället att en utomstående helt oberoende granskning ska göras av utjämningsystemet som komplement till den genomgripande översyn vi föreslår ovan.

Reservation

av ledamoten Erik Langby (m)

Jag reserverar mig mot att det föreslagna systemet i följande avseenden (motiveringen framgår av mitt särskilda yttrande):

1. Mellankommunal inkomstutjämnning borde inte finnas kvar (såsom föreslagits över garantinivån 120%). Kommunal-/landstingsskatt uttagen i en kommun/landsting ska inte av staten föras över för att finansiera verksamhet i annan kommun/landsting.
2. Nuvarande läkemedelsersättningen från staten bör också framöver ges likvärdigt till alla landsting. ”Påsen” och därmed garantinivån för landstingen minskas i motsvarande mån.
3. En lönekostnadsfaktor bör tillföras i inkomstutjämningsdelen av systemet. *”En krona ska ge lika mycket verksamhet överallt – inte service motsvarande 95 öre på ett ställe mot 1:05 på ett annat”*.
4. Tas inkomstutjämningsavgift ut så ska den tas på faktisk inkomst/skattesats – inte schablon (den s.k. länsvisa genomsnittliga skattesatsen).

Reservation

av ledamoten Harry Staaf (kd)

För kommuner och landsting med en skattekraft som överstiger den föreslagna garanterade skattekraften på 120 procent av medel-skattekraften skall en särskild utjämningsavgift betalas. Kommitténs majoritet föreslår under 3.2.5 att för dessa kommuner och landsting sätts den s.k. kompensationsgraden till 85 procent för den överskjutande delen.

Jag föreslår att kompensationsgraden för dessa kommuner skall sättas till 80 procent. Syftet är att därigenom undanröja oönskade marginaleffekter som kan minska kommunernas incitament till förbättringar av den egna skattekraften. Denna kompensationsgrad föreslogs också i betänkande av Expertgruppen för förenklad kommunal utjämning (SOU 2000:120). Det betänkandet utgick från att alla kommuner och landsting med en skattekraft över medelskatte-kraften skulle få kompensationsgraden sänkt till 80 procent. I nu avlämnat betänkande föreslås en annan konstruktion för inkomst-utjämningen. Trots detta kvarstår motiven för att de kommuner och landsting som betalar till inkomstutjämningen bör få kompensationsgraden sänkt till 80 procent.

Bland de som tillskrivit kommittén har också förslag framförts att kompensationsgraden i inkomstutjämningen bör sänkas till 80 procent. Detta baseras bl.a. på att de obligatoriska verksamheterna i kommunsektorn beräknas omfatta ca 80 procent av den totala verksamheten.

Termen ”kompensationsgrad” har använts i flera utredningar. Benämningen har relevans för kommuner med en skattekraft som understiger den garanterade skattekraften. För kommuner som ligger över den garanterade skattekraften leder benämningen fel. Det är där inte fråga om någon kompensation eftersom kommunerna vid den kompensationsgrad på 85 procent som utredningens majoritet föreslår i princip får behålla endast 15 procent av de egna skatteintäkterna över den garanterade skattekraften.

Om man beaktar detta är det enligt min mening rimligt att de kommuner som har skatteintäkter över den garanterade skattekraften får behålla 20 procent av dessa.

Särskilt yttrande

av ledamoten *Eva Hellstrand* (c)

Centerpartiets politik har sin grund i att ge människor likvärdiga möjligheter och skapa tillväxt över hela landet. Det kommunala självstyret och självbestämmandet är viktigt och måste förstärkas. Statliga pekpinnar i form av riktade statsbidrag försvårar kommunernas arbete.

Centerpartiets inriktning är att stärka kommunsektorns skattebas och minska behovet av statsbidrag. Med dagens skattesystem avgörs nivån på den garanterade skattekraften av storleken på det generella statsbidraget. Eftersom vi inte har någon annan uppfattning än kommitténs majoritet när det gäller den totala ramen för kommunsektorns finanser väljer jag att inte reservera mig när det gäller nivån för den garanterade skattekraften och kompensationsgraden för de kommuner som ligger över nivån för den garanterade skattekraften. Jag vill dock utveckla effekterna på skatteutjämningsystemet av Centerpartiets politik i detta särskilda yttrande.

En väl fungerande kommunal skatteutjämning bidrar till att en grundläggande service kan komma hela landet till del genom likvärdig tillgång till skola, vård och omsorg. Systemet ska utjämna såväl skillnader i skattekraft som strukturella skillnader. Dagens utformning av utjämningsystemet fungerar generellt sett bra. Dock är det riktigt att det ses över för att ta bort vissa "skönhetsfläckar" samt göra förenklingar och försöker skapa ett mer "genomskinligt" system. Nuvarande system kan leda till effekter som kan upplevas motverka tillväxt och förnyelse. Utjämningsystemet måste också ha en uppslutning i hela landet för att behålla sin legitimitet.

De förslag kommittén lägger bygger på principerna i det tidigare systemet samtidigt som vissa förbättringar görs. De senaste åren har antalet riktade statsbidrag kraftigt ökat och de förändrar förutsättningarna för utjämningsystemet. Det är därför mycket positivt att kommittén föreslår att de riktade statsbidragen (för maxtaxa, skolsatsning, kunskapslyftet mm) förs in i ett generellt system.

Det nya inkomstutjämningsystemet samlar de ekonomiska flödena till den enskilda kommunen. Men för att göra kommunerna mindre beroende av utjämningsystemet och statsbidrag behöver

kommunens skattebas förstärkas. Långsiktigt krävs en skatte-reform. Centerpartiets förslag till ny inkomstskattereform med en skatterabatt gör att kommunernas skattebas förstärks och det skulle minska trycket på skatteutjämningsystemet.

Centerpartiet har i riksdagen presenterat ett förslag på reformering av inkomstbeskattningen. Det innebär en rejäl skattesänkning för människor med låga och normala inkomster. Förutom de positiva effekterna för människor med små ekonomiska marginaler har också Centerpartiets inkomstskatteförslag positiva effekter för kommunsektorn.

Förslaget innebär bland annat att dagens grundavdrag slopas och ersätts med en skatterabatt på 10 000 kronor för alla. Det kommer att förstärka kommunsektorns skattebas.

Förstärkningen är generell, hela kommunsektorn får en ökad skattebas och blir mindre beroende av statsbidrag, men effekten är störst för kommuner och landsting med låg skattekraft. Detta beror på att dagens system, där grundavdraget har en kraftig upp- och nedtrappning i de lägre inkomstskikten, medför att kommuner med många medborgare i dessa inkomstskikt förlorar extra mycket egen skattekraft. Dagens skattesystem förstärker på så sätt skillnaderna i skattekraft mellan de kommuner och landsting som har låg skattekraft och de som har hög skattekraft. Ersätter man grundavdraget med en skatterabatt, lika för alla, försvinner denna effekt och belastningen på utjämningsystemet minskar.

Kommitténs majoritet föreslår att kompensationsgraden för kommuner och landsting med en skattekraft som överstiger den garanterade skattekraften ska sättas till 85 procent för den överskjutande delen. Mot bakgrund av att Centerpartiets inkomstskatteförslag stärker skattebasen för kommuner och landsting i allmänhet och för kommuner och landsting med låg skattekraft i synnerhet kommer behovet av utjämning då att minska. Kommuner och landsting med hög skattekraft behöver därför inte heller betala så hög avgift till utjämningsystemet.

Som en följd av centerpartiets inkomstskatteförslag skulle därför kommuner och landsting med en skattekraft som överskrider den garanterade få betala en lägre avgift och kompensationsgraden skulle således kunna sänkas för den överskjutande delen.

Den föreslagna regleringsposten är ett nödvändigt instrument för ekonomiska regleringar mellan staten och kommunsektorn. Den ska vara ett verktyg för att hantera finansieringsprincipen mellan staten och kommunsektorn. Däremot kan inte att regle-

ringsposten ska användas för att hålla den totala statsbidragsramen nominellt oförändrad. Ett av problemen med dagens system med statsbidrag är ju att det inte finns någon koppling mellan statsbidragen och kommunsektorns kostnadsutveckling, eftersom statsbidragen inte är indexreglerade. Förslaget med en garanterad skattenivå löser detta problem eftersom skattebasen växer i takt med löner och andra kostnader. Om regleringsposten används för att hålla den totala statsbidragsramen nominellt oförändrad innebär det en fortsatt osäkerhet för kommunernas ekonomi. Kommunsektorn måste få en friare ställning och ha möjlighet att planera sin ekonomi. Därför måste regleringsposten begränsas till att vara ett verktyg för att hantera finansieringsprincipen mellan staten och kommunsektorn och den måste värdesäkras.

Särskilt yttrande

av ledamoten Siv Holma (v)

Det kommunala statsbidrags- och utjämningsystemet är av stor betydelse för att skapa likvärdiga förutsättningar för alla kommuner och landsting i landet att kunna tillhandahålla sina invånare service oberoende av inkomstförhållanden och opåverkbara strukturella kostnader. Detta sker genom att utjämna skatteinkomster och genom att ta hänsyn till de merkostnader som uppstår p.g.a. strukturella faktorer. Utan ett väl fungerande bidrags- och utjämningsystemet skulle det kommunala självstyret på många håll i landet omöjliggöras.

Kommittén har på en är rad väsentliga områden lämnat förslag som förbättrar utjämningsystemet. Genom uppdateringar, nya variabler och förenklingar får systemet en större träffsäkerhet och även en tydligare struktur. Jag delar bedömningen om vikten av att slå ihop det generella statsbidraget och inkomstutjämningen till en garanterad skattekraftsnivå på 120 procent. Jag finner det även lämpligt att omvandla en antal riktade statsbidrag till generella bidrag.

Jag delar således i stort utjämnings förslag, men vill dock lämna några aspekter som berör utjämningsgraden i inkomstutjämningen, kompensationen för kraftig befolkningsminskning för landstingen i kostnadsutjämnningen samt synpunkter på jämställdhetsavsnittet.

Långtgående inkomstutjämning

Kommittén föreslår att varje kommun och landsting garanteras en skattekraft motsvarande 120 procent av medelskattekraften. För de kommuner och landsting som har en skattekraft *under* 120 procent föreslås kompensationsgraden vara 95 procent. För kommuner och landsting som har en skattekraft *över* 120 procent, föreslås dock kompensationsgraden bara vara 85 procent.

Jag känner mig tveksam till att kompensationsgraden endast är 85 procent för de rikaste kommunerna och landstingen. Det kommer på lång sikt troligen leda till ökade inkomstskillnader i landet. Det är förvisso viktigt att utjämningsystemet har en hög legiti-

mitet inom kommunsektorn, men det är också av avgörande betydelse att systemet leder till en långtgående utjämning. Jag valde dock att inte reservera mig mot förslaget, utan ser nu fram emot att remissomgången av kommitténs förslag, kommer ge vägledning om det är klokt eller ej att sänka utjämningsgraden

Kostnadsutjämningen

Jag vill i det här sammanhanget särskilt lyfta kompensationen för landsting med kraftig befolkningsminskning. För år 2001–2004 finns ett särskilt omställningsbidrag för detta ändamål. Jag anser att det finns skäl att i den fortsatta processen närmare pröva om kompensationen för landsting med kraftig befolkningsminskning ska ingå i kostnadsutjämningen. Detta av samma skäl som kommuner erhåller motsvarande kompensation i kostnadsutjämningen.

Jämställdhet

Det är bra att det dels finns ett underkapitel som berör jämställdhetsaspekter och att det dels finns bilagor till utredningen som berör jämställdheten. Jag anser dock att kommittén kunde ha utvecklat avsnittet om jämställdhetsaspekter i högre grad än vad som nu är fallet. Inom ett bidrags- och utjämningsystem för kommuner och landsting finns det självklart en jämställdhetsdimension.

Att få kompensation för strukturella kostnader är viktigt, men det kan också leda till att den rådande könsstrukturen cementeras. För att nämna ett exempel kan jag ta en variabel inom standardkostnaden äldreomsorg. Där är den strukturella kostnaden baserat på att kvinnor kostar mer inom äldreomsorgen än vad män gör. Detta är riktigt, men det beror på att kvinnor i högre utsträckning än män, tar hand om sin make i hemmet, dvs. arbetar gratis och därför inte kostar kommunen någonting. Om en kommun lyckas bryta denna könsskillnad (dvs. att det är kommunen som ansvarar för omsorgsbehovet och inte enskilda kvinnor), leder det till ökade kostnader, eftersom en mans normkostnad är lägre än en kvinnas. Det finns således inget ekonomiskt incitament för en kommun att bryta traditionella könsstrukturer. Liknande problem skulle kommittén ha diskuterat i större utsträckning än vad som varit fallet.

Det finns också faktorer som kommittén kunde ha berört på ett positivt sätt utifrån ett jämställdhetsperspektiv. Kommitténs förslag om en högre kompensationsnivå inom standardkostnaden kollektivtrafik (från 75 till 100 procent), kan sägas påverka jämställdheten positivt, eftersom kvinnor utnyttjar kollektivtrafik i större utsträckning än männen.

Kommittén föreslår att det skapas en permanent organisation för en kontinuerlig uppföljning av utjämningsystemet. Det är viktigt att redan vid starten av en sådan organisation fastställa att när förslag till förändringar tas fram ska dessa redan från början genomsyras av ett jämställdhetsperspektiv. Läger man istället till ett jämställdhetsperspektiv i efterhand (vilket tyvärr allt för ofta sker), uppstår det lätt en känsla av att perspektivet är en påklistrad aspekt.

Särskilt yttrande

av ledamoten Erik Langby (m)

Visionen om ett annat system

Utredningens uppdrag att se över utjämningsystemet bygger på att nuvarande ansvars- och uppgiftsfördelning mellan medborgare, kommun och stat i princip bibehålls. Kommuner och landsting ska fortsatt till mycket stor del vara förmedlare – och till stor del finansierare – av mycket omfattande verksamhet, där mål, inriktning och ramar bestäms nationellt och där kraven på likvärdighet är stora. Med de stora samhällsförändringar vi ser framöver, vad gäller utvecklingen av demografi och skattekraft i vårt land, riskerar vi att behöva göra alltmer omfattande omfördelningar. Detta ställer på sin spets frågan om hur länge nationella åtaganden ska finansieras genom kommunal- och landstingsskatter. Vi moderater har samtidigt en önskan om att medborgaren mer direkt ska kunna påverka den utbildning, vård och omsorg man har rätt till. Tillsammans leder detta oss till att skola, barnomsorg, handikappomsorg, äldreomsorg och sjukvård bör finansieras genom att vi förser den enskilde med rätten att välja – och där betalningen följer den enskildes val. Denna finansiering bör då rimligen komma från den nationella nivån. I det läget är uppdraget för systemet något helt annat. Mer om detta tas upp i slutet av det särskilda yttrandet.

Även om vi moderater således har en annan vision om uppgifts- och ansvarsfördelningen, och därav följande krav på finansieringsystemet, så har vi självfallet åsikter om utjämningsystemet i nuvarande läge. Detta redovisas nedan.

Värdefulla steg i rätt riktning

Genom Utjämningskommitténs förslag till förändring av utjämningsystemet för kommuner och landsting tas viktiga steg i riktning mot ett bättre system (vid nuvarande grundläggande uppgiftsfördelning mellan medborgare, kommun/landsting och stat).

Från mellankommunal inkomstutjämning till statligt garanterad inkomstnivå bra

Övergången från en rent mellankommunal inkomstutjämning till ett statligt finansierat, där statsbidragspåsen används för att lyfta upp inkomsterna för kommuner och landsting med otillräcklig egen skattekraft är helt i linje med den politik moderata samlingspartiet argumenterat för under ett decennium.

Kostnadsutjämningen ”städas upp”

Översynen av systemet för kostnadsutjämning – där de regionalpolitiskt inriktade faktorerna fått lämna systemet (och blir en rent statlig angelägenhet), antalet faktorer kunnat minskas, kollektivtrafikfaktorn fått sitt fulla utslag och en faktor för snabbväxande kommuner införts – är också helt i linje med den moderata politiken.

Minskad statlig detaljstyrning

Förslagets tydlighet i att minska den statliga detaljstyrningen av kommuner och landsting är utmärkt. Antalet specialdestinerade statsbidrag, åtföljda av detaljerade regelverk, har ökat dramatiskt under senare år och uppgår nu till 127 st. Att en stor del av dessa föreslås försvinna och pengarna överförs till ”påsen” är mycket viktigt för den kommunala självstyrelsen och därmed för effektiviteten i den kommunala sektorn.

Kontinuerlig uppföljning och översyn angelägen

Förslaget att utjämningsystemet kontinuerligt ska följas upp och utvärderas, och därmed kunna fånga upp både inträffade förändringar och förbättrad kunskap, är bra. Både rättvisa och samhälls-ekonomisk effektivitet kräver att en så stor del av offentliga sektorns finansiering och därmed arbetsförutsättningar ständigt granskas.

Viktiga delar saknas ännu i systemet

Även om värdefulla steg tagits i att skapa ett system, som kan uppfattas som rimligt och riktigt saknas ännu viktiga delar för att det ska kunna uppfattas som rättvist.

Kvarvarande mellankommunala inkomstutjämnningen borde utgå

Det föreslagna systemet innebär att den mellankommunala utjämnningen utgår och ersätts med att staten använder sin ”påse” till att fylla på så att alla kommuner och landsting i princip får motsvarande en skattekraft på 120 procent av medelskattekraften (erhåller 95 procent av skillnaden mellan egen skattekraft och garantinivån 120 procent). För kommuner och landsting med en egen skattekraft över garantinivån 120 procent föreslås att 85 procent av kommunalskatteinkomsten, som kommer från skattekraften över 120 procent, dras in och fördelas till övriga kommuner/landsting. Denna form av mellankommunal inkomstomfördelning tycker vi moderater står i strid med den kommunala självstyrelsen, vilken ger varje kommun/landsting rätt att ta ut skatt ”för sina angelägenheter”. Så länge kommunernas och landstingens åtaganden definieras som just kommunala/landstingskommunala – och inte statliga – är det principiellt helt fel att lokalt uttaxerade skattepengar går från enskilda kommuner/landsting till andra för att finansiera delar av de senares verksamhet. Kommun/landsting med egen skattekraft över garantinivån ska i gengäld inte kunna få sin inkomst höjd genom strukturbidrag eller (positiv) kostnadsutjämnning. Vår långsiktiga vision återkommer nedan.

Tas inkomstutjämningsavgift ut så ska den tas på faktisk inkomst – inte schablon

Såsom framgår ovan är vi moderater, på principiella grunder, emot att det ska tas ut en inkomstutjämningsavgift (på 85 procent) över garantinivån. Om en sådan avgift, trots detta, ska tas ut anser vi att den ska tas ut på faktisk inkomst för kommunen/landstinget, dvs. på egen utdebitering och inte på den s.k. länsvisa genomsnittliga skattesatsen. Något behov av symmetri med hur inkomstutjämningsbidraget (under garantinivån) beräknas föreligger inte

(dvs. bidrag bör beräknas på schablon – inte på egen utdebitering). En kommun/landsting ska inte bestraffas för att man lyckats hålla låg skatt.

Statens ersättning till landstingen för läkemedelskostnaderna hör inte till ”påsen”

Enligt förslaget ska statens betalning för att landstingen, genom avtal mellan staten och landstingen, fått ta över läkemedelskostnaderna föras över till ”påsen”. Motivet för detta är att kunna uppnå tillräcklig storlek på ”påsen” för att kunna garantera alla landsting en inkomst motsvarande 120 procent av medelskatekraften. En ersättning från staten till landstingen, som bygger på en avtalsrelation, som rimligen måste kunna förändras, kan inte jämföras med ett generellt statsbidrag. Läkemedelsersättningen måste således lyftas ut och garantinivån för landstingen i motsvarande mån sänkas. Visserligen kan det uppfattas som en olägenhet om inte kommuner och landsting har samma garantinivå, men detta kan inte motivera att avtalsbaserad ersättning betraktas som statens egna generella statsbidrag och dessutom inte skulle komma alla landsting till godo – trots att alla fått ta över statens tidigare läkemedelskostnader.

Skillnader i kostnadsläge måste kompenseras – ”En krona ska ge lika mycket verksamhet överallt – inte service motsvarande 95 öre på ett ställe mot 1:05 på ett annat”

Systemet för kostnadsutjämning försöker på ett rimligt sätt allmänt kompensera kommuner resp. landsting för strukturella skillnader i behov av service för sina invånare. Kostnadsutjämningsystemet bygger dock på att de s.k. faktorkostnaderna (löner, lokalkostnader m.m.) är lika över landet, vilket inte är fallet. Ett system såsom det svenska, som genom en rad delfaktorer och moment syftar till att åstadkomma likvärdiga förutsättningar, uppnår inte sina syften om det inte också försöker möta kommuners och landstings skilda kostnadslägen. De enskilt största kostnadsfaktorerna är löner och lokalkostnader.

Lokalkostnaderna har undersökts av utredningen, men trots att exempelvis kontorshyrorna påtagligt skiljer sig över landet – och

därmed också troligen kommunala lokalkostnader vid samma standard och effektivitet – så har inte något underlag kunnat tas fram, som i dagsläget skulle kunna ligga till grund för en kompensation för skilda kostnadslägen för lokalhållningen. Viss kompensation ges dock för bedömd merkostnad vid nybyggnation inom ramen för byggkostnadsfaktorn (som ingår som en del i den nya s.k. näringsgeografiska faktorn).

Vad gäller lönekostnaderna, som står för ca 70 procent av kommuners och landstings kostnader, finns underlag som beskriver skillnader i löneläge. Tydliga skillnader framträder vad gäller vilka löner som måste betalas för att kunna rekrytera nödvändig arbetskraft. Arbetsmarknadssituationen skiljer sig påtagligt mellan olika delar av landet. Eftersom det allmänna arbetsmarknadsläget i den funktionella arbetsmarknadsregionen, och därmed påverkan på löneläget (genom konkurrensen/brist på konkurrens om arbetskraften), knappast kan påverkas av den enskilda kommunen/landstinget så måste detta vägas in när likvärdiga arbetsförutsättningar ska skapas. Enklast sker detta genom att 70 procent (lönernas andel av den kommunala kostnadsmassan) av det utjämnade inkomstbeloppet (inkomsten från den egna skattekraften + utjämningsbidraget om 95 procent av skillnaden mellan egen skattekraft och garantinivån) multipliceras med en lönekostnadsfaktor. Det lönekostnadsjusterade inkomstbeloppet ska inte kunna bli lägre än den egna kommunalskatteinkomsten (före utjämningsbidrag och lönekostnadsjustering). Eftersom rimligen inte en enskild kommun, en grupp av kommuner eller ett enskilt landsting ska kunna påverka lönekostnadsfaktorn bör den inte sättas utifrån kommunal-/landstingslöner i regionen utan sättas som en andel av den totala arbetsmarknadens löneläge i regionen. Det sammanlagda löneläget i hela arbetsmarknadsregionen (länet) påverkar självfallet löneläget för kommuner och landsting, men inte så att ex.vis 15 procent högre löneläge totalt ger 15 procent högre kommunallöner rakt över. Den faktiska relationen mellan kommunal-/landstingslöner och den totala arbetsmarknadens löner ger dock rimlig vägledning för att sätta en lönekostnadsfaktor.

Överväg att justera garantinivån istället för att införa en regleringsavgift

Förslaget innebär att statsbidragen av olika slag förs samman till en "påse", som används för att lyfta inkomsterna för alla kommuner och landsting till motsvarande en skattekraftsnivå på 120 procent av medelskattekraften. Vad gäller kommunerna så räcker inte de statliga pengarna i dagsläget till mer än drygt 117 procent. Resten av "påsen" föreslås finansieras av kommunerna genom en avgift, som också ska kunna användas för den händelse regering och riksdag framöver inte värdesäkrar den samlade statsbidragskakan. Avgiften ska också användas för att löpande kunna reglera, uppåt och nedåt, den ekonomiska relationen mellan staten och kommunsektorn kopplat till förändringar i huvudmannaskap, skattebasförändringar, uppgiftsförändringar etc. För oss moderater är det helt legitimt att staten ska kunna hantera dessa olika former av ekonomiska regleringar gentemot kommunsektorn. Ett förändrat grundavdrag i inkomstbeskattningen, som exempelvis skulle kunna öka den kommunala skattebasen, ska inte självklart innebära utrymme för ökad kommunal konsumtion. På samma sätt ska, av regering och riksdag beslutade, ökade uppgifter för kommunerna åtföljas av ökade inkomster (utan kommunalskattehöjning). En tydlighet i relationen mellan staten och kommunsektorn är mycket angelägen. En enklare modell för denna reglering, liksom för att slippa redan i inledningen finansiera ett par procent av garantinivån med avgifter på kommunerna, borde dock vara att låta garantinivån förändras uppåt och nedåt istället för att ta ut en regleringsavgift. Detta bör allvarligt övervägas för att göra det samlade systemet enklare.

Incitamenten måste bevakas

Ett generellt problem i det svenska samhället är brist på incitament för tillväxt av de samlade resurserna. Internationell statistik visar entydigt att vi under de senaste 30 åren tappat rejält i samlat välstånd jämfört med nästan alla utvecklade länder. Orsakerna till detta är många, men det måste vara en viktig uppgift att i alla sammanhang bevaka att politik inte bara tillåts handla om hur en given kaka ska fördelas utan hellre om hur kakan kan växa. Detta så vi har mer att fördela både genom enskilda beslut och i det politiska

arbetet. Mot denna bakgrund måste det också löna sig för en kommun att medverka till att den beskattningsbara lönesumman i den egna kommunen ökar. Detta bidrar till att vi inte vill ta ut någon utjämningsavgift över garantinivån (även om huvudargumentet framgår ovan) utan där ger en skattekraftsökning (jämfört med genomsnittskommunen/-landstinget) fullt utslag i ökad inkomst. Att en inkomstutjämningsavgift, om den i strid med vår värdering ändå ska tas ut, bör beräknas på faktisk inkomst/utdebitering innebär också att kommuner och landsting har ett incitament att hålla nere skattesatsen, och därmed skattetrycket, vilket också bidrar till ökad privat ekonomisk aktivitet och därmed tillväxt i ekonomin. Vad gäller incitamenten till ökad tillväxt för alla kommuner under garantinivån är det mer problematiskt. Vid en höjning av den relativa skattekraften erhålls bara en inkomstökning på 5 procent av de totalt ökade skatteinkomsterna (utöver höjningarna i kommuner i allmänhet). Detta genom att det bortfallande inkomstutjämningsbidraget uppgår till 95 procent av skillnaden mellan egen skattekraft och garantinivån (120 procent). En sänkning av den nu föreslagna kompensationsgraden på 95 procent skulle självfallet ge större utslag och därmed utgöra ett större incitament till höjd egen skattekraft jämfört med andra kommuner. Med de mycket stora skillnader i skattekraft som finns mellan kommunerna riskerar vi märkbara svårigheter för kommunerna med låg skattekraft att kunna finansiera alla sina uppgifter, varav huvuddelen är nationellt reglerade till standard och omfång. Lägst ligger idag Borgholm med 76 procent av medelskattekraften och här utgör således utjämningsbidraget 44 procentenheter ($120 - 76 = 44$) \times 0,95. Likafullt behöver i den kontinuerliga översynen av systemet prövas om kompensationsgraden kan sänkas för att därigenom öka incitamentet för höjd skattekraft i förhållande till andra kommuner.

Även i kostnadsutjämningsystemet finns risker för att incitamenten för tillväxt, och därmed högre befolkningsökning eller minskad befolkningsminskning, inte är tillräckligt stora. De sammanlagda effekterna i olika delar av kostnadsutjämningsystemet (befolkningsförändringar, äldreomsorg, grundskola mm) riskerar att i vissa lägen ge inget, eller t.o.m. negativt, kommunalekonomiskt incitament att häva en fortlöpande befolkningsminskning. Till den sammantagna bilden i dessa fall hör dock också problemen med den historiska pensionsskuldens relativt ökade tyngd vid

minskad befolkning och i vissa fall påtagliga ekonomiska problem för det kommunala bostadsbolaget.

Mot bakgrund av de redovisade resonemangen måste detta med incitamenten till ökad skattekraft och tillväxt särskilt bevakas i den föreslagna fortlöpande granskningen och översynen av systemet.

Vaksamhet så att inte kostnadsutjämnningen blir själv-uppfyllande

Det finns rent allmänt anledning att ställa upp på att ett system för kostnadsutjämnning behövs i ett läge som det svenska, där kommuner och landsting med mycket skiftande inkomstskattebaser ska ansvara för finansieringen av nationellt fundamentala funktioner som exempelvis grundskolan och gymnasieskolan. Att t.ex. kommuner med riktigt låg skattekraft skulle ha 7-årig skolgång medan andra hade 12-årig är helt otänkbart. En för oss moderater spännande lösning, nationell finansiering och enskilt beslutsfattande, framgår nedan. Med nuvarande uppgiftsfördelning mellan stat och kommun behövs dock både kostnadsutjämnning och att de med låg skattekraft lyfts rejält. Att vi således bejaktar att vi i dagsläget måste arbeta med ett antal kostnadsutjämningsfaktorer innebär dock inte att vi inte måste erkänna att det finns problem och fallgropar. Förutom de generella problemen att hitta rimliga och logiska förklaringsfaktorer, som samtidigt inte ska vara påverkbara av kommunerna, vill vi peka på riskerna att systemet blir i viss utsträckning självuppfyllande. Det finns en klar risk att grupper eller typer av kommuner och landsting, som av olika skäl har extra ont om pengar jämfört med övriga, tvingas att hålla igen på utgifterna på vissa områden – med därav följande lägre service-, kvalitets- och/eller subventionsnivå jämfört med ”normalkommunen” – helt enkelt för att man inte har mer pengar. Körningar av systemet kan då riskera att ge intrycket att denna typ av kommuner inte har så stora behov på dessa områden och kostnadsutjämningsfaktorn justeras då till denna grupps nackdel. Med sålunda minskade resurser tvingas denna typ av kommuner till än större serviceförändringar och så riskerar spiralen att skruva vidare. Det finns således alla anledning att i det fortlöpande arbetet granska att systemet inte utvecklas på detta sätt. I betänkandets avsnitt 7.2 indikeras, för att nämna ett exempel, att kategorin förortskommuner i vissa fall tvingats till en förhållandevis låg servicenivå i förhållande till

behoven. Denna kategori kommuner har också klämts extra hårt vid flera av förändringarna av utjämningsystemen under den senaste 10-årsperioden.

Visionen om samhället med allas rätt att välja – och (de nationella) pengarna följer med

Vi moderater har en vision om att den enskilda människans valfrihet och makt över sin vardag ska kunna stärkas tydligt. Detta genom att den enskilde genom nationella pengsystem (skola/förskola, delar av äldreomsorgen) och allmänna obligatoriska hälsoförsäkringar (sjukvården, delar av äldreomsorgen) får styra finansieringen till den verksamhet som man vill nyttja. I ett sådant system, med "egenmakt" som inte behöver bry sig om kommun- eller landstingsgränser och som inte ska vara beroende av lokal politisk välvilja, lyfts hela finansieringen av skolan, barnomsorgen och äldreomsorgen av från kommunerna. Kvar för kommunerna att finansiera blir då den lokala infrastrukturen och myndighetsfunktionerna (räddningstjänst, miljöskydd, gator/vägar, parker, idrott, kultur m.m.). Kommunalskatterna ska då radikalt sänkas och beskattningsutrymmet föras över till staten. På samma sätt vill vi lyfta ut sjukvårdens finansiering ur landstingen. I ett sådant läge, med nationell finansiering av de stora "välfärdssystemen", blir behovet av kommunal skatteutjämning ytterst begränsat.

Särskilt yttrande

av ledamoten Roy Resare (mp)

Allmänt

Jag anser att dagens system för utjämning mellan kommuner och landsting i huvudsak är bra. Genom avdrag och tillägg i både inkomst- och kostnadsutjämningen skapas i hög grad likartade ekonomiska förutsättningar för landets kommuner och landsting att genomföra lagstadgad och nödvändig samhällsservice, främst inom de ekonomiskt tunga områdena skola, vård och omsorg. Eftersom denna utjämning är inomkommunalt finansierad och inte tar hänsyn till t.ex. skattesatser eller olika ambitionsnivåer, så är det samhällsekonomiskt stabilt också på lång sikt.

Genom det generella statsbidraget som utgår med samma summa per invånare till alla kommuner respektive landsting, regleras ekonomiska förhållanden mellan stat och kommunsektor. Det ger också möjlighet till generella ambitionshöjningar inom kommunsektorn genom statliga beslut.

Det är emellertid ett stort problem för kommuner och landsting att det generella statsbidraget inte har höjts i takt med kostnadsutvecklingen och de ambitionshöjningar som statsmakten på andra sätt ålagt kommunsektorn. Dessutom har ett påtagligt ökat inslag av riktade statsbidrag haft en snedvridande effekt på utjämningen. Det ökade inslaget av riktade statsbidrag har dessutom drivit upp den generella kostnadsnivån i kommunsektorn och därmed tvingat fram ökade besparingar inom den kommunala verksamheten. Det är därför utmärkt att kommittén nu föreslår att ett flertal mer eller mindre riktade bidrag läggs in det generella statsbidraget.

Inkomstutjämningen

Kommittén föreslår att inkomstutjämningen och det generella statsbidraget slås ihop så att de flesta kommuner och landsting erhåller ett statsbidrag som i princip ska vara 120 procent av skattekraften. Därigenom kan den kritik som finns mot den nuvarande inkomstutjämningen mildras, trots att utjämningen blir

praktiskt taget lika långtgående och ger nära samma resultat för de enskilda kommuner och landstingen som med dagens system. Jag står därför bakom förslaget.

Jag har emellertid också en del betänkligheter kring förslaget:

1. Några kommuner och landsting kommer även vid en garantinivå på 120 procent av medelskatteskraften i riket får betala en avgift till staten. Den principiella kritiken mot att kommuner får betala avgift till staten för att deras invånare har en hög skattekraft kommer därför att kvarstå. Jag delar inte kritiken, men jag ser risken att den negativa debatt som förekommit mot dagens inkomstutjämnning kan bestå.
2. Om kommunsektorn verkligen ska garanteras 120 procent av medelskatteskraften i alla landets kommuner så kommer det inte vara samhällsekonomiskt hållbart. Det beror på att lönerna normalt ökar snabbare än landets ekonomi som helhet. Den kommunala skattekraften baseras på lönerna och kommer därför öka snabbare än landets tillväxt. För att upprätthålla en garantinivå på 120 procent kommer därför staten tvingas minska på olika statliga åtaganden. I längden leder det till en ohållbar situation. Systemet kan då inte finansieras fullt ut.
3. Kommittén föreslår en regleringspost som är antingen ett tillägg eller avdrag från garantinivån (som föreslås vara 120 procent av kommunernas samlade medelskattekraft). Det innebär att det egentligen inte är någon garanterad nivå. Det finns också en uppenbar risk att regleringsposten blir lägre för varje år, alternativt blir ett större avdrag från garantinivån för varje år, för att statsfinanserna ska kunna bibehållas i ett gott skick. Den debatt som detta torde orsaka lär knappast öka förtroende för eller stabiliteten i utjämnningen.
4. För kommuner med hög egen skattekraft föreslår kommittén en lägre grad av utjämnning än vad som är fallet i dagens system. Något godtagbart motiv för detta, annat än att undvika mer komplicerade system för att undvika den s.k. pomperipossa-effekten, har jag inte funnit. Dagens system är något mer komplicerat i detta avseende, men är också mer rättvist.

Kostnadsutjämningen

Kommittén föreslår i princip att kostnadsutjämningen består och att denna uppdateras och förbättras i ett antal avseenden. Kommittén föreslår också att några faktorer utgår och att några hänförs till ett nytt strukturbidrag. Jag står bakom förslagen, men har trots detta några betänkligheter:

1. Kollektivtrafikens kostnader utjämnas, vilket i sig är bra med hänsyn till de stora strukturella kostnader som främst storstadskommunerna/landstingen har för kollektivtrafiken. Men samtidigt ordnas samma typ av trafikförsörjning i högre grad genom icke skattefinansierat bilresande i andra delar i landet. Det är därför tveksamt om utjämningen av kollektivtrafikens kostnader ska vara inomkommunalt finansierad.
2. Landsting med stor och ihållande befolkningsminskning erhåller idag en viss kompensation för ökade kostnader genom ett statsbidrag. Kommuner får en motsvarande kompensation i den inomkommunalt finansierade kostnadsutjämningen. Jag anser att landstingen i princip bör behandlas på samma sätt som kommunerna i detta avseende. Kommitténs analyser har emellertid visat att det sakliga motivet är svagt för en kompensation till landstingen för befolkningsminskning. Därför har man valt att inte förslå en sådan utjämning, i syfte att undvika att komplicera systemet. Jag anser emellertid att detta närmare bör prövas i den fortsatta processen.

Särskilt yttrande

av ledamoten Harry Staaf (kd)

Utjämningskommittén föreslår nu förändringar i inkomstutjämningsen. I valet mellan kommunal och statlig inkomstutjämningsen har kristdemokraterna i tidigare utredningar förordat en statlig inkomstutjämningsen. Skälen för detta har varit att systemet bör var överblickbart och förståeligt. Det har också ansetts stötande att skatt tas ut i en kommun för att i princip tillfalla en annan kommun, vilket Kristdemokraterna ansett strider mot principen om att en kommun enbart får ta ut skatt för egna verksamheter och därmed inskränker den kommunala självstyrelsen. Det nu föreslagna systemet är pedagogiskt mycket lättare att förstå än nuvarande inkomstutjämningsen. Införandet av en regleringspost i systemet tydliggör också statens ansvar för kommunernas ekonomiska situation. Kristdemokraternas uppfattning är att staten inte tagit tillräckligt ansvar för kommunernas ekonomiska situation.

I nuläget har 12 kommuner en högre skattekraft än 120 procent av medelskattekraften. Det är rimligt att dessa kommuner för den överskjutande delen inte deltar med samma andel i inkomstutjämningsen. Detta har jag utvecklat närmare i en reservation.

Den föreslagna nivån på den garanterade skattekraften 120 procent av medelskattekraften för kommuner och landsting möjliggörs genom att flera riktade statsbidrag föreslås bli generella. Av dessa bidrag har kristdemokraterna tidigare förordat förekomsten av en åldersrelaterad del. Jag menar att den nu föreslagna garantinivån är så värdefull att den uppväger nackdelen av att det åldersrelaterade bidraget blir generellt. Bl.a. den ändrade gruppindelningen i kostnadsutjämningsen för äldreomsorgen förbättrar också utjämningsen till följd av skillnader i åldersstruktur.

I utredningsarbetet har vi på olika sätt mött synpunkter på utjämningsystemet och också fått förslag på förändringar.

Nedan har jag tagit upp några synpunkter som enligt min mening bör prövas i fortsatt utredningsarbete eller på annat sätt. Flera av dessa frågor ryms inte inom kommitténs direktiv. I andra fall har inte tiden räckt till för en allsidig genomlysning.

Individ och familjeomsorg (avsnitt 4.6)

Här ansåg Expertgruppen för förenklad kommunal utjämning SOU 2000:120, att individ- och familjeomsorgsmodellen är mycket problematisk. Modellen är verksamhetsanknuten och har en koppling till redovisade kostnader. Den är också en av de modeller som omfördelar mest pengar. Gruppen ansåg att det fanns ett behov av att utveckla denna modell ytterligare.

Utjämningskommittén föreslår här vissa förändringar efter att ha prövat olika modeller. Jag anser inte att man med de förslagna förändringarna nått den träffsäkerhet som man kan begära. Modellen bör därför bli föremål för fortsatt utvecklingsarbete.

Hälso- och sjukvård (avsnitt 4.13)

Beräkningen av genomsnittlig vårdkostnad bygger i allt väsentligt på kostnadsdata från region Skåne. Jag anser det önskvärt att underlaget kan förbättras genom att det kompletteras med kostnadsdata också från andra delar av landet.

Incitament för att kommunerna skall vidta åtgärder för att förbättra sin situation

Kritiker menar att med nuvarande långtgående utjämning av inkomsterna saknas incitament för kommunerna att förbättra sin situation. I de fall förbättringsåtgärderna kostar pengar så är kritiken riktig. I normalfallet när man gör en investering räknar man med att få en viss avkastning av investeringen.

Med den utjämningsgrad som finns i inkomstutjämningen får huvuddelen av kommunerna endast behålla ca 5 procent av intäktsökningen från en åtgärd som ökar skatteunderlaget. Resterande 95 procent hamnar i utjämningsystemet.

Jag anser att om man utgår från utjämningsens syfte att skapa likvärdiga ekonomiska förutsättningar för kommuner respektive landsting att bedriva sina verksamheter så är det inte möjligt att sänka utjämningsgraden så mycket att kostnader för åtgärder att höja skattekraften i en kommun kan räknas hem på så sätt att ökade egna skatteintäkter får behållas. Däremot är problemet relevant och åtgärder bör vidtas utanför utjämningsystemet. Endera

genom någon form av bidrag eller genom någon avdragskonstruktion.

Kommuner med stort fritidsboende eller säsongboende

Kommittén har tillskrivits om kostnader för fritidsboende som belastar kommunen utan att dessa kommuner får någon kompensation för detta.

Jag anser inte att detta kan lösas i utjämningen. Däremot har kristdemokraterna i andra sammanhang framfört förslag om att avskaffa fastighetsskatten och delvis växla över den till en kommunal avgift. Den kommunala avgiften skulle bidra till att täcka kostnader för fastighetsanknuten service som räddningstjänst, gator, vägar, parkering samt fysisk och teknisk planering och bostadsförbättring. Ett motiv för en kommunal fastighetsavgift är det incitament kommunerna kunde få för en utveckling av infrastrukturen, ett offensivt bostadsbyggande och en bra näringspolitik. Om även företagssektorns lokaler och industrier utgjorde en del av avgiftsunderlaget i kommunerna, blir effekten ett långt större incitament än i dag att verka för det lokala näringslivet och för nya arbetstillfällen. En ytterligare aspekt är att kommunerna genom en kommunal avgift finge intäkter från fritidsbebyggelse som i vissa kommuner är omfattande, men som inte genererar några kommunala intäkter i dagens system.

Subsidiaritetsprincipens makt- och uppgiftsfördelning mellan olika nivåer i samhället motiverar dessutom en ekonomiskt stabilare grund för kommunernas uppgifter och för den kommunala självstyrelsen. Bättre långsiktiga tillväxtförutsättningar och en högre grad av självfinansiering genom en bredare avgiftsbas vore ett led i en ekonomisk stabil bas för den kommunala självstyrelsen. Samtidigt skulle den som betalar avgiften se ett direkt samband mellan avgift och nytta.

Införandet av en kommunal fastighetsavgift skulle beröra delmodeller i kostnadsutjämningen.

Barnomsorgen

Synpunkter på faktorer i utjämningsystemet har bl.a. lämnats från Norrtälje kommun. Dessa synpunkter går bl.a. ut på att faktorn andelen barn är ett relevant begrepp för beräkning av standard-

kostnad för barnomsorgen. Däremot anses faktorn skattekraft vara en variabel som inte mer än marginellt påverkar efterfrågan i barnomsorg. De reformer som genomförts de senaste två åren innebär att de ekonomiska incitamenten att inte välja kommunalt finansierad barnomsorg har reducerats kraftigt.

Jag delar den uppfattningen. Allt talar för att en kostnadsuppföljning efter ett par år kommer att bekräfta påståendet. Det är därför viktigt att den uppföljning som utjämningskommittén föreslagit kommer tillstånd.

Kollektivtrafiken

Vill staten utveckla kollektivtrafiken, vilket enligt min mening behövs, vore riktade statsbidrag en lämplig åtgärd. Genom riktade statsbidrag skulle man också kunna nå rättvisa mellan olika län och kommuner. Införs ett särskilt statsbidrag till kollektivtrafiken bör inte kollektivtrafiken ingå i utjämningsystemet.

Övrigt

Det är svårt att i de olika delmodellerna nå total rättvisa. Ibland kan skillnaderna mellan olika år bli betydande. Särskilt känsliga tycks små kommuner vara. Regeringen bör vara observant på detta. Möjlighet finns att modifiera genom strukturbidraget.

Särskilt yttrande

av sakkunnige Björn Sundström och sakkunnige Pontus Johansson

Vi delar kommitténs uppfattning att det behövs en långtgående inkomst- och kostnadsutjämning för att alla kommuner och landsting skall kunna erbjuda sina invånare en någorlunda likvärdig service. En aldrig så långtgående utjämning löser dock inte problemet med ett underfinansierat kommunalt välfärdsuppdrag. Härför krävs andra åtgärder.

För att ett utjämningsystem skall uppfattas som legitimt och ha förutsättningar att överleva på sikt krävs att samtliga kommuner och landsting, oavsett problem, behandlas rättvist. Någon konsensus om vilka faktorer som skall beaktas för att nå likvärdiga villkor kommer att vara svår att uppnå, särskilt med tanke på att eventuella förbättringar för någon leder till att någon annan får det sämre. Till syvende och sist handlar det om politiska värderingar om vad som kan anses som rätt och rättvist. Vi har därför valt att lyfta fram ett antal frågeställningar i anledning av kommitténs förslag som vi anser förtjänar fördjupade politiska överväganden.

Inkomstutjämnningen

Förslaget om en statligt finansierad inkomstutjämning, som för flertalet kommuner och landsting resulterar i ett statligt bidrag som svarar mot mellanskillnaden mellan ett garanterat skatteunderlag och det egna skatteunderlaget, överensstämmer med den önskan som många kommuner och landsting gett uttryck för. De främsta fördelarna med förslaget är att statsbidragen är tänkta att värdesäkras samt att det minskar den rundgång av bidrag och avgifter som kännetecknar dagens system. Med en garantinivå på 120 procent av medelskattekraften blir det bara ett landsting och ett fåtal kommuner som får betala till systemet.

Men det finns också ett antal svårlösta problem förknippade med förslaget, varav garantinivån, omvandlingen av de specialdestinerade statsbidragen till generella bidrag och i viss utsträckning negativa effekter av tillväxt tillhör de mest centrala.

En garantinivå utan garanti

Enligt förslaget är det tänkt att kommuner och landsting ska garanteras en skattekraft som uppgår till 120 procent av medelskattekraften. Om statens bidrag till kommunsektorn tillåts att växa i takt med löne- och sysselsättningsutvecklingen i riket och kommer således att värdesäkras genom en årlig uppräknings, något som Kommun- och Landstingsförbundet länge efterlyst.

Men enligt förslaget skall staten också ha möjlighet att justera statsbidragen med hjälp av en regleringspost; antingen positiv eller negativ. Storleken på denna regleringspost blir i stor utsträckning avhängig statens finanser. Har staten inte råd att värdesäkra bidragen kommer regleringsposten att minska. Tidigare erfarenheter är att staten har haft svårt att hitta finansiellt utrymme för en värdesäkring, några få år undantagna.

Kommitténs förslag innebär att primärkommunerna kommer att drabbas av en negativ regleringspost på cirka 700 kronor per invånare redan när det nya systemet införs. I praktiken blir det således inte tal om att garantera kommunerna en beskattningsbar inkomst per invånare som svarar mot 120 procent av medelskattekraften. Den verkliga garantinivån kommer snarare att hamna i intervallet 116,5–117,5 procent.

För landstingen beräknas regleringsposten däremot bli positiv, drygt 500 kronor per invånare, vilket främst beror på att det särskilda statsbidrag för läkemedelsförmånen som tillförs systemet överstiger det som behövs för att garantera landstingen 120 procent. Den reella garantinivån för landstingen kommer således att uppgå till cirka 122 procent när systemet införs.

Vi anser att det är tveksamt att initialt tala om en garantinivå på 120 procent när det i praktiken handlar om 117 procent för kommunerna, såvida inte staten är beredd att skjuta till mer pengar till systemet.

Med en garantinivå på 117 procent och en lika stor regleringspost för kommuner respektive landsting när systemet införs skulle följande fördelar enligt vår mening kunna uppnås;

1. Kommuner och landsting garanteras den nivå som systemet faktiskt utlovar.
2. Regleringsposten för kommuner och landsting blir lika stor.
3. Det frigörs ett större ekonomiskt utrymme för landstingen (mellanskillnaden mellan 122 och 117 %) som kan läggas vid

sidan om systemet framgent och underlätta hanteringen av problematiken kring läkemedelskostnadernas utveckling.

Statsbidraget för läkemedelsförmånen har en speciell karaktär och har sin grund i att läkemedelskostnaderna ökat betydligt mer än andra kostnader sedan lång tid tillbaka, en utveckling som också förväntas framgent. Mellan 1997 och 2001 följde bidraget i princip kostnadsutvecklingen. Under perioden 2002–2004 gäller ett särskilt avtal mellan staten och Landstingsförbundet, där statsbidragsnivån till skillnad från tidigare är bestämd på förhand. Enligt överenskommelserna om läkemedelsförmånen är *kostnadsansvaret delat* mellan staten och landstingen.

En ny överenskommelse om läkemedelsbidraget för tiden efter 2004 skall enligt gällande avtal träffas senast våren 2004. Utan en ny överenskommelse, eller åtminstone tydliga signaler om en sådan, blir det svårt för landstingen att acceptera att statsbidraget för läkemedelsförmånen omformas till ett generellt statsbidrag.

Asymmetrisk kompensationsgrad med negativa effekter av tillväxt

Vi anser att det finns skäl att ifrågasätta begreppet kompensationsgrad i utjämnings-sammanhang. För de kommuner och landsting som betalar till systemet är det på intet sätt tal om en kompensation utan om en avgift.

Vidare talar erfarenheten för att den s.k. kompensationsgraden lätt förväxlas med utjämningsgraden, som i praktiken ligger i intervallet 98–107 procent för kommunerna och 99–101 procent för landstingen. Begreppsfloran kompliceras ytterligare av de s.k. länsvisa skattesatserna (i klartext 95 % av medelutdebiteringen i riket år 1995 och som i nuvarande system är identisk med kompensationsgraden för kommuner och landsting sammantaget).

Enligt kommitténs förslag skall kompensationsgraden i inkomstutjämnningen vara oförändrad, dvs. 95 procent¹ med undantag för ett landsting och några få kommuner. Men eftersom de länsvisa skattesatserna (den skattesats som ligger till grund för att bestämma bidragens respektive avgifternas storlek i inkomstutjämnningen)

¹ Den asymmetriska inkomstutjämnning som kommittén föreslår innebär att kompensationsgraden för det enda landsting och de få kommuner som skall betala till inkomstutjämnningen för den skattekraft som ligger över garantinivån (120 %) skall uppgå till 85 procent.

kommer att justeras uppåt innebär det i praktiken en höjning jämfört med dagens nivå, som dock ligger något lägre än 95 procent i förhållande till dagens skattesatser.

Den aktör som starkast bidragit till att de länsvisa skattesatserna höjs med så mycket som 0,84 procentenheter (0,68 öre för landstingssektorn) är Stockholms läns landsting (SLL). Under år 2003 höjde SLL skatten med 1,30 procentenheter. Även om kompensationsgraden för SLL – som är det enda landsting som är nettobetalar till inkomstutjämnningen – sänks till 85 procent i enlighet med kommitténs förslag, kommer Stockholms läns landsting inte att tjäna på förslaget. I praktiken kommer SLL att få betala något mer till andra landsting jämfört med idag. Alla övriga landsting kommer således att tjäna på skattehöjningen i Stockholm. Den samlade effekten för övriga landsting till följd av vidtagna skattehöjningar i landstingssektorn blir cirka plus 200 kronor per invånare.

Fyra landsting kommer att förlora på ekonomisk tillväxt i det föreslagna systemet, under förutsättning att dagens skattesatser förblir oförändrade i de aktuella landstingen fram till dess att systemet införs. Mer konkret handlar problematiken om att landstingen i fråga får ett större bidrag från inkomstutjämnningen på mellanskillnaden mellan det egna och det garanterade skatteunderlaget än vad den egna skattesatsen skulle ha genererat eftersom den länsvisa skattesatsen överstiger den egna. I kommunsystemet blir det fem bidragskommuner som enligt kommittén på ett motsvarande sätt kommer att förlora på ekonomisk tillväxt.

Den asymmetriska utjämningsmodell som kommittén föreslår kommer således inte att lösa all den problematik som är förknippad med inkomstutjämnningen, bland annat beroende på att Stockholms läns landsting väger så tungt i systemet. Kommittén föreslår att de länsvisa skattesatserna ska uppdateras från 1995 till 2003 års nivå, men man anger inga principer för hur de länsvisa skattesatserna kommer att uppdateras framöver. Om SLL måste höja skatten för att klara sina egna problem, och de länsvisa skattesatserna räknas upp, kommer landstinget inte att kunna lösa problemen av egen kraft eftersom andra landsting har rätt att erhålla en viss andel av de intäkter som en eventuell skattehöjning i Stockholm genererar. På motsvarande sätt kan andra landsting tvinga fram ytterligare skattehöjningar i Stockholm genom att höja sin egen utdebitering. Den uppdatering av de länsvisa skattesatserna som kommittén föreslår kan således "väcka den björn som sover" och bidra till att

skapa en negativ utvecklingspiral beträffande landstingens skattesatser.

Statsbidragen

För att kunna finansiera en garantinivå på cirka 120 procent måste i stort sett samtliga specialdestinerade statsbidrag omformas till ett generellt bidrag. Att växla över statsbidrag som till exempel 200-kronan eller sysselsättningsstödet, som redan är av generell karaktär, stöter inte på några större problem. Men flera av de specialdestinerade statsbidragen är inte lika lätta att omforma eftersom de är kopplade till ett visst "avtalat" åtagande som dessutom kan innehålla uppföljningsklausuler. Enligt vår uppfattning måste problematiken kring statsbidragen (och då inte bara läkemedelsförmånen) utredas ordentligt innan systemet sätts i sjön. Hur skall man t.ex. se på maxtaxorna? Spelreglerna måste vara glasklara. Kommunsektorn måste få garantier för att kvarstående kompensationskrav skall kunna växlas in i särskild ordning.

Kommunalt självstyre innebär att kommuner och landsting har förtroende att själva avgöra var de begränsade ekonomiska resurserna bäst skall satsas.

Systemets varaktighet

En annan fråga som förtjänar politiska överväganden är om den föreslagna bidragskonstruktionen har förutsättningar att överleva på sikt. I den mån staten inte har råd att finansiera en värdesäkring av statsbidragen blir regleringsposten successivt lägre och allt mer negativ. Därmed riskerar systemets trovärdighet att urholkas, vilket för övrigt även kännetecknar dagens system.

Den successiva urholkningen av statsbidragen blir förvisso tydlig med kommitténs förslag, men den föreslagna lösningen lär knappast stärka tilltron till systemet om kommuner och landsting inte har reella förutsättningar att uppnå ekonomisk balans. Den långsiktiga finansieringen av kommunsektorns åtagande lär inte kunna garanteras enbart genom kommitténs förslag, vilket heller inte varit kommitténs uppgift.

Kostnadsutjämnningen

Kommittén har lagt ned ett omfattande och gediget arbete för att såväl förbättra delmodellerna i kostnadsutjämnningen som att förenkla systemet. Men det finns också ett antal icke helt okontroversiella frågeställningar förknippade med kostnadsutjämnningen som vi tycker förtjänar ytterligare analyser. Dessa handlar bland annat om hur konsekvenserna av kraftiga befolkningsförändringar skall hanteras, hur strukturbidraget skall utformas samt hur skilda faktorkostnader i olika regioner skall beaktas.

Konsekvenserna av kraftiga befolkningsförändringar

Det har sedan länge varit känt att kommuner med vikande befolkningsunderlag har ekonomiska bekymmer. För att få ekonomin att gå ihop är det nödvändigt att successivt anpassa verksamheten till de minskade intäkter som följer av ett minskat skatteunderlag.

Det är också känt att kommuner som växer har ekonomiska problem, bland annat till följd av eftersläpningseffekterna i dagens utjämningsystem och att systemet inte tar hänsyn till de merkostnader som följer av investeringar i ny infrastruktur.

Kommitténs förslag innebär att såväl starkt krympande som snabbt växande kommuner kommer att kompenseras i kostnadsutjämnningen, vilket är positivt. Men frågan är om förslaget verkligen speglar de merkostnader som följer av kraftiga befolkningsförändringar i olika delar av landet. Under senare år har kostnadsökningen (mätt i kronor per invånare) varit nästan dubbelt så hög i snabbt växande kommuner jämfört med krympande kommuner. Snabbt växande kommuner är också den kommuntyp som har haft den i särklass sämsta resultatutvecklingen sedan slutet av 1990-talet, tätt följd av storstäderna.

Kommitténs förslag, som innebär att starkt krympande kommuner kommer att erhålla väsentligt högre bidrag för befolkningsförändringar jämfört med kommuner som lider av växtvärk, saknar således empiriskt stöd i räkenskapsammandragen.

Höga faktorkostnader i tillväxtregionerna

Den resultatmässigt negativa utvecklingen i tillväxtkommunerna beror dock inte enbart på de merkostnader som följer av investeringar i ny infrastruktur eller utjämningsystemets eftersläpningseffekter. Det som främst förklarar utvecklingen är att löne- och lokalkostnaderna har ökat mer än i andra kommuner.

Kommitténs bedömning är att skillnader i lönekostnader inte skall beaktas i utjämningsystemet, bl.a. med motiveringen att kostnaderna går att påverka och att höga lönekostnader i tillväxtregionerna kan vara av övergående natur.

Fakta i fråga om ”den nya ekonomiska geografin” talar emellertid för att det finns skäl att ytterligare överväga förslaget. Med växande rörlighet, avreglering och en alltmer kunskapsberoende produktion har de geografiska villkoren för ekonomisk utveckling förändrats. Tillväxten koncentreras till ett fåtal, huvudsakligen stora, regioner.

Mellan 1990 och 2001 växte hushållens reala lönesumma med mer än 30 procent i sex lokala arbetsmarknader. I mer än hälften av landets 109 lokala arbetsmarknader var tillväxten mindre än 15 procent och i 15 regioner var den mindre än 5 procent eller negativ.

Det finns ett starkt samband mellan regionstorlek, sysselsättning, inkomster och utgifter vilket påverkar villkoren för såväl kommuner och företag som för enskilda hushåll. I regioner med hög skattekraft är konkurrensen om personal generellt sett högre eftersom det finns fler alternativa arbetsgivare, vilket leder till ett högre löneläge. Av lönestatistiken kan man utläsa att timlönerna är betydligt högre i kommunerna i Stockholms län och i Stockholms läns landsting jämfört med riket i övrigt. Även i Göteborg är löneläget betydligt högre än riksgenomsnittet.

Utan hänsyn tagen till det högre löneläget i tillväxtregionerna kommer de kommuner och landsting som betalar till inkomstutjämnningen att drabbas dubbelt, såvida man inte förmår att sänka personalens löner till riksgenomsnittlig nivå. De merkostnader som de högre lönerna medför går till personalen och den högre skattekraft som dessa löner i sin tur genererar får man avstå till andra kommuner och landsting.

Om man inte vill ge utrymme för att hantera faktorkostnadsproblematiken i tillväxtregionerna i kostnadsutjämnningen, finns även möjligheten att sänka utjämningsgraden i inkomstutjämnningen. I dag är utjämningsgraden i princip 100 procent. Men i så

fall räcker det inte med att enbart sänka kompensationsgraden. Som exempel kan nämnas att Stockholms läns landsting bara skulle tillföras ytterligare cirka 2 procent vid en helt slopad kompensationsgrad eftersom den egna skattekraften är 122 procent och den garanterade enligt kommitténs förslag 120.

Dessutom är en helt slopad kompensationsgrad mindre lyckad utifrån andra utgångspunkter, till exempel om ambitionen är att åstadkomma minskad segregation. Om kommuner med en hög skattekraft skulle få behålla skatteinkomsterna över garantinivån ograverat, skulle trycket på kommunindelningar öka. I segregerade städer, som t.ex. Göteborg och Malmö, skulle skatten i de stadsdelar i vilka de mest välbärgade invånarna bor nästan kunna halveras om man fick bilda egna kommuner med sådana ekonomiska förutsättningar.

I skogslänen ersätts, enligt kommitténs förslag, höga kostnader som inte fångas upp i kostnadsutjämnningen indirekt i ett nyinrättat strukturbidrag.

Ett strukturbidrag utan tydlig struktur

I dagens utjämnningssystem erhåller många kommuner (och några få landsting) i skogslänen en betydande kompensation av klart regionalpolitisk natur, t.ex. tilläggen för näringslivsbefrämjande åtgärder, tidigare kallortstillägg och ett svagt befolkningsunderlag.

Men som kommittén påpekar är dessa bidrag konstruerade för att kompensera för tidigare höga bidragsinkomster, som egentligen härstammar från 1966 års utjämnningssystem.

Strukturkostnadsutredningen (SOU 1993:53), dvs. den utredning som lade grunden för dagens utjämnningssystem föreslog att alla bidrag av regionalpolitisk karaktär borde samlas i ett särskilt regionalpolitiskt bidrag vid sidan om utjämnningssystemet med motiveringen att regionalpolitik är en uppgift för staten.

Expertgruppen för förenklad kommunal utjämnning föreslog i sitt betänkande (SOU: 2000:120) att man borde bryta ut vissa modeller ur kostnadsutjämnningen och skapa ett särskilt statsbidrag vid sidan av utjämnningssystemet. Finansieringen skulle ske genom att det generella statsbidraget minskades med motsvarande belopp.

Kommittén har tagit fasta på expertgruppens förslag och föreslår att ett strukturbidrag inrättas vid sidan om utjämnningssystemet. Finansieringen är tänkt att ske via regleringsposten.

Förslaget bidrar till att förenkla och renodla utjämningsystemet, vilket är positivt. Men det föreslagna strukturbidraget, så som det är utformat, får inte karaktären av ett renodlat regionalpolitiskt bidrag eftersom bidraget främst syftar till att minimera omfördelningseffekterna. I strukturbidraget för kommunerna, som föreslås bli permanent, bakas två renodlade delmodeller i nuvarande system ihop med ett införandetillägg som skall täcka intäktsförluster som överstiger 1 krona totalt. Dessutom införs ett temporärt bidrag i strukturbidraget under en tioårsperiod för att minimera intäktsförlusten till max 10 öre per år under 10 år (5 öre per år för landstingen).

Strukturbidraget blir enligt vår uppfattning ogenomskinligt och kommer i någon mening att permanenta kommunernas intäkter till 1966 års system. Vidare blir utfallet en aning märkligt eftersom flera kommuner i tillväxtregionerna, med hög skattekraft eller bra förutsättningar i övrigt, också kommer att erhålla ett strukturbidrag för all framtid. Vi menar att det finns skäl att överväga ett strukturbidrag med en tydligare regionalpolitisk profil vid sidan av utjämningsystemet. Problemen av regionalpolitisk karaktär är onekligen störst i skogslänen.

Särskilt yttrande

av experten Uta Bertram

Sammanfattning:

Jag avstyrker den delen av finansieringsförslaget som rör: införlivandet av det nuvarande särskilda statsbidraget Bidrag för ökad tillgänglighet inom vården i det generella statsbidraget.

Jag delar inte kommitténs bedömning att möjligheter till särskilda överenskommelser angående regleringspostens storlek med hänsyn till kostnadsökningen för läkemedelsförmånen bör finnas kvar efter införandet av det nya systemet. Att öppna för nya förhandlingar hela tiden strider mot själva principen för det nya systemet till inkomstutjämning.

Yttrande

Förslaget att omvandla nuvarande system för inkomstutjämning till ett statligt bidrag som baseras på skillnaden mellan en garanterad skattekraft och kommunernas egna skattekraft är ur min synvinkel intressant och kan på ett utmärkt sätt ersätta nuvarande system för inkomstutjämning.

Invändningar

1) *Jag kan dock inte acceptera* den finansiering som förordas av kommittén i den delen som rör införlivandet av det nuvarande särskilda statsbidraget *Bidrag för ökad tillgänglighet* i det generella statsbidraget. Anledningen är att detta bidrag är ett stimulansbidrag som Socialdepartementet beviljar landstingen i ett speciellt syfte, nämligen att utveckla tillgängligheten till hälso- och sjukvården. Det finns vissa krav på redovisning av resultat kopplade till dessa pengar som landstingen måste uppfylla.

Tillgänglighetsatsningen regleras i en överenskommelse (S2001/8963/HS) mellan staten och landstingsförbundet. I denna överenskommelse finns angivet hur pengarna skall användas och

fördelas samt krav på återredovisning av hur de satsats. Enligt överenskommelsen skall landstingen bl.a. årligen redovisa till Socialdepartementet hur tilldelade medel använts. Denna redovisning ligger sedan till grund för en årlig avstämning mellan staten och Landstingsförbundet. Dessa avstämmningar kan leda till att satsningen eller fördelningen omprövas. Detta förhållande strider emot den princip som gäller för det generella statsbidraget, nämligen att landstingen inte ska vara uppbundna för vilka ändamål statsbidraget skall disponeras.

2) När det gäller förslaget att inordna *Bidraget för läkemedelsförmånerna* i det generella statsbidraget, ser jag detta däremot som fullt acceptabelt. Syftet med läkemedelsbidraget är att landstingen skall kunna ha ett totalansvar för alla delar av hälso- och sjukvården inklusive läkemedel och prioritera inom den samlade ramen.

Syftet sammanfaller således med principen för det generella statsbidraget, nämligen att landstingen skall sköta prioriteringen inom sin totala ram. Strukturella kostnadsskillnader utjämnas genom kostnadsutjämning och inkomstskillnaderna utjämnas genom inkomstutjämning, som nu har föreslagits vara baserade på skillnaden mellan en garanterad skattekraft och den egna skattekraften.

Jag delar däremot inte kommitténs bedömning att möjligheter till särskilda överenskommelser angående regleringspostens storlek med hänsyn till kostnadsökningen för läkemedelsförmånen bör finnas kvar. En sådan ordning menar jag strider mot själva principen för det nya systemet till inkomstutjämning, som ju handlar om att garantera en viss procent av medelskattekraften för alla kommuner/landsting.

Särskilt yttrande

av experten Eva Hjortendal-Hellman

Kommitténs överväganden

Utjämningskommittén föreslår en ny form av inkomstutjämnning.

Förslaget innebär att nuvarande system för inkomstutjämnning och generellt statsbidrag avskaffas och ersätts med ett statligt bidrag som baseras på skillnaden mellan en garanterad skattekraft och den egna skattekraften. Nivån på den garanterade skattekraften bestäms av storleken på det generella bidraget. Kommittén vill fastställa bidraget till en så hög nivå som möjligt. Vissa riktade statsbidrag planeras därför att fr.o.m. 2005 omvandlas till generella bidrag.

Det riktade statsbidraget som utgår till kommunerna för att täcka inkomstbortfallet av *maxtaxan* inom förskolan samt för kvalitetssäkrande åtgärder föreslås ingå i det generella statsbidraget fr.o.m. 2005 (3,7 mnkr).

Bidraget för *personalförstärkning* föreslås ingå i det generella statsbidraget fr.o.m. 2005 med 4,5 miljarder kronor. Även den återstående nivåhöjningen 2006 (0,5 mnkr) föreslås utbetalas genom det generella statsbidraget.

Det statliga stödet för utbildning av vuxna, som enligt beslut i riksdagen, ska utgå som ett riktat statsbidrag till kommunal vuxenutbildning 2003–2005 för att fr.o.m. 2006 ingå i det generella statsbidraget, föreslås av kommittén överföras till det generella bidraget fr.o.m. 2005 med ca 1,8 miljarder kronor.

Jag delar inte kommitténs uppfattning att ovan nämnda bidrag ska ingå i det generella statsbidraget fr.o.m. 2005.

Maxtaxan

I och med riksdagens beslut (prop. 1999/2000:129, bet. 2000/01:UbU5, rskr. 2000/01:46) antogs reformen om Maxtaxa och allmän förskola m.m. Reformen, som har genomförts i flera steg, syftar i grunden till att utvidga den generella välfärden till att också omfatta barnomsorgen. Förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg ska erbjudas alla barn och barnfamiljer.

En del av statsbidraget (500 miljoner kronor per år) lämnas till kommuner som tillämpar maxtaxan. Detta bidrag ska användas till personalförstärkningar eller kompetenshöjande åtgärder i förskoleverksamhet eller skolbarnsomsorg i syfte att säkra reformen om maxtaxa och garantera att kvaliteten i verksamheten inte påverkas negativt. Om dessa medel införlivades i det generella statsbidraget och inte längre riktades till personalåtgärder inom barnomsorgen riskerar man att statsbidraget inte får de kvalitetssäkrande effekter som riksdagen beslutat om.

Maxtaxans bidrag utgår visserligen för närvarande till samtliga kommuner eftersom alla fr.o.m. innevarande år tillämpar de kriterier som gäller för bidraget. Införandet av maxtaxan är dock frivillig för kommunerna. För att bidraget ska ingå i det generella statsbidraget måste formen göras obligatorisk och regleras genom lag. Skolverket har fått i uppdrag av regeringen att under en femårsperiod årligen följa upp maxtaxareformen. Skolverkets första rapport visar att maxtaxan sannolikt bidragit till att fritidshemmen tar emot fler barn. En slutrapport ska lämnas senast den 1 mars 2007. Ställningstagande till om maxtaxan bör göras obligatorisk kan göras först när regeringen tagit del av slutrapportens resultat våren 2007. Därmed är det inte heller möjligt att ta ställning till om statsbidraget bör ingå i det generella statsbidraget.

Personalförstärkningsmedlen

I och med riksdagens beslut om budgetpropositionen för 2001 (prop. 2000/01:1 utg.omr. 16, bet. 2000/01:UbU1, rskr. 2000/01:99) infördes ett särskilt statsbidrag riktat speciellt till skolsektorn för att öka personaltätheten. Bidraget avser att förbättra förutsättningarna för att höja skolornas resultat i förhållande till mål uttryckta i läroplan och kursplaner genom att tillföra mer personal till skola och fritidshem. Statsbidraget beräknas successivt öka med en miljard kronor tills nivån fem miljarder kronor är nådd. Riksdagens beslut innebär att det riktade statsbidraget ska utgå t.o.m. år 2006.

Att från 2005 införliva personalförstärkningsresurserna till skolan i det generella statsbidraget står således i direkt strid med riksdagens beslut och riskerar att satsningen inte får den effekt riksdagen avsåg.

Statligt stöd för utbildning av vuxna

Kunskapslyftet upphörde vid årsskiftet 2002/03 och ersattes av ett permanent stöd. Det är av stor betydelse att statens resurser styrs dit där de ger störst effekt, där problemen finns och där behoven av förändring är störst. Regeringen och riksdagen har beslutat i samband med propositionen om vuxnas lärande att detta arbete ska vara sammankopplat med ett riktat statsbidrag fram t.o.m. 2006. Det är angeläget att satsningen fortsätter i nuvarande form och att kommunerna ges möjligheter att utveckla ett varaktigt system för vuxnas lärande.

Både när det gäller bidragen till personalförstärkning inom skolan och det statliga stödet för utbildning av vuxna bygger dessa bidragsformer på motprestationer från varje enskild kommun. De uppföljningar som hittills (efter första bidragsperioden) presenterats avseende personalförstärkningssatsningen visar att de flesta kommuner uppfyller villkoren. Dock finns det några kommuner som inte kunnat uppfylla kraven. Det riktade statsbidraget för kunskapslyftet gäller först fr.o.m. i år och kraven på motprestation har därför ännu inte kunnat följas upp ens efter första bidragsåret. Innan ställningstagande kan tas till om de riktade statsbidragen kan överföras till det generella bidraget bör de villkor som krävs för bidrag ha uppfyllts av samtliga kommuner under hela bidragsperioden.

Kommittédirektiv

Parlamentarisk kommitté för översyn av det kommunala statsbidrags- och utjämnings-systemet

**Dir.
2001:73**

Beslut vid regeringssammanträde den 27 september 2001.

Sammanfattning av uppdraget

En parlamentarisk kommitté tillkallas för att utreda vissa frågor rörande det kommunala statsbidrags- och utjämningsystemet samt vid behov föreslå förändringar. De grundläggande principerna för statsbidrags- och utjämningsystemet skall dock ligga fast.

Kommittén skall

- analysera om målen för utjämningsystemet uppnås i den del som avser utjämning för strukturella kostnadsskillnader och vid behov föreslå förändringar,
- analysera och lämna förslag till hur kommuner och landsting med kraftig befolkningsminskning kan ges likvärdiga förutsättningar att tillhandahålla vård, omsorg och utbildning,
- undersöka möjligheterna till förenklingar av statsbidrags- och utjämningsystemet, samt
- lämna förslag till hur intäktsförändringar för enskilda kommuner och landsting till följd av ändringar i statsbidrags- och utjämningsystemet efter 2004 skall hanteras.

Uppdraget skall redovisas till regeringen senast den 1 oktober 2003.

Bakgrund

Ett nytt statsbidrags- och utjämningsystem 1996

Den 1 januari 1996 infördes ett nytt statsbidrags- och utjämningsystem för kommuner och landsting (prop. 1995/96:64, bet. 1995/96:FiU5, rskr. 1995/96:116).

Huvudsyftet med utjämningsystemet är att skapa likvärdiga ekonomiska förutsättningar för kommuner respektive landsting att bedriva sina verksamheter. Systemet består av inkomstutjämning, kostnadsutjämning och införanderegler. Inkomstutjämningsen skall utjämna för skillnader i skattekraft. Kostnadsutjämningsen skall utjämna för strukturella kostnadsskillnader, men däremot inte kompensera för skillnader i servicenivå, kvalitet, avgiftssättning eller effektivitet. Kostnadsutjämningsen skall baseras på mätbara och för kommuner och landsting opåverkbara faktorer som mäter strukturella kostnadsskillnader. Införandereglerna innebär bl.a. att inkomstminskningar till följd av tidigare regeländringar begränsas för berörda kommuner och landsting t.o.m. 2004 genom fasta och rörliga införandetillägg.

Vid sidan av utjämningsystemet finns ett generellt statsbidrag som till största delen betalas ut med ett enhetligt belopp per invånare till kommuner respektive landsting.

Från och med andra halvåret 1997 betalas en del av det generella statsbidraget till kommunerna ut efter antalet skolungdomar och äldre (prop. 1999/2000:100, bet. 1999/2000:FiU20, rskr. 1999/2000:261). Den åldersrelaterade delen av det generella statsbidraget avsågs upphöra efter utgången av 2000, men har förlängts till utgången av 2001. Regeringen föreslår i budgetpropositionen för 2002 att den åldersrelaterade delen skall finnas kvar till utgången av 2004.

Förändringar i systemet 2000

För att följa upp och utvärdera utjämningsystemet tillkallades en parlamentarisk kommitté (Kommunala utjämningsutredningen) i augusti 1995. Kommitténs förslag i betänkandet Kostnadsutjämning för kommuner och landsting (SOU 1998:151) låg till grund för propositionen Förändringar i utjämningsystemet för kommuner och landsting (prop. 1998/99:89, bet. 1998/99:FiU25, rskr. 1998/99:253). Ändringarna trädde i kraft den 1 januari 2000.

De största förändringarna gjordes i modellerna för hälso- och sjukvård respektive individ- och familjeomsorg i kostnadsutjämnningen. En ny delmodell i kostnadsutjämnningen infördes, avseende barn och ungdomar med utländsk bakgrund. Nya införanderegler infördes för åren 2000–2004. Ett fortsatt uppföljnings- och utvecklingsarbete aviserades i propositionen.

Förändringar i systemet 2001

Regeringen beslutade i juni 1999 att tillkalla en särskild delegation (Utjämningsdelegationen) med uppgift att göra en uppföljning av utjämningsystemet och utvärdering av träffsäkerheten hos de enskilda delarna i kostnadsutjämnningen (dir. 1999:57). Delegationen skulle vidare utreda alternativa utformningar av inkomstutjämnningen, med bibehållen långtgående utjämning men utan negativa marginaleffekter, samt lämna förslag till förändringar som förbättrar systemets förmåga att skapa likvärdiga ekonomiska förutsättningar för kommuner respektive landsting.

Delegationen lämnade i februari 2000 en delrapport till regeringen, bland annat med förslag till förändringar i inkomstutjämnningen i syfte att från och med 2001 eliminera negativa marginaleffekter. Förslagen har genomförts i enlighet med delegationens betänkande (prop. 1999/2000:115, bet. 2000/01:FiU9, rskr. 2000/01:26).

Omställningsbidrag till landsting

Utjämningsdelegationen föreslog i delrapporten även att ett särskilt omställningsbidrag skall ges ut åren 2001 och 2002 till landsting med kraftig befolkningsminskning, vid sidan av utjämningsystemet. De landsting som under en femårsperiod haft en befolkningsminskning på över 2 procent får ett bidrag på 60 kronor per invånare för varje procent som antalet invånare minskat utöver 2 procent (prop. 1999/2000:115, bet. 2000/01:FiU9, rskr. 2000/01:26).

Fortsatt utredningsarbete och förändringar 2002

Utjämningsdelegationens slutbetänkande Rättvis kommunal utjämning (SOU 2000:127) lämnades till regeringen i januari 2001. Betänkandet har remissbehandlats. I betänkandet lämnas bland annat förslag till vissa modifieringar och uppdateringar av delar av kostnadsutjämnningen för kommuner (befolkningsminskning) respektive landsting (hälso- och sjukvård) inför 2002. Förslagen föranleder ändringar i förordningen (1995:1645) om utjämningsbidrag och utjämningsavgift för kommuner och landsting. Regeringen avser att besluta om dessa ändringar hösten 2001.

En expertgrupp (Expertgruppen för förenklad kommunal utjämning) tillkallades samtidigt med Utjämningsdelegationen. Expertgruppens uppgift var att undersöka möjligheterna att förenkla utjämningsystemet för kommuner och landsting och att göra systemet mer stabilt. Expertgruppen lämnade i december 2000 till regeringen betänkandet Förenklad kommunal utjämning (SOU 2000:120). Betänkandet har behandlats vid ett remissmöte i juni 2001.

Expertgruppen har lämnat förslag som rör såväl kostnadsutjämnningen som inkomstutjämnningen och införandereglerna. Beträffande kostnadsutjämnningen föreslås att redovisningen förenklas genom att utfallet redovisas efter tre faktorer – en åldersfaktor, en social faktor och en geografisk faktor. Beräkningsmodeller som bedömts vara av regionalpolitisk karaktär föreslås lyftas ut från kostnadsutjämnningen och ersättas av ett regionalpolitiskt statsbidrag till berörda kommuner och landsting.

Behov av fortsatt utredningsarbete

Det finns ett behov av att kontinuerligt följa upp och utvärdera utjämningsystemet, bland annat mot bakgrund av senare tids ändringar i systemet. Samtidigt påverkas förutsättningarna för de kommunala verksamheterna av förändringar i omvärlden. Såväl Utjämningsdelegationen som Expertgruppen för förenklad kommunal utjämning pekar på behovet av att vissa delar av det kommunala utjämningsystemet utreds vidare.

Kraven på en utjämning med hög precision har medfört att systemet blivit omfattande och komplext. Det finns därför ett

behov av att se över möjligheterna att göra systemet enklare men med bibehållen hög precision.

Den kraftiga befolkningsminskningen i vissa kommuner och landsting påverkar möjligheterna att upprätthålla en verksamhet som är likvärdig med den som bedrivs i andra kommuner och landsting. Det behöver göras en bred analys av konsekvenserna av denna befolkningsminskning och av vad som krävs för att en likvärdig kvalitet och servicenivå skall kunna upprätthållas. Även de ekonomiska konsekvenserna av kraftig befolkningsökning kan behöva analyseras och bli föremål för överväganden.

De nuvarande införandereglererna omfattar dels rörliga införandetillägg respektive avdrag, dels fasta införandetillägg. De rörliga tilläggen respektive avdragen trappas successivt ned för att upphöra efter 2004. De fasta införandetilläggen är oförändrade fram till och med 2004. Om inga nya beslut fattas bortfaller även de fasta tilläggen 2005 vilket skulle innebära stora intäktsbortfall för vissa kommuner och landsting, som mest med ca 4 600 kronor per invånare.

Den åldersrelaterade delen av det generella statsbidraget till kommunerna kommer, med nuvarande regler, att upphöra vid utgången av 2001 och i stället utbetalas i form av ett enhetligt belopp per invånare. Regeringen föreslår dock i budgetpropositionen för 2002 att den åldersrelaterade delen av det generella statsbidraget förlängs till utgången av 2004. Det åldersrelaterade bidraget innebär att en viss omfördelning sker vid sidan av utjämningsystemet och att det därför finns risk för över- och underkompensation.

Det kan även förekomma omfördelningseffekter i andra system vilket gör att det är svårt att överblicka de sammanlagda effekterna för enskilda kommuner och landsting.

Uppdraget

En parlamentarisk kommitté tillsätts med uppgift att främst se över om målen för kostnadsutjämnningen uppnås, samt att vid behov föreslå förändringar.

De grundläggande principerna som det kommunala statsbidrags- och utjämningsystemet bygger på skall ligga fast. Kommuner och landsting skall ges likvärdiga ekonomiska förutsättningar genom en långtgående utjämning för strukturella kostnadsskillnader och för

skillnader i skattekraft. Utjämning skall dock inte ske för skillnader i ambitionsnivå, effektivitet eller avgiftsnivå.

Kommittén skall belysa de samlade effekterna för enskilda kommuner och landsting av utjämningsystemet och andra betalningsströmmar mellan staten och kommunsektorn (specialdestinerade statsbidrag m.m.). Kommittén skall i detta sammanhang även beakta det åldersrelaterade bidraget och risken för över- och underkompensation.

Kommittén skall analysera vilka verksamheter/kostnadsslag och kostnadsdata som bör ingå i kostnadsutjämningsen. Samtidigt skall stabiliteten i utjämningsystemets olika delmodeller analyseras när det gäller förändringarna mellan åren.

Kommittén skall undersöka möjligheterna till förenklingar i systemet, dels i beräkningsmetoderna, dels i sättet att redovisa resultatet av beräkningarna. Kommittén skall i detta sammanhang även utvärdera om avvägningen mellan enkelhet och precision är konsekvent och ändamålsenlig i de olika delmodellerna.

Kommittén skall analysera och lämna förslag till hur kommuner och landsting med kraftig befolkningsminskning kan ges likvärdiga förutsättningar att tillhandahålla vård, omsorg och utbildning.

Kommittén bör också lämna förslag om hanteringen av de eftersläpningseffekter som uppstår i vissa kommuner med kraftig befolkningsökning.

Kommittén är i övrigt oförhindrad att göra andra analyser och lämna andra förslag rörande statsbidrags- och utjämningsystemet som anses vara motiverade.

Kommittén skall lämna förslag till hur intäktsförändringar för enskilda kommuner och landsting till följd av ändringar i statsbidrags- och utjämningsystemet efter 2004 skall hanteras.

I de förslag och analyser som kommittén lämnar skall samhälls-ekonomiska aspekter belysas.

Förslag som läggs skall vara statsfinansiellt neutrala.

Redovisning av uppdraget

Kommittén skall redovisa sitt uppdrag till regeringen senast den 1 oktober 2003.

(Finansdepartementet)

Ordlista

Bidrag/avgift	En kommuns/landstings utfall i kostnads- alt. inkomstutjämningen.
Egen skattekraft	En kommuns/landstings beskattningsbara inkomster dividerat med antal invånare i kommunen/landstinget.
Garantinivå	Den garanterade skattekraften uttryckt i procent av medelskatte- kraften.
Kompensationsgrad	Anger hur stor del av skillnaden mellan den egna och en garanterad skattekraft som utjämningsystemet skall kompensera.
Länsvis skattesats	Den enhetliga skattesatsen som används för beräkning av bidrag/avgift i inkomstutjämningen. Baseras på 95 procent av den genomsnittliga skattesatsen för kommuner respektive landsting 1995. Till detta har lagts skillnaden mellan den skatteväxling som skett i varje län och den genom- snittliga skatteväxlingen i riket år 1995 (2,94 %).
Medelskattekraft	Rikets beskattningsbara inkomster per invånare.
Skattesats	Den andel av den beskattningsbara inkomsten som invånarna betalar i skatt till kommun respektive landsting. Benämns även utdebitering.

Skatteunderlag, eget	En kommuns/landstings beskattningsbara inkomster.
Skatteunderlag, garanterat	Det skatteunderlag som kommunen/landstinget garanteras via utjämningen.
Standardkostnad	En teoretiskt beräknad ersättning för en viss verksamhet för respektive kommun eller landsting. En standardkostnaden som överstiger den riksgenomsnittliga standardkostnaden indikerar att kommunen/landstinget har strukturella merkostnader för verksamheten i fråga.
Strukturkostnad	Summan av standardkostnader.
Tillägg/avdrag	En kommuns/landstings utfall i någon av kostnadsutjämnings delmodeller.
Uppräknat skatteunderlag	De beskattningsbara inkomsterna två år före bidragsunderlag året uppräknat med uppräkningsfaktorn.
Uppräkningsfaktor	Den faktor som används för att fastställa uppräknat skatteunderlag respektive uppräknad medelskattkraft för bidragsåret.
Utjämningsgrad	Den samlade effekten av inkomstutjämnningen på en kommuns/landstings sammantagna inkomster av skatt och utjämningsbidrag/avgift.

Kommungruppsindelning m.m.

Denna bilaga innehåller ett antal kommun- och landstingsvisa uppgifter som bakgrundsdata vid läsning av betänkandet. Det är dels folkmängdsuppgifter, dels uppgifter om skattekraft och skattesats. Dessutom redovisas kommungruppsindelningen.

Definitioner

Kommungrupp

Kommungruppsindelningen grundar sig på följande variabler: folkmängd, läge, tätortsgrad, invånare per km² och näringsstruktur.

- *Storstad*: Kommun men folkmängd som överstiger 200 000 invånare.
- *Förortskommun*: Kommun med utpendling över 50 procent av förvärvsarbetande. Vanligaste utpendlingsmålet är en storstad.
- *Större stad*: Kommun med mellan 50 000 och 200 000 invånare samt med mindre än 40 procent sysselsatta i industri.
- *Medelstor stad*: Kommun med tätortsgrad över 70 procent, med mellan 20 000 och 50 000 invånare samt med mindre än 40 procent sysselsatta i industri.
- *Industrikommun*: Kommun med mer än 40 procent sysselsatta i industri och som ej är glesbygdskommun.
- *Landsbygdskommun*: Kommun med tätortsgrad under 70 procent samt med mer än 6,4 procent sysselsatta inom jord- och skogsbruk och som ej är glesbygdskommun.
- *Glesbygdskommun*: Kommun med mindre än 20 000 invånare och mindre än 5 invånare per km².

Län

Länsindelning per den 1 januari 2003.

Uppräknad skattekraft

Skatteunderlag enligt 2002 års taxering (inkomstår 2001) uppräknat enligt fastställda uppräkningsstal till 2003 års nivå och dividerat med folkmängden den 1 november 2002.

Skattesats till kommun 2003, procent

Den skattesats i procent som löntagaren betalar i skatt till kommunen.

Total skattesats 2003, procent

Den totala skattesats i procent som löntagaren betalar till kommunen och landstinget.

Folkmängd

Total folkmängd den 31 december 2002.

Län	Kommun	Kommungrupp	Uppräknad skattekraft, index	Skattesats 2003	Skattesats total 2003	Folkmängd 2002-12-31
Stockholms län	Botkyrka	Förortskommun	92,1	20,13	31,75	75 216
	Danderyd	Förortskommun	189,1	17,86	29,48	29 755
	Ekerö	Förortskommun	123,3	19,23	30,85	22 936
	Haninge	Förortskommun	104,0	19,58	31,20	70 902
	Huddinge	Förortskommun	109,8	20,23	31,85	86 457
	Järfälla	Förortskommun	120,4	19,13	30,75	61 290
	Lidingö	Förortskommun	159,8	18,97	30,59	41 192
	Nacka	Förortskommun	131,6	18,56	30,18	76 624
	Norrstälje	Övrig, större kommun	92,9	20,12	31,74	53 702
	Nykvarn	Övrig, mindre kommun	111,8	19,03	30,65	8 204
	Nynäshamn	Medelstor stad	100,7	19,83	31,45	24 528
	Salem	Förortskommun	115,7	19,33	30,95	13 875
	Sigtuna	Medelstor stad	109,6	20,13	31,75	35 771
	Sollentuna	Förortskommun	133,5	18,68	30,30	58 515
	Solna	Förortskommun	124,5	17,58	29,20	57 585
	Stockholm	Storstad	127,3	18,08	29,70	758 148
	Sundbyberg	Förortskommun	124,5	19,28	30,90	33 797
	Södertälje	Större stad	98,9	19,53	31,15	79 613
	Tyresö	Förortskommun	116,8	19,63	31,25	39 720
	Täby	Förortskommun	152,7	18,28	29,90	60 198
	Upplands Väsby	Förortskommun	117,5	19,58	31,20	37 444
	Upplands-Bro	Förortskommun	107,4	19,58	31,20	21 162
	Vallentuna	Förortskommun	110,2	18,68	30,30	25 905
	Vaxholm	Förortskommun	117,4	19,88	31,50	9 631
Värmdö	Förortskommun	110,9	20,46	32,08	32 664	
Österåker	Förortskommun	114,5	20,23	31,85	35 633	
Uppsala län	Enköping	Övrig, större kommun	92,1	20,98	31,35	37 647
	Håbo	Förortskommun	112,8	21,83	32,20	17 864
	Knivsta	Övrig, mindre kommun	110,1	21,03	31,40	12 586
	Tierp	Landsbygdskommun	85,2	21,08	31,45	20 088
	Uppsala	Större stad	101,7	21,03	31,40	179 673
	Ålvkarleby	Övrig, mindre kommun	94,3	22,68	33,05	8 970
	Östhammar	Övrig, större kommun	92,2	22,18	32,55	21 827
Södermanlands län	Eskilstuna	Större stad	89,9	21,98	31,70	90 089
	Flen	Övrig, större kommun	88,1	21,38	31,10	16 520
	Gnesta	Övrig, mindre kommun	93,4	22,08	31,80	9 813
	Katrineholm	Medelstor stad	89,6	20,78	30,50	32 381
	Nyköping	Medelstor stad	97,4	20,28	30,00	49 310
	Oxelösund	Industrikommun	102,7	21,08	30,80	11 183
	Strängnäs	Medelstor stad	100,3	20,28	30,00	30 015
	Trosa	Övrig, mindre kommun	105,8	20,68	30,40	10 514
	Vingåker	Övrig, mindre kommun	86,2	21,78	31,50	9 181

Län	Kommun	Kommungrupp	Uppräknad skattekraft, index	Skattesats 2003	Skattesats total 2003	Folkmängd 2002-12-31
Östergötlands län	Boxholm	Industrikommun	85,9	21,15	31,00	5 291
	Finspång	Industrikommun	95,3	21,30	31,15	21 208
	Kinda	Landsbygdskommun	81,6	21,15	31,00	10 014
	Linköping	Större stad	101,4	20,40	30,25	135 066
	Mjölby	Medelstor stad	88,7	21,15	31,00	25 153
	Motala	Medelstor stad	91,8	20,90	30,75	42 078
	Norrköping	Större stad	91,6	21,45	31,30	123 303
	Söderköping	Övrig, mindre kommun	88,5	21,00	30,85	14 009
	Vadstena	Övrig, mindre kommun	94,2	21,25	31,10	7 629
	Valdemarsvik	Landsbygdskommun	81,9	21,15	31,00	8 230
	Ydre	Landsbygdskommun	81,3	20,65	30,50	4 004
	Åtvidaberg	Övrig, mindre kommun	89,5	20,90	30,75	11 887
	Ödeshög	Landsbygdskommun	78,8	20,90	30,75	5 566
Jönköpings län	Aneby	Landsbygdskommun	82,1	21,33	31,00	6 631
	Eksjö	Övrig, större kommun	90,4	21,90	31,57	16 761
	Gislaved	Industrikommun	96,1	20,58	30,25	29 976
	Gnosjö	Industrikommun	100,9	21,11	30,78	9 997
	Habo	Övrig, mindre kommun	92,3	20,01	29,68	9 584
	Jönköping	Större stad	94,8	21,08	30,75	118 581
	Mullsjö	Övrig, mindre kommun	87,8	21,18	30,85	7 124
	Nässjö	Medelstor stad	88,2	21,18	30,85	29 341
	Sävsjö	Övrig, mindre kommun	82,1	21,58	31,25	10 975
	Tranås	Övrig, större kommun	87,8	21,55	31,22	17 718
	Vaggeryd	Industrikommun	92,6	20,33	30,00	12 603
	Vetlanda	Industrikommun	88,0	21,18	30,85	26 428
	Värnamo	Industrikommun	96,8	21,08	30,75	32 252
	Kronobergs län	Alvesta	Övrig, större kommun	88,3	21,21	31,00
Lessebo		Industrikommun	89,4	21,21	31,00	8 255
Ljungby		Industrikommun	92,1	20,96	30,75	26 943
Markaryd		Industrikommun	87,7	21,00	30,79	9 615
Tingsryd		Övrig, mindre kommun	82,5	21,46	31,25	13 175
Uppvidinge		Industrikommun	87,4	21,71	31,50	9 580
Växjö		Större stad	97,1	20,96	30,75	75 036
Älmhult		Övrig, större kommun	92,2	20,60	30,39	15 444
Kalmar län	Borgholm	Landsbygdskommun	75,9	21,73	32,20	11 162
	Emmaboda	Industrikommun	91,8	21,36	31,83	9 690
	Hultsfred	Industrikommun	83,9	22,06	32,53	14 893
	Högsby	Landsbygdskommun	77,7	21,66	32,13	6 300
	Kalmar	Större stad	94,0	21,56	32,03	60 066
	Mönsterås	Industrikommun	89,9	21,56	32,03	13 220
	Mörbylånga	Landsbygdskommun	86,7	21,56	32,03	13 430
	Nybro	Industrikommun	86,4	21,48	31,95	19 871
	Oskarshamn	Industrikommun	98,9	20,91	31,38	26 161
	Torsås	Landsbygdskommun	80,4	21,58	32,05	7 293
	Vimmerby	Övrig, större kommun	86,1	21,61	32,08	15 628
	Västervik	Medelstor stad	89,4	21,31	31,78	36 913

Län	Kommun	Kommungrupp	Uppräknad skattekraft, index	Skattesats 2003	Skattesats total 2003	Folkmängd 2002-12-31
Gotlands län	Gotland	Landsbygdskommun	81,9	..	32,75	57 381
Blekinge län	Karlshamn	Medelstor stad	94,8	21,89	32,60	30 739
	Karlskrona	Större stad	95,2	21,19	31,90	60 676
	Olofström	Industrikommun	97,2	20,94	31,65	13 637
	Ronneby	Medelstor stad	90,2	21,29	32,00	28 472
	Sölvesborg	Övrig, större kommun	92,0	21,95	32,66	16 351
Skåne län	Bjuv	Industrikommun	86,8	20,49	30,88	13 674
	Bromölla	Industrikommun	93,3	21,76	32,15	12 022
	Burlöv	Förortskommun	92,4	20,09	30,48	15 326
	Båstad	Landsbygdskommun	93,7	19,93	30,32	14 009
	Eslöv	Medelstor stad	86,1	19,74	30,13	28 985
	Helsingborg	Större stad	97,1	19,71	30,10	119 406
	Hässleholm	Medelstor stad	86,4	20,61	31,00	48 536
	Höganäs	Medelstor stad	103,4	19,73	30,12	22 790
	Hörby	Landsbygdskommun	79,5	19,78	30,17	13 949
	Hör	Övrig, mindre kommun	86,7	20,83	31,22	14 169
	Klippan	Övrig, större kommun	85,2	20,01	30,40	15 745
	Kristianstad	Större stad	90,5	20,86	31,25	74 951
	Kävlinge	Övrig, större kommun	102,3	18,51	28,90	25 191
	Landskrona	Medelstor stad	87,0	20,24	30,63	38 475
	Lomma	Förortskommun	122,1	19,24	29,63	18 167
	Lund	Större stad	102,5	20,49	30,88	100 402
	Malmö	Storstad	88,2	20,84	31,23	265 481
	Osby	Industrikommun	87,6	21,26	31,65	12 637
	Perstorp	Industrikommun	92,3	20,56	30,95	6 789
	Simrishamn	Övrig, större kommun	84,0	20,51	30,90	19 406
	Sjöbo	Landsbygdskommun	79,6	19,92	30,31	17 027
	Skurup	Förortskommun	85,8	20,11	30,50	13 949
	Staffanstorps	Förortskommun	107,6	19,49	29,88	20 110
	Svalöv	Landsbygdskommun	84,3	19,99	30,38	12 705
	Svedala	Förortskommun	99,3	19,99	30,38	18 151
	Tomelilla	Landsbygdskommun	77,8	20,61	31,00	12 447
	Trelleborg	Medelstor stad	90,2	20,36	30,75	38 759
	Vellinge	Förortskommun	120,1	19,23	29,62	31 087
	Ystad	Medelstor stad	91,7	19,86	30,25	26 383
	Åstorp	Industrikommun	83,3	20,29	30,68	13 150
	Ängelholm	Medelstor stad	94,8	19,04	29,43	37 706
	Örkelljunga	Industrikommun	81,2	18,76	29,15	9 419
	Östra Göinge	Industrikommun	87,1	20,61	31,00	14 087
Hallands län	Falkenberg	Medelstor stad	83,6	20,48	30,20	38 896
	Halmstad	Större stad	91,0	20,03	29,75	86 585
	Hylte	Industrikommun	87,6	20,53	30,25	10 401
	Kungsbacka	Förortskommun	110,3	20,83	30,55	66 573
	Laholm	Landsbygdskommun	82,2	19,53	29,25	22 750
	Varberg	Större stad	88,7	20,53	30,25	53 346

Län	Kommun	Kommungrupp	Uppräknad skattekraft, index	Skattesats 2003	Skattesats total 2003	Folkmängd 2002-12-31
Västra Göta- lands län	Ale	Förortskommun	96,4	22,00	32,25	25 835
	Alingsås	Medelstor stad	95,2	21,79	32,04	35 327
	Bengtstors	Industrikommun	87,4	22,54	32,79	10 516
	Bollebygd	Förortskommun	100,1	21,49	31,74	7 831
	Borås	Större stad	94,3	21,49	31,74	98 150
	Dals-Ed	Övrig, mindre kommun	80,0	22,79	33,04	5 044
	Essunga	Landsbygdskommun	82,5	20,29	30,54	5 757
	Falköping	Medelstor stad	86,6	21,10	31,35	30 896
	Färgelanda	Landsbygdskommun	84,2	21,69	31,94	6 939
	Grästorp	Landsbygdskommun	86,8	21,04	31,29	5 848
	Gullspång	Industrikommun	80,2	22,92	33,17	5 765
	Göteborg	Storstad	102,8	21,55	31,80	474 921
	Götene	Industrikommun	89,1	21,04	31,29	12 983
	Herrljunga	Industrikommun	83,6	21,64	31,89	9 486
	Hjo	Övrig, mindre kommun	85,8	22,00	32,25	8 845
	Härreda	Förortskommun	107,9	21,15	31,40	30 844
	Karlsborg	Övrig, mindre kommun	87,7	21,50	31,75	6 967
	Kungälv	Förortskommun	102,3	21,89	32,14	37 912
	Lerum	Förortskommun	105,9	20,89	31,14	35 558
	Lidköping	Medelstor stad	91,6	20,69	30,94	36 941
	Lilla Edet	Industrikommun	89,9	22,80	33,05	13 010
	Lysekil	Övrig, större kommun	92,2	22,49	32,74	14 801
	Mariestad	Medelstor stad	90,3	21,19	31,44	23 743
	Mark	Övrig, större kommun	87,0	21,64	31,89	33 015
	Mellerud	Landsbygdskommun	80,3	22,49	32,74	9 807
	Munkedal	Övrig, mindre kommun	81,9	22,76	33,01	10 434
	Mölnådal	Förortskommun	108,7	21,14	31,39	57 079
	Orust	Övrig, större kommun	89,6	21,39	31,64	15 113
	Partille	Förortskommun	108,2	20,74	30,99	33 088
	Skara	Övrig, större kommun	91,8	21,00	31,25	18 311
	Skövde	Medelstor stad	95,5	20,24	30,49	49 405
	Sotenäs	Övrig, mindre kommun	92,0	21,74	31,99	9 467
	Stenungsund	Övrig, större kommun	98,7	22,32	32,57	21 755
	Strömstad	Övrig, mindre kommun	84,8	21,34	31,59	11 218
Svenljunga	Övrig, mindre kommun	83,4	21,20	31,45	10 529	
Tanum	Landsbygdskommun	79,6	21,62	31,87	12 210	
Tibro	Industrikommun	86,3	20,34	30,59	10 624	
Tidaholm	Industrikommun	85,1	21,00	31,25	12 585	
Tjörn	Övrig, mindre kommun	97,7	20,84	31,09	14 826	
Tranemo	Industrikommun	89,8	20,75	31,00	11 988	
Trollhättan	Industrikommun	100,0	21,39	31,64	52 937	
Töreboda	Landsbygdskommun	78,7	20,94	31,19	9 426	
Uddevalla	Medelstor stad	90,9	22,14	32,39	49 683	
Ulricehamn	Övrig, större kommun	87,9	20,98	31,23	22 299	
Vara	Landsbygdskommun	81,6	20,29	30,54	16 009	
Värgårda	Övrig, mindre kommun	88,0	21,49	31,74	10 668	

Län	Kommun	Kommungrupp	Uppräknad skattekraft, index	Skattesats 2003	Skattesats total 2003	Folkmängd 2002-12-31
	Vänersborg	Medelstor stad	95,9	22,14	32,39	37 025
	Åmål	Övrig, mindre kommun	88,6	22,54	32,79	12 829
	Öckerö	Förortskommun	98,0	20,19	30,44	11 981
Värmlands län	Arvika	Övrig, större kommun	85,2	20,90	31,40	26 262
	Eda	Övrig, mindre kommun	80,4	21,50	32,00	8 670
	Filipstad	Industrikommun	89,6	22,00	32,50	11 178
	Forshaga	Övrig, mindre kommun	89,3	22,40	32,90	11 474
	Grums	Industrikommun	93,8	22,40	32,90	9 312
	Hagfors	Övrig, mindre kommun	90,9	22,30	32,80	13 797
	Hammarö	Övrig, mindre kommun	106,1	22,10	32,60	14 237
	Karlstad	Större stad	98,1	21,75	32,25	80 934
	Kil	Övrig, mindre kommun	88,2	22,40	32,90	11 892
	Kristinehamn	Medelstor stad	93,6	22,75	33,25	23 963
	Munkfors	Industrikommun	88,0	22,50	33,00	4 086
	Storfors	Industrikommun	90,9	22,25	32,75	4 605
	Sunne	Övrig, mindre kommun	82,2	21,80	32,30	13 573
	Säffle	Övrig, större kommun	88,2	21,65	32,15	16 289
	Torsby	Glesbygdskommun	82,5	22,50	33,00	13 404
	Årjäng	Övrig, mindre kommun	78,9	21,25	31,75	9 743
Örebro län	Askersund	Övrig, mindre kommun	90,5	21,42	32,10	11 449
	Degerfors	Industrikommun	95,9	21,42	32,10	10 306
	Hallsberg	Övrig, större kommun	91,4	21,42	32,10	15 651
	Hällefors	Industrikommun	89,5	21,42	32,10	7 794
	Karlskoga	Industrikommun	103,2	21,42	32,10	30 600
	Kumla	Industrikommun	94,9	20,42	31,10	19 105
	Laxå	Industrikommun	93,5	21,42	32,10	6 471
	Lekeberg	Landsbygdskommun	86,3	21,22	31,90	7 027
	Lindesberg	Medelstor stad	91,4	21,42	32,10	23 492
	Ljusnarsberg	Övrig, mindre kommun	86,4	21,42	32,10	5 482
	Nora	Övrig, mindre kommun	92,0	21,42	32,10	10 515
	Örebro	Större stad	93,6	21,22	31,90	125 520
Västmanlands län	Arboga	Industrikommun	94,0	21,74	32,02	13 574
	Fagersta	Industrikommun	102,2	22,49	32,77	12 325
	Hallstahammar	Övrig, större kommun	94,2	21,69	31,97	14 986
	Heby	Landsbygdskommun	79,6	21,99	32,27	13 725
	Kungsör	Industrikommun	93,0	21,84	32,12	8 222
	Köping	Medelstor stad	92,6	22,04	32,32	24 647
	Norberg	Industrikommun	92,3	22,54	32,82	5 876
	Sala	Övrig, större kommun	87,2	22,19	32,47	21 663
	Skinnskatteberg	Industrikommun	90,6	21,69	31,97	4 785
	Surahammar	Industrikommun	98,1	22,19	32,47	10 207
	Västerås	Större stad	102,1	20,49	30,77	128 902
Dalarnas län	Avesta	Medelstor stad	95,1	22,31	32,40	22 296
	Borlänge	Medelstor stad	94,1	22,66	32,75	47 049
	Falun	Större stad	97,0	21,71	31,80	54 841
	Gagnef	Övrig, mindre kommun	86,5	22,49	32,58	10 008

Län	Kommun	Kommungrupp	Uppräknad skattekraft, index	Skattesats 2003	Skattesats total 2003	Folkmängd 2002-12-31
	Hedemora	Övrig, större kommun	90,0	21,91	32,00	15 584
	Leksand	Övrig, större kommun	88,3	21,46	31,55	15 301
	Ludvika	Medelstor stad	96,8	22,31	32,40	25 975
	Malung	Glesbygdskommun	85,8	21,81	31,90	10 593
	Mora	Medelstor stad	89,7	22,68	32,77	20 024
	Orsa	Glesbygdskommun	77,9	22,06	32,15	7 015
	Rättvik	Övrig, mindre kommun	82,3	22,06	32,15	10 898
	Smedjebacken	Industrikommun	97,4	22,70	32,79	11 157
	Säter	Övrig, mindre kommun	89,3	22,56	32,65	11 043
	Vansbro	Glesbygdskommun	82,1	22,54	32,63	7 235
	Älvdalen	Glesbygdskommun	80,5	21,81	31,90	7 617
Gävleborgs län	Bollnäs	Övrig, större kommun	89,3	20,90	31,25	26 210
	Gävle	Större stad	99,3	21,55	31,90	91 276
	Hofors	Industrikommun	97,7	21,90	32,25	10 372
	Hudiksvall	Medelstor stad	92,0	21,15	31,50	37 048
	Ljusdal	Landsbygdskommun	86,2	22,40	32,75	19 776
	Nordanstig	Övrig, mindre kommun	83,3	21,90	32,25	10 021
	Ockelbo	Landsbygdskommun	85,8	22,10	32,45	6 101
	Ovanåker	Landsbygdskommun	84,1	21,90	32,25	12 193
	Sandviken	Industrikommun	98,9	21,65	32,00	36 765
	Söderhamn	Medelstor stad	93,2	21,20	31,55	27 250
Västernorrlands län	Härnösand	Medelstor stad	95,9	23,04	33,04	25 193
	Kramfors	Övrig, större kommun	89,5	22,84	32,84	20 711
	Sollefteå	Övrig, större kommun	89,2	23,09	33,09	21 384
	Sundsvall	Större stad	104,7	22,29	32,29	93 252
	Timrå	Övrig, större kommun	98,8	22,34	32,34	17 784
	Ånge	Glesbygdskommun	89,1	22,79	32,79	10 948
	Örnsköldsvik	Större stad	95,2	21,79	31,79	55 047
Jämtlands län	Berg	Glesbygdskommun	78,1	22,87	33,02	7 949
	Bräcke	Glesbygdskommun	83,0	22,57	32,72	7 406
	Härjedalen	Glesbygdskommun	84,7	22,82	32,97	11 289
	Krokom	Glesbygdskommun	85,0	22,52	32,67	14 005
	Ragunda	Glesbygdskommun	85,9	23,57	33,72	6 079
	Strömsund	Glesbygdskommun	82,7	23,07	33,22	13 371
	Åre	Glesbygdskommun	80,3	22,57	32,72	9 692
	Östersund	Större stad	97,8	22,37	32,52	58 156
Västerbottens län	Bjurholm	Glesbygdskommun	80,8	22,90	32,60	2 608
	Dorotea	Glesbygdskommun	82,2	22,90	32,60	3 247
	Lycksele	Glesbygdskommun	89,9	22,85	32,55	12 884
	Malå	Glesbygdskommun	93,0	22,65	32,35	3 553
	Nordmaling	Övrig, mindre kommun	84,6	22,65	32,35	7 573
	Norsjö	Glesbygdskommun	85,0	23,15	32,85	4 541
	Robertsfors	Landsbygdskommun	82,2	22,40	32,10	7 168
	Skellefteå	Större stad	93,2	22,40	32,10	71 813
	Sorsele	Glesbygdskommun	82,9	22,90	32,60	3 046
	Storuman	Glesbygdskommun	84,9	22,40	32,10	6 679

Län	Kommun	Kommungrupp	Uppräknad skattekraft, index	Skattesats 2003	Skattesats total 2003	Folkmängd 2002-12-31
	Umeå	Större stad	95,2	22,60	32,30	106 525
	Vilhelmina	Glesbygdskommun	81,1	22,90	32,60	7 655
	Vindeln	Glesbygdskommun	81,3	22,90	32,60	5 960
	Vännäs	Övrig, mindre kommun	86,8	22,90	32,60	8 479
	Åsele	Glesbygdskommun	82,1	22,90	32,60	3 499
Norrbottens län	Arjeplog	Glesbygdskommun	89,9	22,28	31,70	3 291
	Arvidsjaur	Glesbygdskommun	90,0	21,33	30,75	7 017
	Boden	Medelstor stad	97,0	22,13	31,55	28 268
	Gällivare	Medelstor stad	102,3	22,33	31,75	19 420
	Haparanda	Övrig, mindre kommun	78,5	21,78	31,20	10 334
	Jokkmokk	Glesbygdskommun	89,8	21,88	31,30	5 782
	Kalix	Övrig, större kommun	92,4	22,33	31,75	17 805
	Kiruna	Medelstor stad	104,2	23,13	32,55	23 555
	Luleå	Större stad	100,6	21,78	31,20	72 139
	Pajala	Glesbygdskommun	81,2	22,08	31,50	7 206
	Piteå	Medelstor stad	95,2	22,03	31,45	40 531
	Älvsbyn	Övrig, mindre kommun	87,6	22,23	31,65	8 835
	Övertorneå	Glesbygdskommun	87,9	22,58	32,00	4 058
	Övertorneå	Glesbygdskommun	79,4	21,53	30,95	5 391

<i>Landsting</i>	<i>Landsdel</i>	<i>Uppräknad skattekraft, index</i>	<i>Skattesats 2003</i>	<i>Skattesats total 2003</i>	<i>Folkmängd 2002-12-31</i>
Stockholm	Svealand	122,1	11,62	30,36	1 850 467
Uppsala	Svealand	99,5	10,37	31,58	298 655
Södermanland	Svealand	93,6	9,72	30,87	259 006
Östergötland	Götaland	93,9	9,85	30,79	413 438
Jönköping	Götaland	92,6	9,67	30,75	327 971
Kronoberg	Götaland	92,5	9,79	30,83	176 978
Kalmar	Götaland	89,6	10,47	31,94	234 627
Gotland	Götaland	81,9	..	32,75	57 381
Blekinge	Götaland	94,0	10,71	32,12	149 875
Skåne	Götaland	92,8	10,39	30,61	1 145 090
Halland	Götaland	93,3	9,72	30,10	278 551
Västra Götaland	Götaland	96,9	10,25	31,70	1 508 230
Värmland	Svealand	91,6	10,50	32,43	273 419
Örebro	Svealand	93,9	10,68	31,93	273 412
Västmanland	Svealand	97,0	10,28	31,51	258 912
Dalarna	Svealand	91,9	10,09	32,29	276 636
Gävleborg	Norrland	94,2	10,35	31,87	277 012
Västernorrland	Norrland	97,9	10,00	32,39	244 319
Jämtland	Norrland	89,7	10,15	32,75	127 947
Västerbotten	Norrland	91,5	9,70	32,29	255 230
Norrbottn	Norrland	96,0	9,42	31,52	253 632
Riket		100	10,47	31,17	8 940 788

Effekter av kommitténs förslag

I följande tabeller redovisas utfallet i bidrags- och utjämnings-systemet för kommuner och landsting till följd av kommitténs förslag. Beräkningarna är gjorda i 2003 års nivå. I tabellerna ingår inte kompensationen för eftersläpningseffekter i systemet till följd av snabbt växande befolkning (se avsnitt 4.7). I bilaga 11 finns fler detaljerade tabeller.

Tabell 1. Effekter av föreslagna förändringar – kommuner

A: Effekt av att delmodellen vatten och avlopp upphör.

B: Effekt av att delmodellen kallort upphör.

C: Två delmodeller (närlivsbefrämjande åtgärder och svagt befolkningsunderlag) utgår ur kostnadsutjämnningen för kommuner och flyttas till ett strukturbidrag (se även bilaga 11, tabell 6).

D: Effekt av övriga förändringar och uppdateringar i kostnadsutjämnningen (se även bilaga 11, tabell 5).

E: Sammanlagd effekt av förändringar i kostnadsutjämnningen.

F: Effekt av ändringar i inkomstutjämnningen (se även bilaga 11, tabell 4).

G: Effekt av att en del av det generella statsbidraget inte längre fördelas med hänsyn till antalet invånare i olika åldrar.

H: Effekt av att de fasta införetilläggen upphör.

I: Summa av förändringarna A-H.

J: Strukturbidrag införandeåret, omfattar de delmodeller i kostnadsutjämnningen som överförs till strukturbidraget samt bidrag

som syftar till att dämpa effekterna av förändringarna (se även bilaga 11, tabell 6).

K: Nivåjusteringen syftar till att finansiellt neutralisera de sammantagna effekterna av förändringarna i systemet.

L: Sammanlagd förändring av bidrag/avgifter införandeåret.

M-R: Motsvarande kolumnerna J-L fem respektive tio år efter införandeåret.

Tabell 2 Effekter av föreslagna förändringar – landsting

A: Effekt av att delmodellen kallort upphör.

B: En delmodell (små landsting) utgår ur kostnadsutjämnningen för landsting och flyttas till ett strukturbidrag (se även bilaga 11, tabell 11).

C: Effekt av övriga förändringar och uppdateringar i kostnadsutjämnningen (se även bilaga 11, tabell 10).

D: Sammanlagd effekt av förändringar i kostnadsutjämnningen.

E: Effekt av ändringar i inkomstutjämnningen (se även bilaga 11, tabell 9)

F: Effekt av att de fasta införandetilläggen upphör.

G: Summa av förändringarna A-F.

H: Strukturbidrag införandeåret, omfattar den delmodell i kostnadsutjämnningen som överförs till strukturbidraget samt bidrag som syftar till att dämpa effekterna av förändringarna (se även bilaga 11, tabell 11).

I: Nivåjusteringen syftar till att finansiellt neutralisera de sammantagna effekterna av förändringarna i systemet.

J: Sammanlagd förändring av bidrag/avgifter införandeåret.

K-P: Motsvarande kolumnerna H-J fem respektive tio år efter införandeåret.

Tabell 1 Effekter av föreslagna förändringar – kommuner
(kronor per invånare)

Kommun	Upphör vatten och avlopp	Upphör kallort	Till struktur- bidraget	Kostnads- utjämnings- övrigt	Summa kostnads- utjämnings	Inkomst- utjämnings	Upphör ålders- baserat stats- bidrag	Upphör fasta införande- tillägg
	A	B	C	D	E	F	G	H
Stockholms län								
Botkyrka	44	43	0	176	263	-206	126	179
Danderyd	44	43	0	1 036	1 123	1 385	-87	-4 465
Ekerö	-184	43	0	345	204	-225	18	113
Haninge	44	43	0	93	180	-211	127	179
Huddinge	44	43	0	-68	19	-242	109	179
Järfälla	44	43	0	45	132	-220	111	-501
Lidingö	44	43	0	662	749	760	-45	-2 206
Nacka	44	43	0	537	624	-35	64	179
Norrtälje	44	43	0	94	181	-204	-45	179
Nykvarn	44	43	0	-266	-179	-261	61	179
Nynäshamn	44	43	0	285	372	-201	13	179
Salem	44	43	0	330	417	-264	48	179
Sigtuna	44	43	0	187	274	-241	102	179
Sollentuna	44	43	0	62	150	-11	69	179
Solna	44	43	0	-317	-229	-258	130	-263
Stockholm	44	43	0	-358	-271	-191	84	-144
Sundbyberg	44	43	0	-654	-567	-189	137	179
Södertälje	44	43	0	170	257	-196	65	179
Tyresö	44	43	0	22	110	-250	87	-67
Täby	44	43	0	194	281	506	56	-1 029
Upplands-Bro	44	43	0	-36	51	-227	101	179
Upplands Väsby	44	43	0	-372	-285	-252	134	179
Vallentuna	44	43	0	345	433	-263	53	179
Vaxholm	-127	43	0	850	767	-272	47	179
Värmdö	-184	43	0	193	52	-222	105	179
Österåker	44	43	0	130	217	-245	88	179
Uppsala län								
Enköping	44	43	0	73	160	-28	-42	179
Håbo	44	43	0	-93	-6	-54	106	179
Knivsta	-70	43	0	6	-21	-52	19	179
Tierp	-298	43	0	171	-83	-22	-113	179
Uppsala	44	43	0	214	302	-42	80	179
Älvkarleby	-70	43	0	58	32	-20	-83	-103
Östhammar	-127	43	0	14	-70	-8	-68	179
Södermanlands län								
Eskilstuna	44	43	-274	107	-80	1	-0	179
Flen	-127	43	-43	15	-112	7	-67	179
Gnesta	-184	43	0	-263	-404	14	-58	179
Katrineholm	44	43	0	285	373	21	-91	179
Nyköping	44	43	0	-41	46	17	-37	179

Summa	År 0			År 5			År 10		
	Struktur- bidrag	Nivå- justering	Summa	Struktur- bidrag	Nivå- justering	Summa	Struktur- bidrag	Nivå- justering	Summa
I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R
361	0	-259	102	0	-74	287	0	-36	325
-2 044	2 027	-259	-276	736	-74	-1 383	0	-36	-2 081
110	0	-259	-149	0	-74	36	0	-36	74
275	0	-259	16	0	-74	200	0	-36	239
65	34	-259	-160	0	-74	-10	0	-36	28
-479	562	-259	-176	0	-74	-553	0	-36	-515
-742	768	-259	-234	0	-74	-817	0	-36	-779
831	0	-259	572	0	-74	757	0	-36	795
110	13	-259	-136	0	-74	36	0	-36	74
-200	296	-259	-163	0	-74	-274	0	-36	-236
363	0	-259	104	0	-74	288	0	-36	327
379	0	-259	120	0	-74	305	0	-36	343
315	0	-259	56	0	-74	240	0	-36	278
387	0	-259	127	0	-74	312	0	-36	350
-621	698	-259	-182	0	-74	-695	0	-36	-657
-523	596	-259	-186	0	-74	-597	0	-36	-559
-440	518	-259	-182	0	-74	-515	0	-36	-477
306	0	-259	47	0	-74	232	0	-36	270
-121	209	-259	-171	0	-74	-195	0	-36	-157
-186	223	-259	-223	0	-74	-261	0	-36	-223
104	0	-259	-156	0	-74	29	0	-36	67
-224	312	-259	-172	0	-74	-299	0	-36	-261
402	0	-259	143	0	-74	327	0	-36	365
720	0	-259	460	0	-74	645	0	-36	683
114	0	-259	-145	0	-74	40	0	-36	78
239	0	-259	-20	0	-74	165	0	-36	203
269	0	-259	9	0	-74	194	0	-36	232
225	0	-259	-35	0	-74	150	0	-36	188
124	0	-259	-135	0	-74	50	0	-36	88
-39	174	-259	-124	0	-74	-114	0	-36	-76
519	0	-259	259	0	-74	444	0	-36	482
-175	296	-259	-138	0	-74	-249	0	-36	-211
33	92	-259	-135	0	-74	-42	0	-36	-4
100	274	-259	114	274	-74	299	274	-36	337
6	124	-259	-129	43	-74	-25	43	-36	13
-270	392	-259	-137	0	-74	-344	0	-36	-306
481	0	-259	222	0	-74	407	0	-36	445
205	0	-259	-54	0	-74	131	0	-36	169

Tabell 1 Fortsättning

Kommun	Upphör vatten och avlopp	Upphör kallort	Till struktur- bidraget	Kostnads- utjämnings- övrigt	Summa kostnads- utjämnings	Inkomst- utjämnings	Upphör ålders- baserat stats- bidrag	Upphör fasta införande- tillägg
	A	B	C	D	E	F	G	H
Oxelösund	44	43	0	-153	-66	-13	14	179
Strängnäs	-70	43	0	-184	-211	-21	-43	179
Trosa	44	43	0	-94	-6	-16	5	179
Vingåker	-127	43	0	179	96	5	-83	179
Östergötlands län								
Boxholm	44	43	0	-286	-199	-160	-93	-132
Finspång	44	43	0	-498	-411	-192	-56	179
Kinda	-184	43	0	63	-78	-154	-143	179
Linköping	44	43	0	-50	37	-180	44	179
Mjölby	44	43	0	164	251	-156	-66	179
Motala	44	43	0	13	101	-181	-68	179
Norrköping	44	43	0	265	353	-185	6	179
Söderköping	-298	43	0	521	266	-168	-45	179
Vadstena	44	43	0	-90	-3	-171	-116	179
Valdemarsvik	-241	43	0	-611	-808	-152	-99	179
Ydre	-184	43	0	283	142	-178	-179	179
Åtvidaberg	-13	43	0	167	198	-166	-64	179
Ödeshög	-70	43	0	255	228	-161	-136	179
Jönköpings län								
Aneby	44	43	0	-356	-269	-110	-176	179
Eksjö	44	43	0	247	334	-117	-121	179
Gislaved	44	43	0	-287	-200	-142	-51	179
Gnosjö	44	43	0	-841	-754	-132	-25	179
Habo	44	43	0	-299	-212	-123	-8	179
Jönköping	44	43	0	98	186	-125	-25	179
Mullsjö	44	43	0	266	353	-108	-36	179
Nässjö	44	43	0	109	196	-114	-111	179
Sävsjö	44	43	0	-229	-141	-96	-149	179
Tranås	44	43	0	32	119	-118	-88	179
Vaggeryd	-13	43	0	-411	-381	-112	-84	179
Vetlanda	44	43	0	-46	42	-116	-98	179
Värnamo	44	43	0	-405	-317	-142	-60	179
Kronobergs län								
Alvesta	44	43	0	-149	-62	139	-93	179
Lessebo	44	43	0	-273	-185	153	-132	179
Ljungby	44	43	0	-240	-153	141	-67	179
Markaryd	-13	43	0	-351	-321	158	-128	179
Tingsryd	44	43	0	-209	-122	145	-167	179
Uppvidinge	44	43	0	-549	-462	132	-191	179
Växjö	44	43	0	109	196	137	50	179
Ålmhult	44	43	0	-372	-285	151	-85	179

Summa	År 0			År 5			År 10		
	Struktur- bidrag	Nivå- justering	Summa	Struktur- bidrag	Nivå- justering	Summa	Struktur- bidrag	Nivå- justering	Summa
I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R
113	0	-259	-146	0	-74	39	0	-36	77
-96	209	-259	-147	0	-74	-170	0	-36	-132
161	0	-259	-99	0	-74	86	0	-36	124
197	0	-259	-62	0	-74	123	0	-36	161
-584	718	-259	-126	30	-74	-628	0	-36	-621
-480	601	-259	-139	0	-74	-555	0	-36	-517
-196	336	-259	-119	0	-74	-270	0	-36	-232
80	31	-259	-148	0	-74	5	0	-36	43
208	0	-259	-51	0	-74	134	0	-36	172
31	94	-259	-134	0	-74	-44	0	-36	-6
352	0	-259	93	0	-74	278	0	-36	316
232	0	-259	-27	0	-74	158	0	-36	196
-112	233	-259	-138	0	-74	-186	0	-36	-148
-881	1 020	-259	-120	356	-74	-599	0	-36	-917
-36	176	-259	-119	0	-74	-110	0	-36	-72
146	0	-259	-113	0	-74	71	0	-36	109
109	35	-259	-115	0	-74	35	0	-36	73
-376	515	-259	-120	0	-74	-450	0	-36	-412
275	0	-259	16	0	-74	200	0	-36	238
-213	332	-259	-140	0	-74	-288	0	-36	-250
-732	843	-259	-147	68	-74	-738	0	-36	-768
-164	288	-259	-135	0	-74	-239	0	-36	-200
214	0	-259	-45	0	-74	140	0	-36	178
387	0	-259	128	0	-74	312	0	-36	350
150	0	-259	-110	0	-74	75	0	-36	113
-207	346	-259	-120	0	-74	-281	0	-36	-243
92	40	-259	-128	0	-74	17	0	-36	55
-398	522	-259	-135	0	-74	-473	0	-36	-435
7	124	-259	-129	0	-74	-68	0	-36	-30
-341	459	-259	-141	0	-74	-415	0	-36	-377
162	0	-259	-97	0	-74	88	0	-36	126
14	114	-259	-131	0	-74	-60	0	-36	-22
100	25	-259	-135	0	-74	25	0	-36	63
-113	244	-259	-128	0	-74	-187	0	-36	-149
35	104	-259	-121	0	-74	-39	0	-36	-1
-342	474	-259	-128	0	-74	-416	0	-36	-378
562	0	-259	302	0	-74	487	0	-36	525
-40	164	-259	-135	0	-74	-114	0	-36	-76

Tabell 1 Fortsättning

Kommun	Upphör vatten och avlopp	Upphör kallort	Till struktur- bidraget	Kostnads- utjämnings- övrigt	Summa kostnads- utjämnings	Inkomst- utjämnings	Upphör ålders- baserat stats- bidrag	Upphör fasta införande- tillägg
	A	B	C	D	E	F	G	H
Kalmar län								
Borgholm	-184	43	-308	126	-323	269	-164	179
Emmaboda	44	43	0	-511	-424	261	-112	179
Hultsfred	-70	43	0	88	62	250	-142	179
Högsby	-184	43	0	-191	-332	253	-217	179
Kalmar	44	43	0	170	257	233	-6	179
Mönsterås	-127	43	0	-316	-399	228	-80	179
Mörbylånga	-127	43	0	139	55	220	-80	179
Nybro	44	43	0	-171	-83	265	-105	179
Oskarshamn	44	43	0	7	94	248	-38	179
Torsås	-241	43	0	-257	-454	256	-168	179
Vimmerby	44	43	0	213	301	248	-94	179
Västervik	44	43	0	185	273	260	-94	179
Gotlands län								
Gotland	-13	43	-1 316	252	-1 034	317	-52	179
Blekinge län								
Karlshamn	44	43	0	-122	-35	-145	-17	179
Karlskrona	44	43	0	-211	-124	-146	-23	179
Olofström	44	43	0	-331	-244	-154	-65	179
Ronneby	-127	43	-130	207	-7	-132	-31	179
Sölvesborg	44	43	0	-577	-490	-146	-24	179
Skåne län								
Bjuv	44	43	0	79	166	26	4	179
Bromölla	44	43	0	-425	-337	8	-30	179
Burlöv	44	43	0	-85	2	46	42	179
Båstad	-13	43	0	898	928	-21	-137	179
Eslöv	44	43	0	65	152	54	-32	179
Helsingborg	44	43	-146	364	305	-4	7	179
Hässleholm	44	43	0	227	315	12	-90	179
Höganäs	44	43	0	473	560	1	-67	179
Hörby	44	43	0	806	893	-2	-90	179
Höör	44	43	0	69	156	3	-68	179
Klippan	-70	43	0	131	104	56	-59	179
Kristianstad	-70	43	0	77	50	12	-30	179
Kävlinge	44	43	0	-59	28	6	56	179
Landskrona	44	43	-22	365	430	54	-34	179
Lomma	44	43	0	-21	66	13	11	-2 204
Lund	44	43	0	34	121	-4	116	179
Malmö	44	43	-452	-130	-495	8	29	179
Osby	44	43	0	-211	-123	9	-143	179
Perstorp	44	43	0	-293	-206	42	-50	179
Simrishamn	-13	43	0	-296	-266	24	-148	179

Summa	År 0			År 5			År 10		
	Struktur- bidrag	Nivå- justering	Summa	Struktur- bidrag	Nivå- justering	Summa	Struktur- bidrag	Nivå- justering	Summa
I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R
-39	308	-259	10	308	-74	195	308	-36	233
-97	222	-259	-134	0	-74	-171	0	-36	-133
348	0	-259	89	0	-74	274	0	-36	312
-117	263	-259	-113	0	-74	-191	0	-36	-153
663	0	-259	404	0	-74	588	0	-36	627
-73	201	-259	-131	0	-74	-148	0	-36	-110
373	0	-259	114	0	-74	299	0	-36	337
255	0	-259	-4	0	-74	181	0	-36	219
484	0	-259	224	0	-74	409	0	-36	447
-187	329	-259	-117	0	-74	-262	0	-36	-224
633	0	-259	374	0	-74	559	0	-36	597
617	0	-259	358	0	-74	542	0	-36	580
-590	1 316	-259	466	1 316	-74	651	1 316	-36	689
-18	139	-259	-138	0	-74	-92	0	-36	-54
-115	235	-259	-139	0	-74	-189	0	-36	-151
-285	402	-259	-142	0	-74	-359	0	-36	-321
9	130	-259	-121	130	-74	64	130	-36	102
-481	606	-259	-134	0	-74	-556	0	-36	-518
374	0	-259	115	0	-74	299	0	-36	338
-180	303	-259	-136	0	-74	-255	0	-36	-217
268	0	-259	9	0	-74	194	0	-36	232
949	0	-259	690	0	-74	875	0	-36	913
353	0	-259	94	0	-74	279	0	-36	317
486	146	-259	373	146	-74	558	146	-36	596
415	0	-259	156	0	-74	341	0	-36	379
673	0	-259	414	0	-74	598	0	-36	637
979	0	-259	720	0	-74	904	0	-36	942
270	0	-259	11	0	-74	196	0	-36	234
280	0	-259	21	0	-74	205	0	-36	244
210	0	-259	-49	0	-74	136	0	-36	174
269	0	-259	10	0	-74	195	0	-36	233
629	22	-259	391	22	-74	576	22	-36	614
-2 114	2 194	-259	-179	1 295	-74	-893	363	-36	-1 787
412	0	-259	152	0	-74	337	0	-36	375
-279	452	-259	-87	452	-74	98	452	-36	136
-78	210	-259	-128	0	-74	-153	0	-36	-115
-34	159	-259	-135	0	-74	-109	0	-36	-71
-212	348	-259	-123	0	-74	-286	0	-36	-248

Tabell 1 Fortsättning

Kommun	Upphör vatten och avlopp	Upphör kallort	Till struktur- bidraget	Kostnads- utjämnings- övrigt	Summa kostnads- utjämnings	Inkomst- utjämnings	Upphör ålders- baserat stats- bidrag	Upphör fasta införande- tillägg
	A	B	C	D	E	F	G	H
Sjöbo	-127	43	0	196	112	5	-36	179
Skurup	44	43	0	224	311	23	-19	179
Staffanstorps	44	43	0	-93	-6	-26	72	179
Svalöv	44	43	0	84	171	45	-64	179
Svedala	44	43	0	-19	68	-15	29	179
Tomelilla	-127	43	0	109	25	36	-73	179
Trelleborg	44	43	0	295	382	30	-20	179
Vellinge	44	43	0	343	430	-30	44	179
Ystad	44	43	0	37	124	-15	-62	179
Åstorp	-70	43	0	221	194	70	-2	179
Ängelholm	44	43	0	443	530	-21	-59	179
Örkelljunga	44	43	0	21	109	50	-119	179
Östra Göinge	44	43	0	54	141	-4	-115	179
Hallands län								
Falkenberg	-127	43	0	263	180	-61	-90	179
Halmstad	44	43	0	357	444	-45	-11	179
Hylte	44	43	0	-449	-362	-66	-141	179
Kungsbacka	-184	43	0	16	-125	-82	7	179
Laholm	-298	43	0	135	-120	-69	-98	179
Varberg	-127	43	0	217	133	-70	-55	179
Västra Götalands län								
Ale	44	43	0	-268	-181	47	22	179
Alingsås	44	43	0	-141	-54	47	-84	179
Bengtsfors	-13	43	0	-362	-332	55	-169	179
Bollebygd	-127	43	0	-352	-435	18	-23	179
Borås	44	43	0	19	106	28	-34	179
Dals-Ed	-13	43	-474	-305	-749	67	-68	179
Essunga	-526	43	0	-61	-544	54	-128	179
Falköping	44	43	0	367	455	55	-124	179
Färgelanda	-469	43	0	-390	-816	60	-120	179
Grästorps	-241	43	0	35	-163	61	-136	179
Gullspång	-469	43	0	-549	-974	57	-117	179
Göteborg	44	43	0	212	300	23	86	179
Götene	-241	43	0	-303	-500	51	-47	179
Herrljunga	-70	43	0	81	54	40	-109	179
Hjo	-70	43	0	48	21	56	-90	179
Härryda	-70	43	0	-220	-247	15	22	179
Karlsborg	-13	43	0	-114	-83	34	-149	179
Kungälv	44	43	0	-205	-118	25	9	179
Lerum	44	43	0	-639	-552	32	-9	179
Lidköping	44	43	0	89	176	42	-55	179
Lilla Edet	-184	43	0	-87	-227	33	-18	179
Lysekil	-184	43	0	415	274	36	-91	179

Summa	År 0			År 5			År 10		
	Struktur- bidrag	Nivå- justering	Summa	Struktur- bidrag	Nivå- justering	Summa	Struktur- bidrag	Nivå- justering	Summa
I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R
260	0	-259	1	0	-74	185	0	-36	223
494	0	-259	234	0	-74	419	0	-36	457
218	0	-259	-41	0	-74	144	0	-36	182
331	0	-259	71	0	-74	256	0	-36	294
261	0	-259	2	0	-74	186	0	-36	224
166	0	-259	-93	0	-74	92	0	-36	130
570	0	-259	311	0	-74	496	0	-36	534
623	0	-259	364	0	-74	549	0	-36	587
226	0	-259	-33	0	-74	152	0	-36	190
440	0	-259	181	0	-74	366	0	-36	404
629	0	-259	370	0	-74	555	0	-36	593
218	0	-259	-41	0	-74	143	0	-36	181
201	0	-259	-59	0	-74	126	0	-36	164
207	0	-259	-53	0	-74	132	0	-36	170
567	0	-259	308	0	-74	493	0	-36	531
-391	522	-259	-128	0	-74	-465	0	-36	-427
-20	118	-259	-161	0	-74	-95	0	-36	-56
-109	248	-259	-120	0	-74	-183	0	-36	-145
187	0	-259	-73	0	-74	112	0	-36	150
67	51	-259	-141	0	-74	-7	0	-36	31
89	31	-259	-139	0	-74	14	0	-36	52
-267	399	-259	-128	0	-74	-342	0	-36	-304
-262	375	-259	-146	0	-74	-336	0	-36	-298
278	0	-259	19	0	-74	204	0	-36	242
-571	713	-259	-117	474	-74	-171	474	-36	-133
-439	578	-259	-121	0	-74	-514	0	-36	-476
564	0	-259	304	0	-74	489	0	-36	527
-697	833	-259	-123	156	-74	-616	0	-36	-733
-60	192	-259	-127	0	-74	-134	0	-36	-96
-855	997	-259	-117	343	-74	-586	0	-36	-891
588	0	-259	328	0	-74	513	0	-36	551
-318	447	-259	-130	0	-74	-393	0	-36	-355
164	0	-259	-95	0	-74	90	0	-36	128
166	0	-259	-93	0	-74	92	0	-36	130
-31	133	-259	-158	0	-74	-105	0	-36	-67
-19	150	-259	-128	0	-74	-93	0	-36	-55
94	16	-259	-149	0	-74	20	0	-36	58
-351	455	-259	-155	0	-74	-425	0	-36	-387
342	0	-259	83	0	-74	268	0	-36	306
-34	162	-259	-131	0	-74	-108	0	-36	-70
398	0	-259	139	0	-74	324	0	-36	362

Tabell 1 Fortsättning

Kommun	Upphör vatten och avlopp	Upphör kallort	Till struktur- bidraget	Kostnads- utjämnings- övrigt	Summa kostnads- utjämnings	Inkomst- utjämnings	Upphör ålders- baserat stats- bidrag	Upphör fasta införande- tillägg
	A	B	C	D	E	F	G	H
Mariestad	44	43	0	98	185	47	-48	179
Mark	-184	43	0	62	-79	58	-114	179
Mellerud	-241	43	0	-78	-276	69	-125	179
Munkedal	-298	43	0	-362	-616	69	-94	179
Mölndal	44	43	0	-469	-382	6	43	179
Orust	-526	43	0	-94	-577	48	-81	179
Partille	44	43	0	-612	-525	31	-8	179
Skara	44	43	0	-203	-115	41	-74	179
Skövde	44	43	0	108	195	53	12	179
Sotenäs	-241	43	0	-643	-841	35	-118	179
Stenungsund	-241	43	0	-174	-372	41	56	179
Strömstad	-184	43	-783	-58	-981	45	-35	179
Svenljunga	-70	43	0	105	78	50	-124	179
Tanum	-355	43	0	-238	-549	66	-119	179
Tibro	44	43	0	-256	-169	63	-76	179
Tidaholm	-13	43	0	-59	-28	54	-89	179
Tjörn	-412	43	0	-55	-423	29	-39	179
Tranemo	-184	43	0	135	-6	70	-91	179
Trollhättan	44	43	0	-47	40	28	-7	179
Töreboda	-127	43	-67	1	-150	55	-125	179
Uddevalla	44	43	0	-154	-67	52	-51	179
Ulricehamn	44	43	0	147	235	38	-105	179
Vara	-355	43	0	-39	-350	58	-109	179
Vårgårda	-184	43	0	36	-105	44	-77	179
Vänersborg	44	43	0	-120	-33	24	-28	179
Åmål	44	43	-267	190	10	34	-124	179
Öckerö	-127	43	0	-778	-862	39	-40	179
Värmlands län								
Arvika	44	43	0	-68	19	271	-85	179
Eda	-412	43	-294	166	-497	241	-34	179
Filipstad	44	43	-255	-97	-265	214	-107	179
Forshaga	44	43	0	-24	64	230	-43	-332
Grums	-70	43	-33	449	389	222	-36	179
Hagfors	-13	43	-738	-89	-796	218	-95	179
Hammarö	44	43	0	-256	-169	187	8	179
Karlstad	44	43	0	-219	-132	217	46	179
Kil	-184	43	-3	146	3	218	-41	179
Kristinehamn	44	43	-13	61	135	224	-66	-347
Munkfors	44	43	-527	141	-298	216	-130	-828
Storfors	-184	43	-495	160	-476	220	-110	179
Sunne	-355	43	-186	-343	-841	243	-122	179
Säffle	-184	43	0	52	-88	218	-109	179
Torsby	-298	43	-321	-225	-801	229	-114	179
Årjäng	-241	43	-4	-303	-505	253	-64	179

Summa	År 0			År 5			År 10		
	Struktur- bidrag	Nivå- justering	Summa	Struktur- bidrag	Nivå- justering	Summa	Struktur- bidrag	Nivå- justering	Summa
I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R
362	0	-259	103	0	-74	288	0	-36	326
43	89	-259	-127	0	-74	-32	0	-36	6
-152	294	-259	-117	0	-74	-227	0	-36	-189
-463	602	-259	-120	0	-74	-537	0	-36	-499
-154	255	-259	-159	0	-74	-229	0	-36	-191
-431	560	-259	-131	0	-74	-506	0	-36	-468
-324	425	-259	-158	0	-74	-398	0	-36	-360
30	95	-259	-134	0	-74	-44	0	-36	-6
440	0	-259	180	0	-74	365	0	-36	403
-745	870	-259	-134	147	-74	-673	0	-36	-781
-97	212	-259	-144	0	-74	-172	0	-36	-134
-793	928	-259	-124	783	-74	-84	783	-36	-46
182	0	-259	-77	0	-74	108	0	-36	146
-424	567	-259	-116	0	-74	-498	0	-36	-460
-4	137	-259	-126	0	-74	-78	0	-36	-40
115	20	-259	-124	0	-74	41	0	-36	79
-255	371	-259	-143	0	-74	-329	0	-36	-291
151	0	-259	-108	0	-74	77	0	-36	115
240	0	-259	-19	0	-74	166	0	-36	204
-41	186	-259	-115	67	-74	-49	67	-36	-11
112	14	-259	-133	0	-74	38	0	-36	76
347	0	-259	87	0	-74	272	0	-36	310
-223	363	-259	-119	0	-74	-298	0	-36	-260
42	89	-259	-129	0	-74	-33	0	-36	5
142	0	-259	-117	0	-74	67	0	-36	105
99	267	-259	107	267	-74	292	267	-36	330
-685	801	-259	-143	43	-74	-717	0	-36	-721
383	0	-259	124	0	-74	308	0	-36	347
-112	294	-259	-77	294	-74	108	294	-36	146
21	255	-259	17	255	-74	202	255	-36	240
-82	211	-259	-131	0	-74	-156	0	-36	-118
753	33	-259	527	33	-74	712	33	-36	750
-494	738	-259	-15	738	-74	170	738	-36	208
204	0	-259	-56	0	-74	129	0	-36	167
310	0	-259	51	0	-74	236	0	-36	274
358	3	-259	102	3	-74	287	3	-36	325
-54	176	-259	-137	13	-74	-115	13	-36	-77
-1 041	1 171	-259	-129	527	-74	-588	527	-36	-550
-186	495	-259	49	495	-74	234	495	-36	272
-541	680	-259	-120	186	-74	-430	186	-36	-392
199	0	-259	-60	0	-74	124	0	-36	162
-506	645	-259	-121	321	-74	-260	321	-36	-222
-138	282	-259	-115	4	-74	-209	4	-36	-171

Tabell 1 Fortsättning

Kommun	Upphör vatten och avlopp	Upphör kallort	Till struktur- bidraget	Kostnads- utjämnings- övrigt	Summa kostnads- utjämnings	Inkomst- utjämnings	Upphör ålders- baserat stats- bidrag	Upphör fasta införande- tillägg
	A	B	C	D	E	F	G	H
Örebro län								
Askersund	-184	43	0	324	183	-94	-85	179
Degerfors	44	43	0	325	413	-99	-71	-998
Hallsberg	-70	43	0	-98	-125	-103	-56	179
Hällefors	44	43	-931	85	-758	-91	-123	179
Karlskoga	44	43	-127	11	-28	-106	-78	179
Kumla	44	43	0	-226	-139	-90	-21	179
Laxå	44	43	0	129	216	-90	-99	-52
Lekeberg	-241	43	0	207	10	-82	-50	179
Lindesberg	-127	43	0	338	254	-106	-98	179
Ljusnarsberg	-13	43	-886	1 080	224	-96	-146	-200
Nora	-127	43	0	579	496	-103	-75	179
Örebro	44	43	0	-25	62	-89	10	179
Västmanlands län								
Arboga	44	43	0	304	392	106	-70	179
Fagersta	44	43	0	-239	-151	83	-82	-612
Hallstahammar	44	43	0	-361	-274	109	-62	-973
Heby	-355	43	0	-5	-316	128	-105	179
Kungsör	-127	43	0	216	132	113	-32	179
Köping	44	43	0	205	292	115	-63	179
Norberg	44	43	0	30	117	120	-91	-146
Sala	44	43	0	-270	-183	110	-91	179
Skinnskatteberg	-526	43	0	-498	-981	104	-60	-175
Surahammar	-70	43	0	-365	-392	96	-29	-481
Västerås	44	43	0	154	242	99	31	179
Dalarnas län								
Avesta	44	43	0	-26	62	7	-72	-682
Borlänge	44	43	-51	226	262	14	-9	-131
Falun	44	43	0	103	191	22	-30	179
Gagnef	-469	43	0	-89	-514	29	-95	179
Hedemora	-184	43	0	113	-28	14	-117	-714
Leksand	-127	43	0	53	-31	21	-136	179
Ludvika	44	43	-235	169	22	19	-95	-1 068
Malung	-13	43	-1 182	-140	-1 291	14	-52	179
Mora	44	43	-133	-135	-181	18	-77	-444
Orsa	44	43	-913	121	-704	53	-123	179
Rättvik	-13	43	-127	-325	-422	26	-172	179
Smedjebacken	-127	43	-317	-171	-572	4	-50	-996
Säter	-70	43	0	-201	-228	28	-93	179
Vansbro	-355	43	0	-439	-751	38	-121	179
Älvdalen	-241	-295	-2 445	-575	-3 555	49	-123	179
Gävleborgs län								
Bollnäs	-184	43	-409	-191	-741	-111	-65	-552
Gävle	44	43	-88	143	142	-111	29	179

Summa	År 0			År 5			År 10		
	Struktur- bidrag	Nivå- justering	Summa	Struktur- bidrag	Nivå- justering	Summa	Struktur- bidrag	Nivå- justering	Summa
I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R
183	0	-259	-76	0	-74	109	0	-36	147
-756	875	-259	-140	129	-74	-701	0	-36	-792
-106	231	-259	-134	0	-74	-180	0	-36	-142
-794	931	-259	-122	931	-74	63	931	-36	101
-34	142	-259	-151	127	-74	19	127	-36	57
-72	192	-259	-139	0	-74	-146	0	-36	-108
-25	148	-259	-137	0	-74	-100	0	-36	-62
57	77	-259	-126	0	-74	-18	0	-36	20
228	0	-259	-31	0	-74	154	0	-36	192
-218	886	-259	409	886	-74	593	886	-36	632
496	0	-259	237	0	-74	422	0	-36	460
162	0	-259	-97	0	-74	88	0	-36	126
606	0	-259	347	0	-74	532	0	-36	570
-762	872	-259	-149	89	-74	-747	0	-36	-798
-1 201	1 323	-259	-138	587	-74	-689	0	-36	-1 238
-115	258	-259	-116	0	-74	-189	0	-36	-151
392	0	-259	132	0	-74	317	0	-36	355
523	0	-259	264	0	-74	449	0	-36	487
0	124	-259	-135	0	-74	-74	0	-36	-36
15	117	-259	-127	0	-74	-60	0	-36	-21
-1 112	1 239	-259	-132	524	-74	-662	0	-36	-1 149
-806	922	-259	-143	164	-74	-717	0	-36	-843
550	0	-259	291	0	-74	476	0	-36	514
-685	806	-259	-139	64	-74	-695	0	-36	-722
136	51	-259	-72	51	-74	112	51	-36	151
362	0	-259	102	0	-74	287	0	-36	325
-402	535	-259	-126	0	-74	-476	0	-36	-438
-846	973	-259	-131	262	-74	-658	0	-36	-882
33	98	-259	-129	0	-74	-42	0	-36	-4
-1 123	1 241	-259	-141	490	-74	-708	235	-36	-925
-1 150	1 284	-259	-125	1 182	-74	-43	1 182	-36	-5
-683	811	-259	-131	133	-74	-625	133	-36	-587
-596	913	-259	58	913	-74	243	913	-36	281
-389	528	-259	-120	127	-74	-336	127	-36	-298
-1 613	1 730	-259	-142	976	-74	-712	317	-36	-1 333
-115	243	-259	-131	0	-74	-189	0	-36	-151
-656	795	-259	-120	130	-74	-600	0	-36	-692
-3 450	3 592	-259	-118	2 936	-74	-589	2 445	-36	-1 042
-1 470	1 599	-259	-130	892	-74	-653	409	-36	-1 097
239	88	-259	68	88	-74	252	88	-36	291

Tabell 1 Fortsättning

Kommun	Upphör vatten och avlopp	Upphör kallort	Till struktur- bidraget	Kostnads- utjämnings- övrigt	Summa kostnads- utjämnings	Inkomst- utjämnings	Upphör ålders- baserat stats- bidrag	Upphör fasta införande- tillägg
	A	B	C	D	E	F	G	H
Hofors	44	43	0	-289	-202	-117	-104	-569
Hudiksvall	-70	43	-276	216	-87	-94	-39	-67
Ljusdal	-70	43	-943	-559	-1 529	-105	-108	179
Nordstig	-412	43	-431	-183	-983	-100	-106	179
Ockelbo	-184	43	-187	-360	-688	-104	-100	179
Ovanåker	-298	43	-209	-474	-938	-90	-116	179
Sandviken	44	43	0	233	320	-119	-61	-883
Söderhamn	-184	43	-303	-28	-471	-92	-68	104
Västernorrlands län								
Härnösand	44	43	-15	-34	38	308	-59	89
Kramfors	-355	43	-256	-309	-877	316	-117	-399
Sollefteå	-355	-167	-559	-151	-1 232	305	-147	179
Sundsvall	44	43	0	-11	77	293	43	-542
Timrå	44	43	-450	-362	-724	309	-2	-467
Ånge	-298	43	-324	-311	-890	300	-142	179
Örnsköldsvik	44	-145	0	142	42	289	-46	-218
Jämtlands län								
Berg	-127	-251	-1 389	376	-1 390	270	-206	179
Bräcke	-127	43	-1 712	631	-1 165	245	-147	179
Härjedalen	-127	-281	-2 319	-248	-2 975	259	-130	179
Krokom	-127	-200	-770	-68	-1 165	240	-113	179
Ragunda	-526	43	-284	217	-549	244	-180	179
Strömsund	-127	-425	-2 147	473	-2 226	243	-178	179
Åre	-298	-224	-1 512	446	-1 588	246	-64	179
Östersund	44	43	-340	-178	-431	239	20	179
Västerbottens län								
Bjurholm	-241	-181	-432	-555	-1 408	200	-185	179
Dorotea	-127	-495	-2 710	21	-3 310	201	-233	179
Lycksele	-70	-401	-1 792	-464	-2 727	208	-62	179
Malå	-70	-871	-2 023	-517	-3 481	185	-58	179
Nordmaling	-241	-176	-433	-172	-1 022	213	-146	179
Norsjö	-70	-391	-1 501	-266	-2 228	202	-111	179
Robertsfors	-184	-191	-382	-521	-1 278	216	-163	179
Skellefteå	-127	-339	-120	-127	-712	183	-29	-507
Sorsele	-298	-966	-2 236	-400	-3 900	217	-191	179
Storuman	-298	-1 095	-2 476	-1 277	-5 146	213	-52	179
Umeå	44	-143	0	-140	-239	189	116	179
Vilhelmina	44	-929	-2 782	-172	-3 838	200	-118	179
Vindeln	-355	-172	-385	-235	-1 147	207	-157	179
Vännäs	-184	-146	0	-314	-644	197	-111	-1 094
Åsele	-241	-420	-2 185	-525	-3 371	205	-179	-54

Summa	År 0			År 5			År 10		
	Struktur- bidrag	Nivå- justering	Summa	Struktur- bidrag	Nivå- justering	Summa	Struktur- bidrag	Nivå- justering	Summa
I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R
-993	1 109	-259	-143	353	-74	-714	0	-36	-1 029
-288	413	-259	-134	276	-74	-87	276	-36	-49
-1 563	1 696	-259	-126	1 007	-74	-630	943	-36	-656
-1 010	1 147	-259	-122	475	-74	-609	431	-36	-615
-713	847	-259	-125	187	-74	-601	187	-36	-563
-965	1 101	-259	-123	425	-74	-615	209	-36	-792
-743	858	-259	-144	94	-74	-723	0	-36	-779
-528	651	-259	-136	303	-74	-300	303	-36	-262
376	15	-259	132	15	-74	316	15	-36	355
-1 078	1 206	-259	-131	497	-74	-655	256	-36	-858
-896	1 025	-259	-130	559	-74	-411	559	-36	-373
-129	235	-259	-153	0	-74	-203	0	-36	-165
-885	1 000	-259	-144	450	-74	-510	450	-36	-472
-554	683	-259	-130	324	-74	-304	324	-36	-266
67	54	-259	-139	0	-74	-8	0	-36	30
-1 148	1 389	-259	-18	1 389	-74	167	1 389	-36	205
-888	1 712	-259	565	1 712	-74	750	1 712	-36	788
-2 667	2 803	-259	-124	2 319	-74	-423	2 319	-36	-384
-858	993	-259	-124	770	-74	-163	770	-36	-125
-306	440	-259	-125	284	-74	-97	284	-36	-59
-1 982	2 147	-259	-95	2 147	-74	90	2 147	-36	128
-1 227	1 512	-259	25	1 512	-74	210	1 512	-36	248
7	340	-259	87	340	-74	272	340	-36	310
-1 215	1 356	-259	-118	698	-74	-591	432	-36	-819
-3 164	3 303	-259	-120	2 710	-74	-528	2 710	-36	-490
-2 402	2 530	-259	-131	1 819	-74	-658	1 792	-36	-647
-3 174	3 297	-259	-136	2 569	-74	-680	2 023	-36	-1 187
-776	912	-259	-124	433	-74	-418	433	-36	-380
-1 958	2 093	-259	-124	1 501	-74	-531	1 501	-36	-493
-1 046	1 186	-259	-120	520	-74	-601	382	-36	-701
-1 066	1 189	-259	-136	459	-74	-681	120	-36	-982
-3 695	3 833	-259	-121	3 163	-74	-606	2 518	-36	-1 213
-4 806	4 941	-259	-124	4 259	-74	-621	3 600	-36	-1 242
246	0	-259	-13	0	-74	171	0	-36	209
-3 578	3 718	-259	-118	3 059	-74	-593	2 782	-36	-832
-918	1 058	-259	-119	398	-74	-594	385	-36	-569
-1 653	1 785	-259	-127	1 092	-74	-635	419	-36	-1 270
-3 399	3 539	-259	-120	2 873	-74	-600	2 235	-36	-1 201

Tabell 1 Fortsättning

Kommun	Upphör vatten och avlopp	Upphör kallort	Till struktur- bidraget	Kostnads- utjämnings- övrigt	Summa kostnads- utjämnings	Inkomst- utjämnings	Upphör ålders- baserat stats- bidrag	Upphör fasta införande- tillägg
	A	B	C	D	E	F	G	H
Norrbottnens län								
Arjeplog	-127	-997	-2 348	-807	-4 279	155	-113	179
Arvidsjaur	-13	-860	-2 985	-259	-4 116	156	-105	179
Boden	44	-749	0	325	-380	151	-26	-3 121
Gällivare	44	-1 585	-2 528	-387	-4 455	152	2	-2 027
Haparanda	44	-798	-3 493	216	-4 030	184	-1	179
Jokkmokk	44	-1 781	-2 951	-1 104	-5 791	171	-56	-203
Kalix	-184	-759	-1 808	-246	-2 997	153	-48	-1 215
Kiruna	44	-1 570	-2 817	230	-4 113	136	56	-2 122
Luleå	44	-682	-196	324	-510	152	100	-2 638
Pajala	-184	-1 865	-4 283	4	-6 328	174	-151	179
Piteå	44	-715	-446	-85	-1 202	164	23	-1 052
Ålvsbyn	-127	-752	-1 309	-512	-2 699	156	-72	-1 065
Överkalix	-298	-1 684	-2 494	-564	-5 040	171	-110	179
Övertorneå	-298	-1 879	-3 742	-728	-6 647	175	-138	179
Per kommungrupp (vägda medeltal)								
Förort	19	43	0	21	82	-40	65	-136
Glesbygdskommun	-180	-394	-1 536	-216	-2 326	180	-123	167
Industrikommun	-8	43	-32	-114	-112	19	-72	26
Landsbygdskommun	-157	36	-207	9	-319	81	-106	179
Medelstor stad	18	-53	-124	112	-48	20	-49	-84
Storstad	44	43	-80	-137	-130	-88	75	15
Större stad	36	-4	-40	87	79	18	26	33
Övrig mindre kommun	-113	-1	-169	-23	-305	15	-67	99
Övrig större kommun	-46	17	-138	-38	-206	26	-64	17
Totalt	0	0	-115	0	-114	0	0	0
Per kommungrupp (ovägda medeltal)								
Förort	13	43	0	15	71	-31	55	-156
Glesbygdskommun	-182	-532	-1 747	-268	-2 728	183	-128	159
Industrikommun	-23	43	-56	-124	-160	39	-78	10
Landsbygdskommun	-181	31	-102	-44	-296	53	-117	179
Medelstor stad	18	-80	-172	108	-126	23	-50	-149
Storstad	44	43	-151	-92	-155	-53	66	71
Större stad	33	-16	-47	76	46	39	21	-6
Övrig mindre kommun	-110	-7	-186	-32	-334	12	-69	77
Övrig större kommun	-53	13	-147	-61	-248	52	-70	12
Totalt	-59	-51	-277	-45	-432	42	-56	15
Per län (vägda medeltal)								
Stockholm	37	43	0	-67	13	-125	79	-164
Uppsala	1	43	0	147	191	-37	35	170
Södermanland	6	43	-98	31	-19	4	-32	179
Östergötland	16	43	0	61	120	-178	-13	175
Jönköping	42	43	0	-69	16	-124	-62	179

Summa	År 0			År 5			År 10		
	Struktur- bidrag	Nivå- justering	Summa	Struktur- bidrag	Nivå- justering	Summa	Struktur- bidrag	Nivå- justering	Summa
I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R
-4 059	4 187	-259	-131	3 476	-74	-657	2 781	-36	-1 315
-3 887	4 015	-259	-131	3 303	-74	-658	2 985	-36	-938
-3 376	3 494	-259	-142	2 741	-74	-709	1 994	-36	-1 419
-6 329	6 439	-259	-150	5 655	-74	-748	4 869	-36	-1 497
-3 669	3 813	-259	-115	3 493	-74	-250	3 493	-36	-212
-5 880	6 008	-259	-131	5 298	-74	-657	4 602	-36	-1 314
-4 108	4 232	-259	-135	3 506	-74	-676	2 793	-36	-1 351
-6 043	6 150	-259	-152	5 355	-74	-762	4 555	-36	-1 524
-2 897	3 009	-259	-147	2 235	-74	-736	1 461	-36	-1 472
-6 127	6 267	-259	-119	5 607	-74	-594	4 975	-36	-1 188
-2 067	2 187	-259	-139	1 445	-74	-696	711	-36	-1 393
-3 680	3 811	-259	-128	3 114	-74	-640	2 435	-36	-1 281
-4 800	4 931	-259	-128	4 232	-74	-643	3 551	-36	-1 286
-6 431	6 574	-259	-116	5 925	-74	-581	5 306	-36	-1 161
-29	240	-259	-48	34	-74	-69	5	-36	-60
-2 102	2 272	-259	-89	1 836	-74	-340	1 683	-36	-456
-139	326	-259	-72	71	-74	-142	32	-36	-143
-166	445	-259	20	224	-74	-16	207	-36	5
-161	446	-259	25	317	-74	81	244	-36	47
-128	382	-259	-6	80	-74	-122	80	-36	-84
155	178	-259	74	113	-74	194	79	-36	197
-259	455	-259	-64	243	-74	-91	203	-36	-93
-228	420	-259	-67	231	-74	-71	170	-36	-94
-114	374	-259	0	189	-74	0	151	-36	0
-61	272	-259	-48	58	-74	-78	10	-36	-88
-2 514	2 686	-259	-87	2 206	-74	-382	1 968	-36	-583
-190	379	-259	-70	104	-74	-160	56	-36	-170
-181	398	-259	-43	126	-74	-130	102	-36	-115
-302	581	-259	20	421	-74	45	334	-36	-4
-71	349	-259	19	151	-74	5	151	-36	43
99	224	-259	64	142	-74	167	97	-36	160
-314	511	-259	-62	282	-74	-107	227	-36	-123
-254	451	-259	-62	247	-74	-82	184	-36	-107
-432	652	-259	-39	408	-74	-98	337	-36	-132
-198	365	-259	-92	12	-74	-260	0	-36	-234
359	27	-259	127	0	-74	285	0	-36	323
131	142	-259	14	98	-74	155	98	-36	193
104	95	-259	-61	7	-74	37	0	-36	67
9	164	-259	-87	2	-74	-64	0	-36	-28

Tabell 1 Fortsättning

Kommun	Upphör vatten och avlopp	Upphör kallort	Till struktur- bidraget	Kostnads- utjämnings- övrigt	Summa kostnads- utjämnings	Inkomst- utjämnings	Upphör ålders- baserat stats- bidrag	Upphör fasta införande- tillägg
	A	B	C	D	E	F	G	H
Kronoberg	41	43	0	-116	-32	141	-42	179
Kalmar	-8	43	-15	41	61	247	-77	179
Gotland	-13	43	-1 316	252	-1 034	317	-52	179
Blekinge	12	43	-25	-164	-134	-144	-27	179
Skåne	28	43	-121	101	51	9	-4	141
Halland	-95	43	0	187	135	-64	-38	179
Västra Götaland	-17	43	-10	-17	-1	34	-4	179
Värmland	-51	43	-101	-93	-202	226	-39	96
Örebro	-1	43	-59	78	61	-94	-36	121
Västmanland	3	43	0	41	87	104	-20	34
Dalarna	-31	33	-194	12	-179	20	-69	-204
Gävleborg	-59	43	-231	0	-247	-106	-39	-100
Västernorrland	-40	-18	-119	-55	-232	298	-29	-291
Jämtland	-81	-100	-981	43	-1 118	244	-68	179
Västerbotten	-67	-296	-456	-221	-1 040	193	4	-60
Norrbottnen	-1	-969	-1 319	13	-2 276	156	14	-1 719
Totalt	0	0	-115	0	-114	0	0	0

Summa	År 0			År 5			År 10		
	Struktur- bidrag	Nivå- justering	Summa	Struktur- bidrag	Nivå- justering	Summa	Struktur- bidrag	Nivå- justering	Summa
I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R
246	70	-259	56	0	-74	171	0	-36	209
409	52	-259	202	15	-74	349	15	-36	387
-590	1 316	-259	466	1 316	-74	651	1 316	-36	689
-127	251	-259	-135	25	-74	-177	25	-36	-139
196	168	-259	105	141	-74	263	126	-36	286
212	68	-259	21	0	-74	138	0	-36	176
208	113	-259	61	13	-74	147	10	-36	182
81	184	-259	6	101	-74	107	101	-36	145
51	126	-259	-83	64	-74	40	59	-36	73
205	203	-259	149	54	-74	185	0	-36	169
-432	621	-259	-71	281	-74	-225	194	-36	-275
-493	685	-259	-68	318	-74	-250	231	-36	-299
-255	399	-259	-115	140	-74	-189	119	-36	-171
-763	1 055	-259	33	981	-74	143	981	-36	181
-903	1 081	-259	-81	679	-74	-299	503	-36	-437
-3 825	3 944	-259	-140	3 211	-74	-689	2 506	-36	-1 356
-114	374	-259	0	189	-74	0	151	-36	0

Tabell 2 Effekter av föreslagna förändringar – landsting
(kronor per invånare)

Landsting	Upphör kallort	Till struktur- bidraget	Kostnads- utjämning övrigt	Summa kostnads- utjämning	Inkomst- utjämning	Upphör fasta införande tillägg	Summa
	A	B	C	D	E	F	G
Stockholm	21	0	10	32	-13	-366	-347
Uppsala	21	0	2	23	-4	178	198
Södermanland	21	0	-44	-22	31	178	187
Östergötland	21	0	37	59	229	178	466
Jönköping	21	0	-102	-81	174	178	272
Kronoberg	21	-234	-66	-279	-79	178	-180
Kalmar	21	0	59	81	-157	178	102
Gotland	21	-1 426	-269	-1 674	-129	178	-1 625
Blekinge	21	-500	28	-451	172	178	-101
Skåne	21	0	-40	-19	54	178	214
Halland	21	0	-5	17	109	178	304
Västra Götaland	21	0	-43	-21	-36	178	121
Värmland	21	0	35	57	-159	178	76
Örebro	21	0	25	47	139	178	364
Västmanland	21	0	88	109	-102	178	186
Dalarna	21	0	80	102	47	178	327
Gävleborg	21	0	52	73	138	178	389
Västernorrland	-1	0	-15	-16	-306	-111	-433
Jämtland	4	-714	93	-617	-157	-658	-1 431
Västerbotten	-170	0	-20	-190	-119	-473	-781
Norrbottnen	-510	0	203	-307	-134	-783	-1 224
Totalt	0	-32	0	-32	0	0	-32

År 0			År 5			År 10		
Struktur- bidrag	Nivå- justering	Summa	Struktur- bidrag	Nivå- justering	Summa	Struktur- bidrag	Nivå- justering	Summa
H	I	J	K	L	M	N	O	P
446	-189	-89	0	-50	-397	0	-20	-367
0	-189	9	0	-50	148	0	-20	178
0	-189	-2	0	-50	137	0	-20	167
0	-189	277	0	-50	416	0	-20	446
0	-189	83	0	-50	221	0	-20	251
301	-189	-68	234	-50	4	234	-20	34
21	-189	-66	0	-50	52	0	-20	82
1 753	-189	-60	1 426	-50	-249	1 426	-20	-219
500	-189	210	500	-50	349	500	-20	379
0	-189	25	0	-50	164	0	-20	193
0	-189	115	0	-50	254	0	-20	283
0	-189	-68	0	-50	71	0	-20	101
46	-189	-67	0	-50	26	0	-20	56
0	-189	175	0	-50	314	0	-20	344
0	-189	-3	0	-50	136	0	-20	165
0	-189	138	0	-50	277	0	-20	307
0	-189	201	0	-50	339	0	-20	369
550	-189	-72	125	-50	-358	0	-20	-453
1 555	-189	-66	1 153	-50	-328	796	-20	-656
903	-189	-67	497	-50	-335	132	-20	-670
1 342	-189	-70	923	-50	-351	542	-20	-702
221	-189	0	82	-50	0	53	-20	0